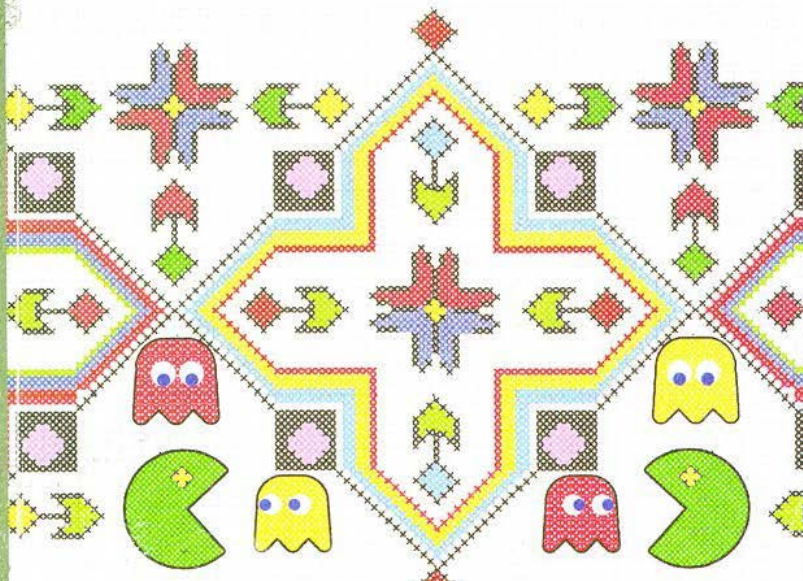
HEBEL

KOPENHAG'DA TRAJİK BİR OLAY
&
TÜRKİYE'DEN HABER VAR!

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
ARZU DEMİR

dedalus

dedalus

Çiçekler hüznün yemişidir, yenmez!

© Dedalus Kitap - 2013

Yazar: Johann Peter Hebel
Özgün Adı: Schatz-Kästlein des rheinischen Hausfreundes von Johann Peter Hebel

Kitabın Adı: Kopenhag'da Trajik Bir Olay & Türkiye'den Haber Var!

T.C. Kültür Bakanlığı
Sertifika No: 23858
Isbn: 978-605-4708-19-2

Dedalus Kitap: otuz iki
Öykü: dokuz

Basım Tarihi: mayıs iki bin on üç

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir
Yayına Hazırlayan: Doğukan İşler
Düzelti: Gürkan Emre Melikoğlu
Almanca Aslından Çeviren: Arzu Demir

Sayfa Düzeni: İrfan Güngörür
Kapak Tasarımı: Sabahattin Kanaş

Baskı-Cilt:
Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.
Topkapı / İstanbul
(Sertifika No: 11964)

dedalus

Alemdar Mah. Çatalçeşme Sk. Defne Han No: 27/28
Sultanahmet-İstanbul • www.dedaluskitap.com
Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

Johann Peter Hebel

Kopenhag'da Trajik Bir Olay
&
Türkiye'den Haber Var!

Almanca Aslından Çeviren:
Arzu Demir

dedalus

Johann Peter Hebel

1760'da Basel'de doğan Johann Peter Hebel, Alman yazar ve şairidir. 1826'da hayata veda etmeden önce sanatın ve bilimin birçok alanıyla ilgilenen yazarın en önemli yapıtları, *Allemanische Gedichte ve Der Rheinländische Hausfreund ve Schatzkästlein des rheinischen Hausfreundes*'dir. Kendisine övgüler yağdıran Goethe, Tolstoy ve Jacob Grimm gibi bir çok yazarı etkileyen Hebel, Türk okuru ile tanışmayı beklemektedir.

Arzu Demir

Zürich'de doğan Arzu Demir, İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı okudu. İtalyanca, Boşnakça gibi dillere de hâkim olan çevirmen, aynı zamanda yerel gazetelerde editörlük ve köşe yazarlığı yaptı. Demir, şiir ve kurmaca gibi türlerde de yapıtlarını derlemektedir.

İçindekiler

Kopenhag'da trajik bir olay • 9
Tuhaf bir hayalet öyküsü • 10
Pahalıya patlayan şaka • 15
Yüksek yaş • 17
Cevabını alan şakacı • 18
Hayırseverlik uğruna yapılan sakal tıraşı • 19
Dikkatli düş görmek • 20
Bir pahalı, bir de ucuz baş • 21
Pahalı yumurtalar • 22
Akıllı sultan • 23
İyi söz kötü davranış • 25
Sabırlı koca • 27
Zeki koca • 28
Tuhaf bir reçete • 29
Tuhaf yabancı • 30
Gönülden gelen adalet • 33
Bir hayaletle hesaplaşma • 34
İki dürüst tüccar • 37
Çırak • 38
Laf lafı açar • 40
Memel'deki yabancı • 42
En hafifi ölüm cezası • 44
İpçinin yanılı • 46
Kopenhag'ın bombalanması • 48
Üç hırsız • 52
İyileştirilen hasta • 56
Harry ve Brassenheim'lı değirmenci • 60
Kurnaz Steiermark'lı • 63
Kıta Komutanı Mareşal Suvorov • 66
Son söz • 68
Segringen'deki berber çırağı • 70
İmparator Napolyon ve Brienne'deki meyveci kadın • 72
Genç bir İngiliz'in talihsizlikleri • 75
Suvorov • 80
Açıkgöz süvari • 81

Kurnaz hacı • 83
Suçsuzluk idam edildi • 86
İyi yarut • 88
Tuhaf bir gezinti • 89
Tuhaf bir boşanma • 91
Türkiye'den haber var • 93
Hersfeld'deki komutan ve piyade • 95
Moses Mendelsohn • 98
Yanlış hesap • 100
Gizli infaz • 101
Yararsız kazanç • 104
Şans ve şanssızlık • 105
İyi bir reçete • 107
Sahte mücevher • 110
Kanıtverstan • 113
Küçük ödül • 117
İki öykü • 118
Gümüş kaşık • 121
Köstebek • 124
Rahat nöbetçi kulübesi • 128
Neisse'daki asker • 129
Hırsızın yanıtı • 133
Akıllı yargıç • 134
Umulmadık bir birleşme • 136
Pinti • 140
İnat • 141
Asker • 143
Verdiğin kadar alırsın • 144
Zeki kız • 146
Şu insan ne gizemli bir yaratık • 148
Kısa istasyon • 151
Ucuz öğlen yemeği • 152
Sıra dışı bir özür • 154
Hainlik hak ettiği ödülü alır • 156
Dişçi • 159
Tuhaf hesaplaşma • 162
Almanca biliyor • 164
Bahçedeki öğle yemeği • 166

Kopenhag'da trajik bir olay

1807 yılında Kopenhag'a atılan ve oraya uğursuzluk getiren bir bombanın, 1808 yılında etkisini gösteremeyeceği düşünülmemeli.

İki erkek çocuğu oyun oynarken toprağın altında bir bomba bulur. İçlerinden biri, bir iğne yardımı ile bombayı sıkıştığı yerden çıkarmak ister. Birden bire bir kıvılcım belirir ve ardından bomba patlayarak çocuklardan birinin olay yerinde ölmesine, diğerinin ise bacaklarının kopmasına neden olur. Onları oynarken, bebeği kucağında izleyen anne ise kolundan yaralanır.

Bu olay, eski bomba ve bomba parçacıklarının ciddiye alınması gerektiğinin göstergesidir.

Tuhaf bir hayalet öyküsü

Geçen sonbaharda bir beyefendi, küçük ve şirin bir yer olan Schliengen'de seyahat ederken, atlarını dinlendirmek için bir tepeden yokuş yukarı yürür, bir yandan da Grenzachlı bir adama başından geçen öyküyü şöyle anlatır:

Bundan altı ay önce bu beyefendi, Danimarka yolculuğu sırasında, gece geç vakitte bir köye varır. Köyün yakınındaki bir tepenin üzerinde de güzel bir konak vardır. Adam geceyi orada geçirmek ister. Fakat köydeki hancı, ona hiç yeri olmadığını söyler. Ertesi gün biri idam edileceğini ve darağacını kurup idamı gerçekleştirecek üç cellât onun hanında kalacağını öğrenince beyefendi, tepedeki büyük evde kalıp kalamayacağını sorar. "Evin sahibi, sorumlusu ya da her kimse, beni içeri alıp bir yatak verir herhalde." Hancının bu isteğe cevabı ise, "orada ipek perdelerle kaplı bir sürü hazır yapılmış güzel yatak var ve evin anahtarları da bende durur. Ancak oraya gitmenizi öneremem! Üç ay önce evin hanımı, beyi ve genç oğulları hep beraber uzun bir seyahate çıktılar ve o günden beri konak hiç de tekin olmayan bir yer olmamaya

başladı. Kâhya ve uşaklar tek tek evden ayrılmaya başladılar ve eve bir kere girenler yeniden içeri adımlarını atmak istemediler," şeklinde olur. Bizim beyefendi hayaletlerden korkmayan cesur biri olduğu için şöyle der: "Bunu göze alıyorum."

Hancının, tüm ısrarına rağmen sonunda anahtarları almayı başarır. Hayaletleri bir gidip ziyaret etmek için gerekenleri yaptıktan sonra, seyahat boyunca kendine eşlik eden uşağıyla tepedeki konağa yol alır.

İçeri girdiğinde giysilerini hemen çıkartıp yatağa girmek yerine, durup neler olacağını bekler. Masanın üzerine iki adet mum yakar ve yanlarına da iki tane dolu silah koyar. Ardından da zaman geçirmek için aynanın altında ipek kurdeleye sarılı altın yaldız kaplamalı *Rheinlaendahen Hausfreund* adlı kitabı alıp içindeki güzel resimlere bakmaya başlar. Uzunca bir süre hiçbir şey olmaz. Fakat kilisenin kulesinden gece yarısı çınlayıp da, saat on ikiyi vurduğunda ve evin çevresinde kendini gösteren bir yağmur fırtınasından gelen büyük damlalar camlara vururken, evin kapısı üç defa yüksek sesle çalınır.

Ve içeri, siyah kısılmış gözleri olan, upuzun burunlu, dişleri gıcırdayan, bedeninin her tarafı kıllarla kaplı, keçi gibi de sakalı olan korkunç bir hayalet giriverir. Hayalet korkunç bir hırıltıyla, "ben Mefistofelesim! Sarayıma hoş geldin! Eşin ve çocuklarınla vedalaştın mı?" diye sorar. Bizim yabancı konuk ayak parmaklarından sırtına, gece başlığının altına kadar bir ürperti hisseder. Zavallı uşağı ondan daha iyi durumda değildir. Fakat kendisine Mefistofeles diyen bu yaratık ürkütücü bir biçimde kaşlarını çatarak ve sanki ayaklarının altında alevler varmışçasına

yüksek adımlar atarak ona doğru yürümeye başlar. Bunun üzerine talihsiz yabancı içinden şöyle der: "Tanrı adına, bu bir deneme olacak!" ve korkusuzca onun karşısına dikilerek silahını canavara yöneltir ardından da şöyle der, "dur, yoksa seni vururum!"

Hiçbir hayalet bu şekilde durdurulamaz, çünkü tetiği çekmek isteseniz bile ya oynamaz ya da mermi ona çarparak geri döner ve attığınız hedef onun yerine sizi vurur. Fakat Mefistofeles adamı uyarırcasına parmağını havaya kaldırır ve yavaşça geri dönerek geldiği gibi uzun adımlarla gider. Bu şeytanın baruta çok saygı duyduğunu gören yabancı, "artık tehlike kalmadı," diye düşünür ve öteki eline bir ışık alarak dikkatlice geçitte hayaleti izlemeye koyulur. Arkasında durmakta olan uşağı da, geceyi bu uğursuz evde hortlaklarla birlikte geçireceğine, cellâtlarla geçirmiş olmayı arzular.

Ancak hayalet, geçitte aniden, yürekli kovalayıcısının gözleri önünde sanki yerin dibine girmişçesine gözden kaybolur. Bizim yabancı da onun nereye gittiğini anlamak için birkaç adım atar ve birdenbire ayaklarının altındaki yer yok olur. Sonra, kendisini alev alev yanan bir ateşe doğru, koca bir çukurdan aşağı düşerken bulur. Kendi kendine cehenneme düştüğünü sanır. Fakat on metre kadar düştükten sonra hiç yara almadan bir mahzendeki saman yığının üzerine düşer. Ateşin çevresinde altı tuhaf görünüşlü adam görür. Yanlarındaki iki masanın üzeri, ışıl ışıl, hepsi birbirinden güzel görünen talerlerle bezenmiştir.

Yabancı, işte şimdi neler olup bittiğini anlamıştır. Bu, damarlarında kendisininki gibi kan dolaşan, gizli

bir kalpazan çetesidir sadece. Ev sahiplerinin yokluğundan yararlanarak darphanelerini bu konakta kurmuşlardır. Çoğu da büyük bir olasılıkla aynı evin, işlerini bilen hizmetçileridir. Rahatsız edilip bulunmamak için de, hayalet gibi iniltiler çıkartmaktadırlar. Eve her kim gelirse o kadar çok korkardı ki, tekrar oraya gitmeyi göze alamazdı. Fakat yürekli yolcu, hancının uyarılarını dinlemediği için şimdi çok pişmandır çünkü adamlar tarafından küçük karanlık bir odaya kapatılmış ve kendi kaderinin tartışıldığını duymaktadır. "En iyisi onu öldürelim," der içlerinden biri. Fakat öteki, "ilk önce onu sorgulamalıyız, kim olduğunu ve nereden geldiğini öğrenmeliyiz" der. Fakat onun önemli bir adam olduğunu ve kralı görmek için Kopenhag'a gittiğin öğrenince şaşkınlıkla birbirlerine bakarlar. Onu yeniden karanlık odaya koyduktan sonra da şöyle derler, "bu çok kötü. Yokluğu anlaşılır ve hancıdan da buraya gelip geri gelmediği öğrenilirse eğer, askerler bir gecede buraya gelip bizi götürürler. Bu yıl tarlalarda da bol keten var, cellâtların ipi de ucuzladı hem." Bunun üzerine tutsaklarına, onu serbest bıraktıklarında kendilerini ele vermeyeceğine dair yemin ettirirler ve onu Kopenhag'da izleteceklerini söyleyerek tehdit ederler. O da nerede oturduğunu söyleyerek yemin eder. Onlara şöyle der, "Wilden Mann'ın yanında, sol taraftaki yeşil panjurlu evde oturuyorum ben." Sonra ona biraz şarap verirler ve o da gün doğana kadar onların para basmalarını izler.

Izgaraların arasından sabahın ilk aydınlığı ve yoldan atlara vurulan kırbaç sesleriyle, inek sürülerinin gürültüleri geldiğinde, yolcumuz, geceyi beraber geçirdiği dostlarına

onu serbest bıraktıkları için teşekkür eder ve mutlu bir şekilde hana geri döner. Fakat silahını, saatini ve piposunu konakta unutmuştur. Hancı, "Tanrı'ya şükür geri döndünüz, bütün gece gözüme bir damla uyku girmedi! Nasıldı?" diye sorar. Fakat yolcu yemin yemindir diye düşündüğünden ve yalnızca canını kurtarmak için bir insanın Tanrı'nın adını ağzına almaması gerektiğine karar verir ve bu nedenle hiçbir şey söylemez.

Kilisenin çanları çalınıp da zavallı suçlu alana getirilirken herkes onu izlemek için dışarı çıkar. Yolcu Kopenhag'da da bir şey söylemez ve bu olayı kendisi bile unutur.

Fakat birkaç hafta sonra, postayla bir paket alır. Paketin içinde bir çift pahalı yeni, gümüş kaplamalı silah, elmaslarla süslenmiş bir altın saat ve altın kaplamalı da bir Türk piposu ile yine altın işlemeli bir tütün kesesi vardır. Kesenin içinden de bir not çıkar. Notta şöyle yazmaktadır: "Bunları, size verdiğimiz korku nedeniyle kendimizi affettirebilmek ve sessiz kaldığınız için de size teşekkür etmek için yolluyoruz. Artık her şey bitti ve istediğinize anlatabilirsiniz." Bunun üzerine yolcu, Grenzachlı adama olayı anlatır ve Hertingen'deki dağın tepesinde saatin öğlenleri çanlarını zamanında çalıp çalmadığını kontrol etmek için baktığı altın saatle aynı olduğunu söyler. Daha sonraları, Basel'deki bir Fransız generali bu saate yetmiş beş altın ödeyebileceğini söyler. Fakat o bunu umursamaz bile.

Pahalıya patlayan şaka

Meyhanecilerle dalga geçilmemeli ve onlara karşı şaka yapma girişiminde bulunulmamalı, aksi takdirde bu tür girişimlerin olumsuz sonuç vermesi gecikmeyecektir.

Basel'den biri, bira içmek ister. Bira asitli olduğundan, yanakları kulaklarına varıyormuşçasına yüzünü ekşitir. Olayı eğlenceli hale getirebilmek ve müşterileri karşısında meyhane sahibini gülünç bir konuma sokabilmek için meyhaneciye döner ve ona, "meyhaneci, biramın yanına biraz salata ve yağ almam mümkün müdür acaba?" der.

Meyhaneci adamın bu patavatsızlığına şöyle cevap verir: "Basel'de para karşılığında her şeyi alabilirsiniz."

Birkaç dakika sonra, kendi aralarında konuşan müşterilerden biri, "dün, maymunu ve deveyi gördünüz mü?" diye sorar. Bir diğeri ise, "deve değil, hoyrat bir deve!" der.

"İzninizle," der meyhaneci ve ardından masanın üzerine bembeyaz bir örtü serer. Herkes, bir diğer kişinin sosisli ya da başka bir şey ısmarladığını düşünür.

"Bir deveydi," der üçüncü bir ses, "beyazdı çünkü hoyrat develer kahverengi olur!".

Derken meyhaneci elinde, bahçeden taze toplanmış ve güzelce ince kâğıt misali kesilmiş bir tabak dolusu salata, yanında da lezzetli zeytinyağı ile gelir ve adama alaycı bir gülümsemeyle, "başka bir arzunuz var mı?" diye sorar.

Bu durum karşısında meyhanedekiler artık meyhaneciyle değil, şakasını bir onluk ve beş kuruşla ödemek zorunda kalan adamla dalga geçmeye başlarlar.

Yüksek yaş

İskoçya da uzun yıllar boyu yaşayan insanlar varmış.

Günlerden bir gün gezginimiz altmışlarında biri ile karşılaşır ve ona neyin eksikliğini hissettiğini sorar. Adam hıçkırarak babasının ona tokat attığını söyler. Bu yaştaki bir adamın babasının hala yaşıyor olması ve kendisinin de halen babasının boyunduruğu altında olması gezginimizi şaşırtır. Gezginimiz duyduklarına inanamaz.

Gezginimiz, adama tokadın nedenini sorduğunda yaşlı adam, "büyük babamı yatağa yatırmaya çalışırken onu neredeyse düşürüyordum," diye içini çekerek konuşur. Gezginimiz bunu duyduğunda, böyle bir şeyin mümkün olup olmadığını anlamak için kendisini evlerine götürmesini ister.

Evet, mümkünmüş! Çocuk altmış iki yaşındaydı, baba doksan altı, büyük baba ise yüz otuz.

Gezginimiz başından geçen bu olayı her anlattığında, bir insanın bir çatı altında 288 yılı görmesinin şaşılacak bir durum olduğunu söyler.

Cevabını alan şakacı

Görünen o ki, bir insan ormanda bağırdığında ona sadece kendi sesinden cevap gelir.

Doksanlı yıllarda şakacı bir adam, Yahudi bir adamla dalga geçmek ister ve ona, "Mauschel, gelecekte Yahudilerin tüm Fransa'da yolculuklarını eşek üzerinde yapmak zorunda olduklarını biliyor muydun?" der.

Yahudi ise, "eğer bu doğruysa dostum, ikimiz de ayaklarımız yere basmasını isteyeceğizdir, tabii eğer siz Yahudi değilseniz," diye karşılık verir.

Hayırseverlik uğruna yapılan sakal tıraşı

Siyah ve gür sakalları olan yoksul bir adam bir gün bir berber dükkânına girer ve tanrı adına bir ekmek parası değil de, berberden onu tıraş etmesini ister. Acaba berber incelik gösterip de sakalını keser miymiş? Böylece yine temiz bir Hıristiyan olurmuş. Berber, "neden en iyisinin karşılığında para almayacağım bir tıraş için zamanımı harcayayım ki?" diye düşünerek en kötü usturasını eline alır. Keserek ve yararak zavallı adamın sakalını kazıya kazıya tıraş eder, fakat bedava yapılan bir işten kim yakınabilir ki? Tam o sırada bahçedeki bir köpek inlemeye başlar. "Rover'in nesi var?" diye sorar berber. "Niye böyle ağlayıp inliyor bu şimdi?" "Bilmiyorum," der Mike. "Bana sorma," der Johnny de. Fakat usturanın altındaki zavallı adam şöyle der, "belki o da hayırseverlik uğruna benim gibi böyle tıraş ediliyordur."

Dikkatli düş görmek

Günlerden bir gün yabancı bir yolcu, geceyi Berne Kantonu'nun küçük bir kasabasında geçirir. Yabancı, yatağa yatmak için gömleği dışında üstündekileri çıkarır. Çantasından bir çift terlik çıkarıp giyer ve onları jartiyerleriyle bağladıktan sonra yatağına yatar. Aynı odayı paylaştığı başka bir yolcu ise ona şöyle söyler: "Hey dostum! Tanrı aşkına bu da neyin nesi?" "Ne olur ne olmaz" diye bir yanıt verir bizim yabancı. "Bir keresinde düşümde kırık cama basmıştım ve canım öyle acımıştı ki, artık hiçbir şey karşılığında çıplak ayakla uyumam!"

Bir pahalı, bir de ucuz baş

Polonya'nın son kralı daha tahta oturamadan önce kendisine karşı bir ayaklanma çıkar. Ayaklananlardan biri Polonyalı bir prenstir ve kralın başına yirmi bin guiderlik bir ödül koyacak kadar da atılgandır. Gerçekten de bu kararını krala kendi yazdığı bir mektupla iletecek kadar da küstahtır. Amacı, onun cesaretini kırmak veya korkutmaktır. Fakat kral, oldukça sakin bir şekilde şöyle cevap verir: "Başıma bir ödül koymuş olduğunuza gerçekten çok memnun oldum. Çünkü inanın, ben sizinkine pirinçten bir çeyrek peni bile vermezdim."

Pahalı yumurtalar

Geçmiş zamanlarda yabancı bir ülkenin prensi, Fransa'da yolculuk yaparken acıkır ve sıradan bir halk lokantasına girerek üç tane haşlanmış yumurta ister. Bu, o yörede hiç de alışık olmayan bir durumdur. Prens, yemeğini bitirdiğinde lokantanın sahibi üç yüz livre ister. Prens, yumurtanın oralarda bu kadar zor mu bulunduğunu sorar. Lokanta sahibi ise gülümser ve şöyle der, "hayır bayım, yumurtalar değil, fakat onlar için bu kadar fazla para ödeyecek beyefendiler zor bulunur." Prens de gülümser, parayı öder ve sorun çıkmadan konu kapanır. Fakat Fransa kralı bunu çok geçmeden duyar ve kendi ülkesinde bir lokantacının tanımadığı bir yabancıya bu şekilde hiç utanmadan fazla para ödetmesini hoş karşılamaz. Prens'e de şöyle der, "evinize dönerken o lokantanın önünden geçtiğinizde ülkemde adaletin egemen olduğunu göreceksiniz." Gerçekten de Prens dönüş yolculuğunda o lokantanın önünden geçer, lokantanın tabelasının kaldırıldığını, kapı ve pencerelerin de tuğlalarla örüldüğünü görür. Böylelikle her şey, bir kez daha yoluna girmiş olur.

Akıllı sultan

Türklerin büyük sultanı, bir cuma günü camiye giderken, kirli sakallı, yırtık pırtık bir ceket ve delik terlikler giyen bir vatandaşı tarafından durdurulur. Saygıyla kolların önünde birleştirerek şöyle der, "Ulu Sultan'ım, Peygamberimizin dediklerine inanıyor musunuz?" Sevecen bir insan olan sultan, "evet, Peygamber'in dediklerine inanıyorum," der. Yoksul adam konuşmasına devam eder; "Peygamber şöyle der, "tüm Müslümanlar kardeştir. Bu yüzden sevgili kardeşim, bana iyi davran ve mirasını benimle paylaş." Sultan gülümser ve şöyle düşünür; "bu herhalde yeni bir dilenme yolu!" ve ona bir gümüş para verir. Yoksul Türk, düşünceli bir şekilde uzun uzun ve evire çevire kendine verilen paraya bakar. Sonra kafasını sallayarak şöyle der; "kardeşim senin daha yüz katırla bile taşınamayacak kadar çok altının ve gümüşün varken, bana bu uyduruk bozukluğu mu layık görüyorsun? Üstelik çocukların evde açlıktan tırnaklarını kemiriyorlarken ve ben çenemin, yemekleri çiğnemek için yaratılmış olduğunu bile unutmuşken bunu kardeş payı olarak mı görüyorsun?"

Fakat hoşgörülü sultan adamı uyarırcasına başparmağını sallar ve şöyle der, "bununla yetin kardeşim ve kimseye sana ne kadar verdiğimi söyleme, çünkü bizim aile oldukça kalabalık. Diğer kardeşlerim de gelip, haklarını isterlerse bununla başa çıkamayız ve sen de bir şeyler vermek zorunda kalırsın." Kardeşi bunu anlar ve fırıncı Ebu Tlengi'ye giderek çocukları için ekmek alır. Sultan da bu olayın ardından camiye gidip dualarını okur.

İyi söz kötü davranış

Soylu birinin arazisinde çalışan bir çiftçi, günlerden bir gün tarlada köy okulunun müdürünü görür. "Müdür Bey, dün çocuklara söylediğiniz şeyi hala destekliyor musunuz?" diye sorar.

"Sağ yanağına vuran birinin iki yanağına da tokadı patlat."

Okul müdürü; "bunun bir sözcüğünü bile değiştiremem! Çünkü İncil'de böyle yazıyor!" der. Bunun üzerine çiftçi, uzun zamandır müdürden intikam almak istediği için müdürün iki kulağına da tokat atar. Bu arada soylu bir adam bekçisiyle at üzerinde oradan geçmektedir. "Joseph, git bak bakalım, bu ikisi orada ne yapıyor?" der. Ve Joseph yanlarına geldiğinde, güçlü bir insan olan okul müdürü de çiftçinin kulaklarına ikişer yumruk indirmektedir. Bunları yaparken şunları söylemektedir: "İncil'de şu da yazar, 'sana yapılan ne ise, karşılığında o ölçüde karşılık alırsın. İyi ölçü de, insanların sana az, ama öz olarak yüreğine sunduklarıdır!'"

Bunları söyledikten sonra çiftçinin başına onlarca yumruk indirmeye devam eder.

"Endişelenecek bir şey yok efendim, kendi aralarında kutsal kitabı tartışıyorlarmış," der, Joseph geri döndüğünde.

Unutmayın. Eğer bir olaya hâkim değilseniz kutsal kitap hakkında yorum yapmamalısınız, en azından yukarıdakilerin yaptığı gibi bir yorumdan mutlaka kaçınmalısınız. Çünkü bu olayın gecesinde soylu adam, çiftçiyi bir hafta boyunca hapse atar ve kutsal kitaba karşı daha duyarlı ve saygılı olması gereken okul müdürü de, okul kapandığı anda işinden olur.

Sabırlı koca

Adamın biri bir akşam işten eve yorgun bir şekilde döner. Döndüğünde bir parça ekmekle tereyağı yemek ister. Fakat evde, özellikle de mutfakta denetimi eline almış olan eşi, kilerin anahtarını cebinde taşımaktadır. Kocası eve geldiği sırada da komşusundadır. Bu nedenle kocası önce hizmetçisini sonra da oğlunu komşusuna yollayarak eşinin eve gelmesini, gelmeyecekse de anahtarı kendisine yollamasını ister. Kadın her seferinde, "şimdi geliyorum, bir dakika beklemesini söyle," der. Fakat adamın açlığı artıp da sabrı yavaş yavaş tükenmeye başlayınca artık dayanamaz ve oğluyla mutfak dolabını komşusunun evine taşıyarak karısından dolabı açmasını ister. "Artık dayanamıyorum, bir şeyler yemem lazım!" der. Karısı buna çok güler ve kocasına iri bir parça ekmekle peynir verir.

Zeki koca

Bir adam gece yarılarına kadar meyhanelerde durmaya başlar. Günlerden bir gün karısı saat onda evin kapısını kilitler ve ister beğenin ister beğenmeyin, kocası da o geceyi bahçedeki arı kovanının altında geçirmek zorunda kalır. Ertesi gün adam ne yapsa beğenirsiniz? Giderken evinin kapısını menteşelerinden sökerek yanına alır. Ve gecenin birinde eve döndüğünde kapıyı yeniden yerine takar ve kilitler. O günden sonra karısı da asla kapıyı kilitlemez, fakat onu doğru yola getirmek için sevgisini ve tatlı sözlerini kullanmaya başlar.

"Tatlı söz, yılanı deliğinden çıkartır."

Tuhaf bir reçete

Eczaneye reçete götürmenin gülünç bir yanı yoktur. Fakat bundan uzun yıllar önce bir keresinde bu durum gülünç olmuştu.

Bir gün uzak çiftliklerin birinden bir adam iki öküzün çektiği arabasıyla kapının önünde durur. Ardından arabasından dikkatlice çam ağacından yapılmış büyük bir kapıyı çıkarıp onu eczanenin içine taşır.

Eczacının şaşkınlıktan gözleri fal taşı gibi açılır ve şunu söyler: "Sevgili arkadaşım, burada oturma odası kapınızla ne arıyorsunuz? Marangoz soldan ikinci kapıda..."

Adam, "doktor, hasta eşime bakmaya geldiğinde ona reçete yazmak istedi fakat evin hiçbir yerinde ne kalem ne mürekkep ne de kâğıt yoktu, sadece bir adet tebeşir. Doktorda reçeteyi oturma odamızın kapısına yazdı," der ve ardından kibarca eczacıdan reçetede yazılı olan ilacı hazırlamasını ister.

Gördüğünüz gibi acil durumlarda paniğe kapılmak yerine maharetli olmak işe yarayabilir.

Olay bu şekilde gerçekleşir. Dileriz adamın eşi iyileşmiştir.

Tuhaf yabancı

Kasabadaki bir terzinin iğneleri paslı ve makaslarının ucu da birkaç yıldan bu yana birbirine yapışık olarak durmaktadır. Bu durumda işleri olabildiğince idare etmeye çalışmış. Fakat bir gün perukçu ona şöyle demiş: "Komşu sen biraz gamsız gözüküyorsun sanki belki şu yeni peruğu kutusuyla Brassenheim'da iki kilise görevlisine götürürsün değil mi? Zaten çok hafif ve o yolu yürüdüğün için büyük bir olasılıkla ödüllendirileceksin bir gün." "Tamam, o zaman," der terzi. "Üstelik Brassenheim'da bu zamanlar havalar çok güzel. Sen bana buralarda dolaşan o atlı beyefendinin sana rehin bıraktığı elbisesini ödünç ver. Fuarda iyi para eder." Yardımcısının da bazı huyları vardır. Ne zaman üç saat uzaklıkta bir fuarın olduğunu duysa ve aile dostunuz tarafından kendisine iyi para ödense hemen tezgâhlara koşup küçücük şarkılara ve Şam'dan gelen güzel Yahudi şaraplarına iyi para ödemeye hazırdır. Bizim yardımcı böyle aklından şarkıları anımsamaya çalışa çalışa, Brassenheim'daki Wilden Mann'a gider. Birinci şarkı, " küçük kuzu su içiyor." İkinci şarkı,

"Alımlı geyik zıplıyor." Üçüncü şarkı, "Daha güzel bir yaşam yok." Adam bir yandan da şarapları denemektedir. Sonra birden bire kırmızı ceketi, geyik derisinden pantolonları ve püsküllü botlarıyla terzi belirir. Han sahibi ve diğer müşteriler de bunun üzerine incelikle şapkalarını çıkarırlar ve hancı ona ardından şöyle sorar: "Uşak, atınızı ahıra koydu mu efendim?" "Benim sevgili alaca Norman'ı mı?" demiş terzi. "Onu Hirschen'de bıraktım. Senin şarabını denemeye geldim. Ben ünlü Adelstan'ım. Yollarda gezerek insanlar ve şaraplar hakkındaki gerçekleri toplarım. Geri çekilin!" der yardımcısına da. "Aha!" diye düşünmüş yardımcısı. "Kabalığın bir üstünlük olduğunu sanan bir adam daha çıktı. Evinden fazla uzak olduğunu sanmıyorum." Terzi yanında yardımcısıyla bastonunu kabaca masaya fırlattıktan ve boğazını da bir deve gibi temizledikten hemen sonra bütün çevresindeki insanları süzmeye başlar. Yardımcısıyla yerinden kalkıp hancının kulağına sessizce bir şeyler söyler. Onu duyan Ehningenli bir adam da şöyle der, "sanırım onu tanıyorum. Eskiden bir terziydi. Artık çalışmıyor. Başkalarının ayak işleriyle uğraşıyor." Bunları duyan hancı biraz dışarı çıkar ve sonra geri döner. "Polisler, bu sabah köylerin arasından atıyla hızla geçerken bir çocuğu ezen kırmızı ceketli bir adamı bulmak için han han dolaşıyorlar." Birden bire bütün müşteriler Bay Adelstan'a dönerler. O da korkar ve sinirlenip şöyle bağırır, "benim ceketim kırmızı değil kahverengi!" fakat Ehningen'li adam şöyle der, "ceketiniz kırmızı evet ama yüzünün rengi değişti, birden beyazlaştı ve üzeri aniden ter damlacıklarıyla kaplandı! İtiraf edin bayım, buraya atla gelmediniz!" "Fakat buraya atıyla geldi" der hancı.

"Dışarıda ipini daha yeni bağladım. Wilder Mann'da ipleri çözülmüş ve sahibini arıyordu. Atınızın çenesinin altında yelesi var değil mi? Tırnakları da çatal çatal. Hele bir de kişnedi mi tam bir at işte. Şarabınızın parasını ödeyin ve hemen evinize geri dönün Bayım!" Terzi dışarı çıkar ve hancının sözünü ettiği atı kapının önünde bağlanmış olarak bulur. O ata değil Sıhanks'in midillisine biner.

Olduğunuzdan daha önemli biriymiş gibi davranmamalısınız. Çünkü hava atmaya çalışırken başınıza bela alabilirisiniz.

Gönülden gelen adalet

Fransa'da, Cumhuriyet zamanlarında, mahkemeye yeni atanan bir yargıç davasında bir meslektaşını ve ırmak bakımı masrafları konusunda şikâyet eden bir değirmencinin yakınmalarını dinler. Değirmenci her şeyi anlattıktan sonra yargıç şöyle der: " Olay çok açık. Siz haklısınız." Bunun üzerinden bir gece ve birkaç kadeh içki geçer. Ertesi gün mahkemeye diğer değirmenci de gelir ve o da hakkını en az bir önceki kadar canlı bir biçimde savunur. Konuşması bittiğinde yargıç şöyle der, "söylediklerniz çok açık. Haklısınız!" Değirmenci salondan çıkınca sekreter "Saygılar efendim" diyerek içeri girer ve "sizden önceki yargıç hiçbir şekilde sizin gibi adalet dağıtmazdı. Biz de bu şekilde davranmayız. Bir davayı iki taraf birden kazanamaz; ki, iki tarafın kaybetmesi de söz konusu değil." Yargıç ise, "söylediklerin çok açık ve doğru... Sen de haklısın!" diyerek son noktayı koyar.

Bir hayaletle hesaplaşma

Gitmiş olduğum köylerden birinde, bir kilisenin bahçesinden geçerek kilise binasında oturan bir adamın tarlasında kadar uzanan bir yol vardı. Fakat ne zaman yağmur yağsa tarladaki yol kayganlaşıp bataklık haline geldiğinden insanlar yolun birkaç metre dışına çıkıp yandaki tarlada yetişmekte olan ürünlerin üzerine basarlardı. Bu davranış hiç adil değildi.

Tarlanın sahibi, bu konuda sadece bir noktaya kadar müdahale edebiliyordu. Gündüzleri başka bir işi olmadığında orayı sıkı sıkıya gözetler ve ayakkabılarına komşusunun arpalarından daha fazla değer veren düşüncesizin birinin bu yoldan geçtiğini görürse hemen dışarı fırlayarak ya ona bir ceza ödetir ya da bir tokat atarak işi kısa yoldan hallederdi. Fakat ayakaltında düz ve sağlam bir yolun daha fazla gerekli olduğu gecelerde durum daha da kötüleşiyordu. Her seferinde yol kenarına diktiği sopalar ve çalı çırpılar birkaç gün geçmeden ya yerlerinden çıkarılıyor ya da tepeleniyordu. Bazıları bunu bile bile yapıyordu. Fakat bir gün, tuhaf bir fikir bu adamın

yardımına koşar. Birdenbire içinden yolun geçtiği kilise avlusu tekin olmayan bir yer haline gelmeye başlar. Gökyüzünün açık ve yıldızlı olduğu birkaç gecede, mezarların arasında uzun beyaz bir hayaletin dolaştığı görülür. Yağmurun yağdığı ya da göğün simsiyah olduğu gecelerdeyse, ürkütücü inlemeler ve haykırışlarla, sanki tüm kurukafalar ve iskeletler yeniden canlanacakmışçasına, ölülerin kemiklerinin toplandığı bölmeden sesler işitilirdi. Bu sesleri duyanlar korkudan titreyerek en yakın kapıdan dışarı çıkardı ve alacakaranlık çöküp gökyüzündeki son aydınlık da kaybolduğunda, bu kilise yolunda da kimsecikler görülmezdi. Fakat bir gün yakınlardaki köylerden gelen aklı başında ve yürekli biri bu köyde kalır. Adam en kısa yoldan evine gitmek için kötü ün salmış kilise avlusundan ve arpa tarlasından geçmeye karar verir. Arkadaşları, onu uyarıp yolundan alıkoymaya çalışmış olsalar da o sonunda şöyle der: "Bu eğer bir hayaletse, Tanrı en kısa yoldan evime, eşime ve çocuklarıma gittiğimi, yanlış bir şey yapmadığımı biliyor ve en kötülerinden de olsa bir hayalet bana bir zarar veremez. Fakat bu sözünü ettiğiniz şey etten ve kemiktense, benim de nasıl kullanılacağını bildiğim bir çift yumruğum var." Böylece adam, evine gitmek üzere yola koyulur. Ama kilise avlusundan geçerken ve daha ikinci mezar taşını geride bırakmışken arkasından yürekler acısı bir inilti ve yakarış duyulur. Çevresine bakındığında arka taraftaki mezarların birinden uzun ve beyaz bir siluetin çıktığını görür gibi olur. Ayın solgun ışığı mezar taşlarını aydınlatmaktadır. Ortalıkta ölüm sessizliği hâkimdir ve yalnızca bir iki çift yarasanın sesi duyulmaktadır. Bizim adam o anda kendinden

pek emin değildir ve daha sonra itiraf ettiğine göre, hayaletin yanından geçmek olmasa seve seve geri dönerdi. Peki, şimdi ne yapacaktı?

Adam, mezarların arasından sessizce ve yavaşça yürür, birkaç siyah haçın yanından da geçer. Korkuyor olsa da, hayaletin yavaşça ve hala inleyerek kilise avlusunun sonuna dek kendisini izlediğini görür. Bu belki de olması gerekendir, ama avlunun dışında bunu yapması aptalca değil miydi?

Ama her şey böyledir. Bir düzenbaz ne kadar sinsi ve kurnaz olursa olsun kendini bir yerden sonra ister istemez ele verirdi. Bizim adam da hayaleti tarlada görür görmez: "Gerçek bir hayalet nöbet tutan bir asker gibi kendi bölgesinde durmalıdır; mezarlığa ait bir ruh, çiftçinin tarlasına girmez," diye düşünür. Böylece aniden cesareti yerine gelir ve hemen geri dönerek bir eliyle beyaz silueti sıkıca tutar. Bunu yapar yapmaz çarşafın altında duran bir gömleği tuttuğunu ve onun da altında mezarlıkta henüz kendine kalıcı bir yer edinememiş olan bir adam olduğunu anlar. Bunun üzerine, öteki eliyle de yorulana kadar adamı döver ve çarşafın altında bir şey göremeyen bizim zavallı hayalet de bu nedenle bolca tokat ve tekme yer.

Olup biten bundan ibarettir ve olay hakkında bir daha hiçbir şey duyulmaz. Yalnızca birkaç hafta boyunca arpa tarlasının sahibi yüzü karartılar ve morartılarla kaplı bir şekilde kalır. O günden sonra da kilise avlusunda hayalet ya da benzeri bir şey görülmez.

Görüyorsunuz ki, bizim yürekli adamımızın zekâsı cinleri çok iyi kovmaktadır. Tüm öteki hilekârlar ve düzenbazlar onun gibileriyle karşılaşsa ne iyi olurdu değil mi?

İki dürüst tüccar

Hamburg'daki iki süpürge yapıcısı mallarını yan yana satmaktadır. İçlerinden biri neredeyse tüm süpürgelerini satınca, bir tane bile satamayan öteki süpürgeci ona şunu sorar: "Bunu anlayamıyorum arkadaş, süpürgelerini bu kadar ucuza nasıl satarsın? Evet, süpürgeleri yaptığım ince dal parçaları ben de çalarak buluyorum, bu doğru, ama yine de, iki yakam bir araya gelmiyor!" "Doğrudur dostum," diye cevaplar diğeri, "ben süpürgeleri hazır yapılmış olarak çalıyorum."

Çırak

Rheinfeld'de hırsızlık yaparken yakalanan genç biri hapse atılır ve orada, boynunda demir bir halka ile tutulduğu süre boyunca, gözetmenlerin arasındaki iyi giyimli biri gözünü ayırmadan ona bakar. Bir saat sonra, hırsız belleğinin yerine gelmesi için yirmi kırbaç daha yemek üzere hücresinden çıkartılır. Ardından devamlı ona bakan bu yabancı da, polisin yanına gider ve cebine bir taler sıkıştırarak şöyle der: "Tanrı aşkına, buna biraz sert davranın! Elinizden geldiğince acımasız olun." Polis hırsıza ne kadar sert vurursa vursun adam, "haydi, daha hızlı, daha hızlı!" diye bağırır ve aralarda da kırbaçlanan gence sırıtarak şöyle der: "Bu nasıl oğlum? Peki, bunu beğendin mi?"

Hırsız, kasabadan çıktığında bu yabancı da onun biraz arkasından peşi sıra gider. Degersfelden'e giden yolda ona yetişir ve, "beni anımsıyor musun evlat?" der. Genç adam, "sizi nasıl unutabilirim ki? Söylesenize, ben acı içindeyken nasıl bu kadar keyiflendiniz? Sizin hiçbir şeyinizi çalmadım ve sizi sinirlendirecek de hiçbir şey yapmadım,"

der. Yabancı ise, "bu sana bir uyarıydı, çünkü işini o kadar aptalca yaptın ki, sonunda yakalanacağın ortadaydı!" şeklinde cevap verir. Bizim meslektekiler işe akıllıca başlayıp dikkatle bitirmelidir. Eğer istersen seni yanıma çırak olarak alabilirim. Gördüğüm kadarıyla aklın kıt değil ve uyarını da almış oldun. Bunlar, senden bir adam çıkarabileceğimin göstergeleridir." Böylece genç adamı yanma çırak olarak alır ve Rhine kıyıları onlar için güvenliğini yitirince birlikte İspanyol Hollandası'na giderler.

Laf lafı açar

Swabia'da zengin bir adam oğlunu, Fransızca öğrenmesi ve birkaç görgü kuralı edinmesi için Paris'e gönderir.

Birkaç yıl sonra hizmetçilerden bir tanesi onu görmeye gelir.

Genç adam hizmetçiyi gördüğünde şaşkınlık ve neşe içerisinde seslenir:

"Hans, burada ne arıyorsun? Ev ne durumda, yeni bir şey var mı?"

"Pek fazla yenilik yok Bay Wilhelm, yalnız, avlak bekçisinin size hediyesi olan o güzel kuzgun öldü."

"Ah zavallı hayvancık," dedi Bay Wilhelm. Bu nasıl oldu?"

"Güzel atlarımız peş peşe ölürken çok fazla leş yedi. Böyle olacağını söylemiştim."

"Ne! Babamın güzel dört atı öldü mü?" diye sordu Bay Wilhelm. "Bu nasıl oldu?"

"Şey, evle çiftlik ambarı yanarken su taşımak onları çok yormuştu ve zaten taşıdıkları su da onları çok yormuştu ve zaten taşıdıkları su da bir işe yaramamıştı."

"Aman tanrım!" diye bağırdı Bay Wilhelm dehşetle. "Güzelim evimiz yandı mı? Bu ne zaman oldu?"

"Şey, babanız tabutunda yatarken kimse yangın beklemiyordu. Gece fenerlerin ışığı altında gömüldü. Küçük bir kıvılcım ve sonrasında her şey ateş altında...

"Bu korkunç bir haber!" diye haykırdı Bay Willhelm, acı içinde. "Babam öldü mü? Peki, kız kardeşim nasıl?"

"Şey, babanız kız kardeşinizin, babası bilinmeyen bir çocuğu dünyaya getirdiğini gördüğünde üzüntüsünden öldü. Bir erkek çocuğu..."

"Bunlar dışında yeni pek bir şey yok," diye ekler.

Memel'deki yabancı

Gerçek, çoğu zaman kurmaca gibi gözükür. Bir yabancı, bunu birkaç yıl önce gemiyle batı Hindistan adalarından, Baltık kıyılarına geldiğinde anlamıştı. O günlerde Rus İmparatoru, Prusya kralını ziyarete gelmişti. Majestelerinin ikisi de sıradan kıyafetler içinde kıyıda yanlarında korumaları olmadan kol kola iki samimi dost gibi yan yana yürüyorlardı. Bu, haftanın her günü göreceğiniz bir şey değildi! Kıyıya yeni varan adam böyle bir şey ummuyordu ve hiçbir şeyden kuşkulanmadan tüccar ya da o yörenin iki zengini olduklarını düşünüyordu. İki adamın yanına giderek onlarla derin bir sohbete daldı. Kendisinin yurt dışında olduğu süre zarfında neler olup bittiğini merak ediyordu. En sonunda iki hükümdarın hoş sohbetinden sonra yüreklenen denizci, kibarca içlerinden birine kim olduğunu sormuş. "Ben Prusya kralıyım." Bizim yabancı bunu biraz tuhaf bulmuş. Ama yine de bunun olabileceğini düşünmüş ve saygılı bir biçimde kralın önünde eğilmiş. Bu davranışı da oldukça normaldi. Çünkü bir şeyden fazla emin değilseniz, kaba bir davranışta bulunmaktansa en güvenli olan yolu tutup kibar

olmak en iyi çözümdür. Fakat Prusya kralı, "bu da saygıdeğer Rus İmparatoru," deyince bizim denizci iki densizin kendisiyle dalga geçtiklerini düşünmüş ve şöyle tepki vermiş, "Dürüst bir insanla dalga geçmeyin, bunu başkasında deneyin! Ta Batı Hindistan Adalarından buraya kadar sizin oyuncağınız olmaya gelmedim!" İmparator, gerçekten Rus Çarı olduğunu söylemeye çalışmış. Fakat yabancı daha fazlasını dinleyecek durumda değildi. "Daha çok bir Rus palyaçosuna benziyorsunuz!" dedi ve gitti. Fakat daha sonra Eski Meşe Hanı'nda başına gelenleri anlatınca, kendisine onların gerçekten iki kral olduğu söylenmiş ve utana çekine onların yanına gidip ikisinden de af dilemiş. Cömert hükümdarlar da bu doğal anlaşmazlık yüzünden onu affetmişler ve bu olay akıllarında hoş birer anı olarak kalmış.

En hafifi ölüm cezası

İnsanlar, giyotin olduğunu söylerler, ama o değil...

Ülkesi için çok şeyler yapmış hükümdar tarafından da saygı gören biri, bir anlık sinirine hâkim olamamış, hata yapmış ve işlediği suçtan ölüme mahkûm edilmişti. Yalvarışlar ve dualar işe yaramıyordu. Fakat hükümdar tarafından çok saygı gördüğünden kendisine nasıl ölmek istediği sorulmuş. Kendisinin istediği şekilde öldürülecekmiş. Böylece kralın elçisi hapishaneye gelmiş. "Prens size merhamet gösteriyor. Eğer bir çarka bağlanıp ölmek istiyorsanız, çarka bağlanacaksınız; asılmak istiyorsanız asılacaksınız. Darağaçlarında iki tane hazır yer var bile, ama herkes biliyor ki, bir üçüncüsünü kurmak hiç de zor değil. Fare zehri ile ölmek isterseniz, eczaneden alabilirisiniz. Çünkü prensin dediğine göre kendi istediğiniz biçimde öldürüleceksiniz. Fakat biliyorsunuz ki, sonunda ölmek zorundasınız!" Mahkûm şöyle yanıt vermiş: "Eğer gerçekten ölmek zorundaysam, çarkta ölmekten hoşlananlar olabilir, ya da rüzgar doğru yönde estiğinde darağacı da işe yarayabilir. Fakat işin aslını anlayamıyorsunuz.

Ben yaşlılıkta ölmenin en iyisi olduğunu düşünmüşümdür hep. Madem prens de seçimi bana bırakmış, ben de bu ölümden başkasını istemem." Bu, mahkûmun son kararıymış ve kimse düşüncesini değiştirememiş. Bu nedenle onu serbest bırakıp, yaşlılıkta ölmesine izin verilmiş. Çünkü Prens, "ben verdiğim sözü tutarım!" demiş. Laf, ağızdan çıkmış bir kere...

Bu küçük öykü, eğer elinde olsa, kimsenin ölmesine izin vermeyecek olan üvey annemizden geliyor.

İpçinin yanıtı

Donauwerth'te bir at hırsızı, günü geldiğinde asılmıştı ve sizin aile dostunuz hep şunu merak etmiş: "Darağacına ya da hapse giden biri bunu yapmak için neden bir at çalsın ki? Oraya yürüyerek de gidemez miydi?"

Donauwerth'teki bu adam, darağacına yalnızca at sırtında gidilebileceğini düşünenlerdendi ve aptal bir hırsızın eline bir at geçer geçmez, hırsız da aptal bir cellâdın eline geçerdi. Görüyorsunuz, cellât da halattan bir kolyeyi adamın boynuna geçirdi ve altındaki iskemleyi iterek adamın havada sallanır bir halde olmasına neden oldu. Fakat ipe asılı adam bir süre, sanki çalacak başka bir at ararmış gibi gözlerini kalabalığın arasında gezdirdi. Çünkü birçok kişi idamı izlemek için atlarıyla ya da atlarının çektiği arabalarla alanda doluşmuşlardı. Cellat, telaş içinde ipte sallanan adama baktı. İki koluyla ona sarılarak, boğulup ölmesi için onu tüm gücüyle aşağı doğru çekti. Fakat bu sefer de ip kopmuş ve ikisi de yere yuvarlanmıştı. Darağacına hiç tırmanmasalar daha iyi olurdu. Suçlu hala yaşıyordu ve daha sonra avukatı tarafından kurtarıldı.

Avukatı şöyle demiş: "Sanık yalnızca bir at çalmıştır, iki at değil, bu nedenle yalnızca bir defa asılabilir." Ve sonra da avukatların yaptığı gibi Latince yazılmış bir sürü mektup ve numara eklemiş savunmasına. Fakat o öğleden sonra cellât ipçiyi görünce ondan tüm sinirini almış. "Sen buna ip mi diyorsun?" demiş. "O iple bir asılman gerek ki gününü göresin sen!" İpçinin buna yanıtı şöyle olmuş: "Kimse bana onun iki suçlu taşıması gerektiğini söylemedi. Bir kişi için yeteri kadar sağlamdı, ya sen ya da at hırsızı."

Kopenhag'ın bombalanması

1789'dan sonra, ülkelerin birbiri ardına devrimlere ya da kanlı savaşlara girdiği o tehlikeli dönemde, Danimarka biraz konumundan, biraz da yönetiminin bilgeliğinden dolayı olsa gerek barış içinde kaldı. Kimsenin tarafını tutmamış, kimseye zarar vermemiş, yalnızca halkının rahatını gözetmiş ve bu nedenle öteki tüm güçler tarafından saygı görmüştü. Fakat İngiltere, 1807 yılında Rusya ve Prusya'nın kendisini terk edip, düşmanla barış antlaşması yaptığını görünce, Fransızların da Baltık kıyılarındaki tüm limanlara ve önemli noktalara sahip olduğu gerçeğini göz önüne aldı. Danimarka'ya yanaşması durumunda da olayların daha kötü bir duruma gireceğini anlamıştı. Hiç seslerini çıkarmadan denize bir donanma indirdiler. Kimse donanmanın nereye gittiğini bilmiyormuş. Sonra, donanma Danimarka sahillerinin ve Danimarka'nın başkenti ve krallık şehri olan Kopenhag'ın önünde durdu. Bu barış ve huzur dolu kente İngilizler, "sizinle iyi dost olduğumuz için savaş bitene kadar donanmanızı ve kaleyi bize verin ki, düşmanın eline geçmesin. Aksi durumda şehri başınıza yıkmak zorunda kalırsak çok üzülürüz!"

mesajını gönderdi. Bu tıpkı bir komşusuyla mahkemelik olan bir kentlinin ya da çiftçinin, yanına adamlarını alıp gecenin bir yarısı başka bir komşusuna gidip şöyle demesine benziyordu: "Komşu! Bu adamla kavgalı olduğum için aramızdaki sürtüşme sona erene kadar altını bana vermelisin, böylece mahkemeye gitmek için onu kullanmaz. Eğer vermezsen evini başına yıkarım! Bana, ayrıca yolun kenarındaki mısır tarlanda adamlarımla beklememe izin vermelisin, böylece eğer mahkemeye kendi atıyla giderse onu durdurabileyim." Öteki komşu da şöyle yanıt verirdi herhalde: "Evimi terk edin! Sizin kavganız beni ilgilendirmiyor?"

Danimarkalılar da aynen böyle demişti.

İngilizler, "dediklerimizi yapacak mısınız, yapmayacak mısınız?" diye sorduklarında Danimarkalılar, "hayır, yapmayacağız!" dediler. Bunun üzerine İngilizler karaya çıkartma yaptılar ve toplarını kurup içlerini doldurduktan sonra, Danimarkalılara Tilsit Barış'ından sonra Eylül ayının ikisine kadar zaman tanıdılar. Fakat bunun keyfi ve ölçüyü aşan bir karar olduğunu düşünen Kopenhag halkı, tehditlere boyun eğip adil olmayan istekleri kabul ederlerse, bu utancı denizin bile yıkayıp temizleyemeyeceğine inanıyorlardı. Böylece bir şey kesinlikle kabul edilemezdi.

Böylece bu şanssız kent için kaderin buyurduğu ceza başlamıştı. Kopenhag, akşam saat yediden başlayarak ve gece on iki saat boyunca hiç durmadan, yetmiş iki havan topu ve diğer ağır toplarla bombalandı. Congreve adında bir şeytan da bu işin içindeymiş ve ateş roketi denilen yeni bir yıkım silahı icat etmişti. Kabaca tarif

edilirse bunlar, içleri yanıcı bir maddeyle doldurulmuş tüplerdi ve uçlarına kısa bir ok eklenmişti. Roket ateşlendiğinde, tüpün içindeki maddeye bir kıvılcım iletilir ve ucundaki okun girebileceği bir yer e saplandığında, genellikle normal koşullar altında ulaşılamayan yerler, çevresindeki her şeyi yakacak bir yangına neden olurdu. İşte bu roketler de bütün gece boyunca Kopenhag'a yağmur gibi yağdı. O zamanlarda Kopenhag'da 4.000 ev, 85.965 insan, 22 kilise, 4 krallık sarayı, 22 hastane ve 30 tane yoksul evi vardı. Kent, hareketli bir tüccar merkeziydi ve içinde bir sürü fabrika barındırıyordu. O korkunç gecede, kaç tane güzel çatının yıkıldığını, kaç annenin korkudan yüreklerinin ve akıllarının durduğunu, kaç yaranın kanadığını ve umutsuzluk dolu dua ve yakarışların, sirenlere ve top seslerine nasıl karıştığını artık siz düşleyin.

Eylül'ün üçünde, gün doğduğunda İngilizler saldırıyı durdurup, Kopenhaglılara pes edip etmediklerini sordular. Kopenhag'ın kumandanı "Hayır!" dedi. Bunun üzerine öğleden sonra saat dörtte bombardıman tekrar başladı. Bombardıman 4 Eylül öğlenine kadar hiç aralık verilmeden ve acıma gösterilmeden devam etti. Buna rağmen kumandan hala evet demedi. Ateş o akşam yeniden başladı ve 5 Eylülün öğlenine kadar da sürdü. 300 den fazla ev yakılıp yıkılmış, bütün kilise kuleleri çökmüştü ve her yer hala azgın alevler arasındaydı. 800'den fazla kentli ölmüş ve birçoğu oldukça ağır bir biçimde yaralanmıştı. Tüm Kopenhag alevler içindeydi ve bir moloz yığınına dönüşmüştü. Her yer bir savaş alanını ve orada kurulan bir hastaneyi andırıyordu adeta.

En sonunda 7 Eylül'de Kopenhag'ın kumandanı her şeyin kaybedildiğini gördü ve teslim oldu. Tahttaki prens bunun için teşekkür etme gereği duymadı bile. İngilizler hemen Danimarka donanmasına el koyup oradan uzaklaştılar. On sekiz gemi, on beş firkateyn ve bundan daha fazla ufak gemi peşi sıra gitti.

Geride yalnızca, İngiliz kralının dostu oldukları zamanlarda, Danimarka Kralına armağan ettiği bir firkateyn kalmıştı. Nedense bunu almamışlardı. Fakat Danimarka Kralı bu firkateyni de arkalarından yolladı. İngilizlerden hiçbir anı kalsın istemiyordu. İngilizler, karada ve denizde bin bir kötülük yapmışlardı. Çünkü askerler, karşı taraf hak etmediyse savaşta çıkmazdı düşüncesiyle, ne yaptıklarını bilmiyorlardı. Ekim'in 19'unda gemilerine bindiler. Yanlarında Danimarka donanması ve yağmaları ile 21 Ekim'de Kopenhag'dan ayrıldılar. Congreve denen adam da bu yolculukta boğulmuş ve ailesini bir daha hiç görememiş. Danimarkalılar ise tüm bu olan bitenin ardından Fransızların tarafına geçmiş. İmparator Napolyon, aldıkları gemileri geri verip Kopenhag'a taa ki bir tazminat ödemedikçe, İngilizlerle barış antlaşması yapmaya karşı çıkmış.

İşte Danimarka'nın kötü kaderi! İngilizlerin dostları, onların aslında fazla zarar vermek istemediklerini söylüyorlar. Fakat ötekiler daha büyük bir zararın verilemeyeceğini belirtiyordu. Danimarkalılar da böyle düşünüyordu.

Üç hırsız

Siz, sevgili okuyucu, bu öyküde olup biten her şeyin doğru olduğuna inanmamalısınız. Fakat bu öykü iyi bir kitapta anlatılıyor, hem de şiir yoluyla!

Daha erken yaşlardan itibaren, Harry ve Freddy Tinder, babalarının mesleğini yürütmüşlerdi ve Auerbach'da darağaçlarına ip yapan birinin, adı Noose olan kızıyla işler karıştırmışlardı. Ayrıca okuldan bir arkadaşlarını, Carrot-Top Jack'i de aralarına katmışlardı. İçlerinden en genci de oydu. Fakat insanları öldürüp onlara saldırmıyorlardı; yalnızca tavuk kümeslerine, şansları varsa mutfaklara, bodrum katlarına ya da kilerlere, belki de ara sıra para kutularına, gece ziyaretleri yapıyorlardı. Çarşıda pazarda da onlardan ucuz alışveriş edeni bulamazdınız. Fakat ortada çalınacak bir şey olmadığı zaman bu konudaki becerilerini arttırmak için bin bir çeşit oyunlar ve hileler üzerinde çalışırlardı. Bir keresinde ormandayken, Harry bir ağacın tepesindeki yuvasında oturan bir kuş görmüş ve diğer ikisine, "kuş farkına varmadan hanginiz yumurtalarını yuvadan alabilirisiniz?" diye sormuş. Freddy ise

bir kedi gibi ağacın tepesine tırmanmış ve yuvanın olduğu yere sessizce sürünerek gelmiş. Yuvanın altından bir delik açarak yumurtaları birbiri ardına almış. Sonra da yuvayı yosunla kapatarak aşağıya inmiş. "Şimdi de bunlar kuşa belli etmeden," demiş Freddy, "onun altına kim geri koyabilir?" Bunun üzerine ağaca bu sefer Herry tırmanmış, fakat onun arkasında Freddy de tırmanmış ve Harry yumurtaları yavaşça kuşa belli etmeden yeniden içeri doğru iterken, Freddy de yavaşça Harry'e göstermeden onun pantolonunu aşağıya doğru çekmiş. Buna katıla katıla gülen öteki ikisi, "en büyük Freddy, başka büyük yok!" demiş. Fakat Carrot-Top Jack, "görüyorum ki, sizin kadar usta değilim. Günün birinde başkasının zevkiyle gözaltına alınır da şeytan bize yüzünü gösterirse sizin için değil, ama kendim için üzülürüm!" diye söylenmiş ve onlardan ayrılarak yeniden dürüst bir insan olmuş ve eşiyle beraber sakin bir çalışma hayatına atılmış.

Sonbaharda, öteki ikisinin pazarda bir tay çalmalarının üzerinden fazla geçmemişti ki, Jack'in halini hatırını sormaya gitmişlerdi. Duyduklarına göre Jack, bir domuz avlamıştı ve ona göz kulak olacaktı. Domuz, kilerde duvarın üstünde asılıydı. Ziyaretleri bitip evden gittiklerinde, Jack eşine, "domuzu alıp mutfakta teknenin içine saklayacağım, yoksa sabaha kalmaz, ortadan yok olur!" demiş. O akşam hırsızlar gelmiş ve olabildiğince ses çıkarmadan duvarda bir delik açmışlardı, fakat ödülleri artık orada değildi. Bu arada Jack bir gürültü duymuş ve yataktan kalkarak evi kontrol etmişti. Harry evde gizli gizli ilerleyerek Jack'in eşinin yattığı odaya girmiş ve Jack'in sesini taklit ederek, "hanım, bizim domuzu kilerde yerinde

göremedim," demiş. Kadın da şöyle yanıt vermiş, "aptal olma! Kendi ellerinle mutfakta teknenin içine koydun ya onu!" "Ah elbette," demiş Harry, "Ayakta uyuyorum galiba." Bunları söyledikten sonra odadan çıkmış ve domuzu alarak onu dikkatlice dışarı çıkarmış. Fakat karanlıkta kardeşini bulamamış ve ormanda belirledikleri noktada buluşacaklarını düşünmüş. Ve Jack eve geri dönüp de domuzunu kontrol ettiğinde haykırmış; "hanım, bu hergeleler sonunda domuzu kaçırmışlar!" Ama yine de yenilgiyi bu kadar kolay kabul etmemiş ve hırsızların arkasından gitmiş. Harry'e yetiştiğinde (hâlâ evin yakınlarındaydı) ve onun yalnız olduğunu gördüğünde, hemen Freddy'nin sesini taklit etmiş ve şöyle söylemiş: "Kardeşim, domuzu ver de biraz da ben taşıyayım, sen epey yorulmuşsundur." Harry onun kardeşi olduğunu sanarak domuzu vermiş ve ormanda ateşi yakmak için kendisinin önden gideceğini söylemiş. Fakat Jack eve dönüp kendi kendine söylenmiş. "Artık yine benimsin seni küçük şirin şey!" ve onu evine taşımış. Bu arada Freddy ormandaki ateşi görene kadar dolanıp durmuş ve kardeşini bulduğunda ona sormuş: "Domuz nerede bakalım Harry?". Harry, "sende değil miydi Freddy?" diye karşılık vermiş. Ve şaşkın gözlerle birbirlerine bakakalmışlar ve gece çekmeyi düşündükleri ziyafet için hazırladıkları çıtırdayan ateş de boşa gitmiş.

O sırada Jack'in evindeki mutfakta çok daha güzel bir ateş yanıyormuş. Çünkü Jack eve gider gitmez domuz kesilmiş ve pişirilmek üzere ateşin üstündeki bir tencerenin içine konmuş. Jack eşine şöyle demiş: "Hanım, ben çok acıktım, hem bunu hemen yemezsek bu işe yaramazlar

onu en sonunda yine alırlar." Daha sonra bir köşeye kıvrılarak uykuya dalmış ve karısı da demir çatalla tenceredeki eti karıştırırken kocasının uyurkenki horlamasını izlemiş. Derken tam o sırada bacadan aşağı sessizce bir sopa inmiş ve tenceredeki en iyi parçasına saplanarak yeniden bacadan yukarı çıkmış. Jack uykusunda gitgide daha korkunç iniltiler çıkardıkça, eşi ona daha bir dikkatle bakmış ve sopa ikinci ve üçüncü defa yine tencerenin içine dalarken, olup biteni fark etmemiş. Jack'in karısı onu uyandırdığında, "artık servis yapabiliriz!" demiş, fakat tencere bomboşmuş. Sonunda onların da geceki ziyafet için hazırladıkları ateş boşa gitmiş. Aç bir biçimde yataklarına giderlerken ve "eğer şeytan eti almak istediyse yapacak bir şeyimiz yok," diye düşünürlerken hırsızlar çatıdan aşağı inmişler ve duvarda açtıkları delikten kilere giderek oradan mutfağa geçmişler. Çaldıkları da yanlarındaymış.

İşte şimdi gerçekten bir ziyafet çekmişlerdi! Yemiş içmişler ve bunun son olduğunu tahmin edercesine gülüşüp eğlenmişlerdi. Gökyüzünde ay batana, köydeki horozlar ikinci bir kez ötene ve uzaklarda kasabanın köpeği havlayana kadar eğlenmiş "artık yatağa gitmeliyiz," derken bu polisler de çalınan bir tayın peşinden gelip, Harry ve Freddy'i alıp, hapishaneye, parmaklıklar arasına tıkmak üzere götürmüşler.

İyileştirilen hasta

Çuvallar dolusu paraları olmasına karşın zengin insanlar bir sürü sıkıntı ve hastalıkla baş etmek zorundadırlar. Yoksul biri, Tanrı'ya şükürler olsun ki, bunlardan hiçbirini bilmez. Çünkü bu hastalıklar havada değil, tabaklarda, bardaklarda, yumuşak koltuklarda ve ipek yataklarda gezer. Amsterdam'daki zengin biri sizi bu konuda oldukça aydınlatabilir.

Sabahları bütün zamanını koltuğunda otururak geçirir, eğer uyuşuk değilse bir sigara içer ya da camdan dışarıyı izlerdi. Öğlenleri ise, bir at gibi yemek yerdi. Komşuları bazen şöyle derdi: "Dışarıda duyulan rüzgârın sesi mi, yoksa komşunuzun nefes alıp verişi mi?" Öğlenden sonra olunca da, hem soğuk hem de sıcak bir şeylerle yeme içmesine devam ederdi. Bunu da aç olduğu ya da belli bir yemeği sevdiği için değil, yalnızca akşama kadar zaman geçsin diye yapardı. Bu nedenle ne zaman öğlen yemeğinin bitip akşam yemeğinin başladığını tam olarak anlayamazdınız. Akşam yemeğinden sonra da, bütün gün sanki taş taşımış ya da odun kemirmişçesine yorgun

bir biçimde yatağa giderdi. Böylece zamanla şişmanlayarak bedeni bir mısır çuvalı gibi biçimsiz bir hal aldı. Ne uyku ne de yemek ona keyif vermiyordu ve bir süre, genelde olduğu gibi, kendini tam olarak ne iyi ne de kötü hissetti. Bunun yanında size yılın her günü 365 tane değişik hastalığı olduğunu söylerdi. Onu tedavi etmek için Amsterdam'daki her doktora başvurulmuştu. Karışımlardan oluşmuş acı tabletler, kürekler dolusu tozlar, ördek yumurtası büyüklüğünde haplar yutmuştu ve artık insanlar onunla, "yürüyen ecza dolabı" diye dalga geçmeye başlamışlardı. Fakat bütün bu tedavilerin ona hiçbir getirisi olmamış çünkü doktorların dediklerini yerine getirmiyor ve şöyle diyormuş; "eğer köpek gibi yaşayacaksam ve paramla beni iyileştirecek bir doktor bulamayacaksam, zengin olmanın ne anlamı kalır ki?"

Sonunda, kendisinden yüz saat uzaklıkta yaşayan bir doktorun varlığını duyar. Söylediğine göre öyle akıllı bir doktormuş ki, bu hastaları daha onun yüzüne bakar bakmaz iyileşirlermiş. İşin içine o girdi mi ölüm kaçacak delik ararmış. "Bizim zengin adam da bütün umutlarını bu doktora bağlamış ve ona şikâyetlerini içeren bir mektup yazmış. Doktor hemen anlamış ki, bu adamın ilaçlara değil, az yemek yemeye ve bolca egzersiz yapmaya gereksinimi varmış. Hastalığına ise şöyle demiş; "Bekleyin, sizi kısa zamanda iyileştireceğim!" ve sonra da yazdığı mektubunda şunları demiş; "Arkadaşım, çok kötü durumdasın, fakat sana dediklerimi yaparsan durumun düzelebilir. Midende kötü bir hayvan var; yedi tane ağzı olan bir ejderha. Bu nedenle buraya yanıma gelmelisin. Fakat birinci koşul olarak buraya arabayla ya da atın üzerinde

değil, bir midilinin üzerinde gelmelisin. Aksi durumda ejderha sallanır ve bağırsaklarını yırtarak hepsini birden ısırır. İkinci olarak da günde en fazla iki tabak sebze yemelisin, öğlenleri biraz sos, akşamları bir yumurta, sabahları da soğanlı bir çorba yeter. Bu saydıklarımdan fazla bir şey yersen içindeki ejderha büyür ve ciğerini yer. Bu durumda da beden ölçülerini terzin değil, cenaze levazımatçısı alır. Benim önerim bu ve eğer bunlara uymazsan önümüzdeki bahar ötecek olan guguk kuşunu duyamazsın! Gerisi sana kalmış!" Bu mektubu okuduğunun hemen ertesi sabahı zengin adam botlarını cilalatmış ve doktorunun dediği gibi yola çıkmış. İlk gün öyle yavaş yürümüş ki, bir salyangoz onun önünden geçip gelişini önceden bildirebilirmiş. Yol boyunca kendisini selamlayanları görmemezlikten gelmiş ve yerde sürünen tüm böcekleri ezmiş. Fakat ikinci ve üçüncü günün sabahından itibaren kuşlar hiç ötmedikleri kadar güzel ötmeye başlamışlar. Çiğ taneleri ve gelincikler o kadar taze, tarlalar da o kadar hoş görünmüş ki gözüne. Karşılaştığı her insana karşı bir yakınlık duymuş ve sonunda kendine de. Yola çıktığı günden sonra dünya gözüne daha bir güzel görünmeye başlamış ve yolculuğu daha kolay ve eğlenceli geçmiş. On sekizinci günde doktorun yaşadığı kasabaya ulaşmış ve ertesi sabah uyandığında şöyle demiş, "kendimi hiç bu kadar sağlıklı hissetmemiştim, ama işe bak ki, şimdi doktorumu görmeye gidiyorum. Keşke kulaklarım çınlasa da hazımsızlık çekiyor olsam!" Doktorunu görmeye geldiğinde, doktor adamın elini sıkarak adama şunları demiş; "şimdi her şeyi baştan alın ve hastalığınız nedir onu söyleyin bana." Adam, "doktor bey,

tanrıya şükür hastalığım falan yok ve umarım siz de benim kadar sağlıklısınızdır," dedi. Doktor, "görüyorum ki söylediklerimi uygulamışsınız. Ejderha gitmiş. Fakat yumurtaları hala içinde... Bu nedenle evine yürüyerek gitmelisin ve oraya vardığında kimse görmeden bir sürü kütük kesmelisin. Artık yalnızca açlığını giderecek kadar yemek yemelisin, yoksa yumurta canlanır ve ejderhanın yavruları çıkar. Bunları yaparsan daha uzun yıllar yaşarsın," demiş. Doktor tüm bunları söylerken gülümsemiş. Fakat onca yolu aşıp gelen zengin adam, "bayım, çok tuhaf birisiniz, fakat ne demek istediğinizi iyi anladım," demiş. Daha sonra zengin adam doktorun dediklerine uymuş ve sağlıklı bir şekilde seksen yedi yıl dört ay ve on gün yaşamış. Doktoruna da her yılbaşı iyi dilekleriyle yanında yirmi altın göndermiş.

Harry ve Brassenheim'lı değirmenci

Harry, bir gün hanın birinde üzgün üzgün, önce Carrot Top Jack'in sonra da kendi kardeşinin kendisini nasıl yalnız bıraktıklarını ve şimdi nasıl da yapayalnız kaldığını düşünüyordu.

"Hayır, artık güvenebileceğim insan bulamam bu çok zor. Birisini buldum diye düşündüğümde sonradan düzenbazın teki çıkıyor!" dedi kendi kendine. Bu arada içeri birkaç müşteri girmiş ve yeni şaraptan içmek için masalarından birine oturmuşlardı. "Duydunuz mu, Harry Tinder hapisten kaçmış ve ortalıkta dolaşıyormuş?" dedi içlerinden biri. "Yarına kırlarda onu arayacaklarmış. Belediye başkanı ve öteki görevliler onun bir gün karşılarına çıkacağını umuyorlarmış," diye devam etti lafına. Bizim Harry bunları duyunca tedirgin olmuş ve birisinin kendisini tanıdığını ve işinin bittiğini düşünmüş. Fakat başka bir adamın da şöyle dediğini duymuş: "Bu da yine şu aptalca dedikodulardan biridir sadece! Harry ve kardeşinin Wollenstein'da hapiste olduğunu herkes zaten bilmiyor mu?" Tam o sırada Brassenheim'lı, tombul kırmızı yanaklı, gülümseyen

ve küçük gözleri olan değirmenci içeri girmiş. İçeri girdiğinde, karşıki masada yeni şarap içen topluluğun sağlığına kadeh kaldırmış ve Harry Tinder hakkında konuştuklarını duyunca şöyle demiş, "bu Harry Tinder denen adam hakkında bir sürü şey duydum! Bir gün onu birdenbire görmek isterdim!" İçlerinden biri de buna karşılık olarak, "dikkat et de onunla beklenmedik bir anda karşılaşma. Söylediklerine göre hapisten yeni çıkmış," demiş. Fakat tombul yanaklı değirmenci, "pöh! Ben akşama kadar Fridstadt Ormanı'nda olacağım ve oradan ana yola gireceğim, eğer o anda karşıma çıkarsa da silahıma sarılırım," diye söylenmiş. Harry bunu duyar duymaz hancının eşinden hesabını istemiş ve hemen Fridstadt Ormanı'nın yolunu tutmuş. Yolda giderken dilencilerin arabasında bacağı yaralı olan bir asker görmüş. Askere, "koltuk değneklerini bana altı pense satar mısın? Sol ayak bileğimi burktum. Bu nedenle üzerine her bastığımda acıdan kıvranıyorum. Hem öteki köydeki marangoz sana yeni bir tane yapar nasıl olsa." Asker, koltuk değneğini ona vermiş. Bundan az sonra da iki sarhoş asker 'Cavalymen' şarkısını söyleyerek yanlarından geçmiş. Fridstadt Ormanı'na geldiğinde koltuk değneğini bir ağaç dalına asmış ve altı adım ötede yolun kenarına oturmuş. Fakat otururken sanki sol ayağı kesilmişçesine onu gizlemiş. O sırada da atının üstünde değirmenci gelmiş. Değirmencinin yüzünde öyle bir ifade varmış ki sanki kendi kendine "'zengin değirmenci, yakışıklı değirmenci, akıllı değirmenci" diyormuş. Fakat bizim akıllı değirmenci Harry'nin oturduğu yere geldiğinde, Harry çok dertli bir ses tonuyla şöyle demiş; "yürüyemeyen sakat bir insana acıyın lütfen! İki sarhoş

asker, belki de yolda gelirken görmüşsünüzdür, topladığım bütün sadakamı aldılar. Fakat çok az buldukları için sinirlenip değneğimi havaya fırlattılar. O da yukarıdaki ağacın dalına takıldı. Ben de bu yüzden burada mahsur kaldım. Kırbacınızla onu aşağı indirir misiniz lütfen?" Değirmenci şöyle demiş; "Evet, onlarla ormanın başında karşılaştım bu doğru. 'Sevgili Lisa'm, dünyadaki en güzel kızdır,' diye şarkı söylüyorlardı." Değirmenci ağacın yanına gidip değneği aşağı indirmek için atından indi, bir tahtanın üstüne de basarak bir hendeğin üzerinden geçti. Ağacın altında durup yukarıdaki değneğe bakmaya başladı. Tam da o sırada Harry bir kartal gibi yerinden fırlayarak değirmencinin atına bindi ve oradan uzaklaştı. Giderken de arkasına dönüp, "iyi yürüyüşler! Eve gittiğinde eşine Harry Tinder'in selamını yolla!" diye seslendi. Fakat alacakaranlığın düşmesinden bir saat sonra Brassenheim'da, çarkları tıkırtıyla dönen değirmene geldiğinde attan zıplayarak indi. Onu değirmenin ön kapısına bağladı. Yoluna yürüyerek devam etti.

Kurnaz Steiermark'lı

Olay, geçen savaşta Styria'da meydana gelmişti.

Ana yolun biraz ötesinde duran zengin bir çift şöyle düşünüyordu; "Talerlerimi ve altın paralarımı bu kötü zamanlarda nasıl koruyabilirim ki?" İmparatoriçe Maria Theresa'ya çok düşkünüm, tanrı onu korusun ve İmparator Joseph'e de çok düşkünüm, tanrı onu da korusun ve imparator Francis, tanrı ona uzun ömür ve sağlık versin! Ve siz, tam bu güzel altmlarınızın güvende ve musibetten uzak olduğunu düşünürken, köye burnunu sokan bir düşman hemen onların kokusunu alıveriyor ve Lorain'e ya da Champagne'ye tutsak olarak götürüyor! Bu da yurtsever bir Avusturyalı'nın yüreğini sızlatmaya yetiyor doğrusu!" "Buldum!" diye bağırdı sonra mırıldandı: "Ne yapacağımı biliyorum." Bunları söyledikten sonra ayın olmadığı gece karanlığında tüm parasını mutfak bahçesine çıkardı. "Yedi Kız kardeşler beni ele vermezler," dedi. Tüm parasını bahçede duvar kenarındaki çiçeklerin ve küçük bezelyelerin arasına koydu. Onun

hemen yanında, taşların arasındaki küçük yolda bir çukur açtı ve çıkan toprakla paraların üzerini kapattı. Sonra da, sanki üzerlerinde kabaca birileri gezinmiş gibi, alımlı çiçeklerin üzerinde bir güzel tepindi. Ertesi pazartesi askerler bölgede keşif gezisine çıktığında ve salı günü de bir komutan köye girdiğinde hemen değirmene gittiler. Değirmenden sonra da beyaz dirsekleriyle doğru bizim çiftçiye gittiler. Alsanslı bir asker kılıcını çiftçiye doğru sallayarak, " paraları çabuk sökül, çiftçi! Yoksa son duanı edersin!" diye bağırdı. Çiftçi, bulabildikleri her şeyin kendilerine armağan olabileceğini söyledi. Hiçbir şey kalmamıştı, dün ve ondan önceki gün her şeyi gitmişti. "Hiçbir şey bulamazsınız beyefendiler!" dedi. Birkaç bakır paradan ve üzerinde İmparatoriçe Maria Theresa'nın resmi olan kulplu bir üç penilikten başka bir şey bulamayan askerlerden Alsanslı olanı şöyle dedi: "Çiftçi, paranı gömmüşsün sen! Hemen şimdi bize paraları nereye gömdüğünü söyle, yoksa son duanı etmene bile fırsat bırakmayız!" Size hemen şimdi yerini söyleyemem," diye yanıtladı çiftçi, " üzgünüm, fakat ne olduğunu öğrenmek istiyorsanız benimle beraber mutfak bahçesine gelmelisiniz. Onu nereye gömdüğümü size gösterebilirim. Efendilerim, sizden önce buraya gelen düşmanlar onları çoktan bulup aldılar." Askerler bahçenin durumunu gördüler, her şeyi çiftçinin dediği gibi buldular ve içlerinden hiçbiri paranın çukurun yanındaki toprak yığınının altında durduğunu akıl edemedi. Hepsi de boş çukurun içine bakıp; "keşke buraya daha önce

gelseydik!" diye düşündüler. "Keşke çiçeklerimi, bahçeyi bu hale getirmeselerdi!" diye düşünüyordu çiftçi de. Amma velâkin, çiftçi böyle yaparak bu askerleri ve onlardan sonra gelenleri de kandırdı. Böylece tüm arşidükler ailesini, İmparator Francis, İmparator Joseph, İmparatoriçe Maria Theresa ve hepsinden önemli olan Birinci Leopold'u kurtarmış ve onları kendi ülkelerinde tutmayı başardı.

Kıta Komutanı Mareşal Suvorov

Kıta Komutan Mareşal Suvorov'un kendi verdiği emirlere uymasından daha önce söz etmiştik sevgili okuyucular. Onunla ilgili daha birçok güzel şey söylenebilir.

Eğer önemli bir insan kendisiyle böbürlenmiyorsa ve sıradan insanlarla kurduğu ilişkilerde kendini onlardan biri olarak görüyorsa bu tür insanlara halk adamı denir. Suvorov göğsünde bir sürü parıltılı madalya taşımayı hak eden bir insandı. Elmas yüzüklerinden istediğini parmağına takabilir ve birkaç altın enfiye kutusundan da istediği kadar enfiye alabilirdi. Ne de olsa Türkiye ve Polonya'da başarılar elde etmiş, 300.000 askere komuta eden bir Rus prensi ve Mareşaliydi, öyle değil mi? Onunla baş edebilecek çok az kişi vardı. Fakat tüm bunların yanında o bir halk adamıydı.

Zorunda olmadıkça general üniformasını giyinmezdi, canı istediği kılıkta gezerdi. Emir verdiği anda, botunu giymediği zamanlar olmuştu. Öteki ayağında çorabı aşağı kıvrılmış ve pantolon askıları da aşağı sarkmıştı. Dizi sakattı.

Çoğu zaman bundan daha kötü bir kılıkta olurdu. Sabahları, soğuk havaya aldırış etmeden, yatağından üzerinde yattığı samanlardan kalkarak çadırından dışarı çıkar ve ayılmak için kova kova soğuk su getirttirirdi.

Uşağı falan da yoktu, yanında yalnızca bir yardımcısı vardı. Araba ya da özel bir binek hayvanı da kullanmazdı. Savaşa giderken önüne çıkan atı yaşlı da olsa onu alırdı.

Sıradan askerler ne yerse, o da aynından yerdi. Ona akşam yemeğine davet edilmek fazla eğlenceli gelmezdi. Çoğu zaman sıradan askerleri çadırında ziyaret eder ve onlardan biriymiş gibi davranırdı.

Bir saldırı, kamp ya da herhangi bir olay sırasında, ötekilerin yapmamak için kaçacak delik aradığı bir işi yapmak zorunda kalırsa buna hiçbir şekilde sinirlenmezdi. Yapacağı işi daha önce görmedilerse bunu rahatça izleyebilirlerdi.

Madalyalarla ve nişanlarla kaplı mareşal üniformasını giydiği önemli günlerde neresine bakarsanız bakın, her tarafı altın ve gümüşle parıldayıp ışıldasa da, o tıpkı temiz bir çiftçi gibi davranır ve kibar bir beyefendinin cebine atacağını elinin tersiyle fırlatırdı. Burnunu parmaklarıyla temizler sonra da elini koluna sürerdi. Sonra da hemen enfiye kutusundan bir tutam enfiye daha alırdı.

İşte Komutan, Prens Italsky Suvorov böyle bir adamdı.

Son söz

Ulm Nehrin'in Danube civarlarındaki bir köyde, bir karı koca yaşıyormuş. Fakat ikisi de birbirleri için yaratılmamış, evlilikleri de cennetten çıkma değilmiş doğrusu. Kadın su gibi para harcar ve kötü konuşurmuş. Adam da, doğrudan gırtlağından geçip midesine gitmeyen her şey de cimrinin tekiymiş. Kocası, eşini savurgan diye suçladığı zaman, kadın da kocasına cimri diye bağırırmış. Bu azarı, günde kaç defa işiteceği adama bağlıymış. Çünkü adam eşine yüz kere "savurgan" dese, kadın da ona yüz bir kere "cimri" diyerek, son sözü söylermiş her defasında. Bir keresinde gece yataklarına yatarken yine başlamışlar ve söylenenlere göre sabahın beşine kadar devam etmişler. Sonunda öyle yorulmuşlar ki, artık gözlerini açık tutamaz hale gelmişler. Kadının dili uyuklamak istiyormuş, fakat kadın uyumamak için başparmağıyla kolunu çimdikliyor ve kocasına "Seni cimri!" demeye devam ediyormuş. Sonunda adam bu işten sıkılmış ve evinden de iyice soğumuş. Fırsat eline ilk geçtiği anda oradan gitmiş –nereye gitti dersiniz?- "Hana!" Peki, orada ne yaptı sizce? Önce bir iki kadeh bir şeyler içti, sonra kâğıt oynadı ve

borçlanarak oynamaya devam etti. Kadın iki yakasını bir araya getirirken ve adam da eve hiçbir şey getiremediğinden, cepleri büyük olasılıkla delik olan insanlardı ve delikten de düşecek bir şeyleri yoktu. Adam, handa içeceği kadarını içip, hesabı ödemeyince, hancı han kapısına adamın artan borçlarını, yedi guilder elli bir kreuzeri, tebeşirle yazmıştı. Bunun üzerine adam evine gitmiş ve eşinin yüzünü görür görmez ona şöyle demiş: "Hakaret ve utanmazlık! Senden yalnızca bunları görüyorum, seni savurgan kadın!" "Benim senden gördüğüm tek şeyse bela ve terbiyesizlik, seni ayyaş, seni bilmem ne, seni cimri!" demiş kadın da. Sonra adamın içinde büyük bir öfke uyanmış. İçindeki iki sıska şeytan kızgınlık ve içkinin de etkisiyle adama şöyle demişler: "Bu cadalozu gel, Danube'a at gitsin!" ve söylediklerini yinelemek zorunda kalmamışlar. (Seni cimri!'diye devam ediyormuş kadın) "Sana ait olduğun yeri göstereceğim!" demiş adam sinirli bir şekilde ve onu Danube'a kadar taşımış. Kadının ağzı suda, fakat kulakları yukarıda kalacak biçimde suya batırdıktan sonra acımasız adam, "seni savurgan kadın!" diye bağırmış. Bunun üzerine kadın iki kolunu havaya kaldırmış ve başparmağını bileğine götürerek çakmak çakar gibi bir hareket yapmış. Ve bu, yaptığı son şey olmuş.

Evet, sevgili okuyucu, kimin haklı kimin haksız olduğuna siz karar verin, fakat adamın hala hayatta olduğunu düşünmeyin! Çünkü o gece evine döndüğünde kendini bir iple asmış.

Segringen'deki berber çırağı

Geçen sonbaharda Segringen'deki hana bir yabancı gelmiş. Bu, sakalları iyice uzamış olan bir askerdi ve bakışları sizde güven uyandırmaktan çok tuhaf bir izlenim bırakıyormuş. Yiyecek içecek bir şey ısmarlamadan önce han sahibine, "köyde beni tıraş edebilecek bir berber var mı?" diye sormuş. Hancı olduğunu söylemiş ve onu oraya göndermiş. Yabancı, gittiği bu berberi, "sakalımı kes, ama dikkatli ol, duyarlı bir cildim var! Eğer yüzümü kesmezsen sana dört taler vereceğim. Fakat kesersen seni öldürürüm! Ve ilk öldürdüğüm kişi de olmazsın!" diye tembihlemiş. Berber korkmuş, çünkü askerin kaşını çatışında hiçbir yapmacıklık yokmuş ve keskin hançeri masada duruyormuş. Bu nedenle hemen dışarı koşup ustabaşını çağırmış. Asker, isteğini yeniden söylemiş. Ustabaşı da şartları duyunca kaçıp yerine çırağını yollamış. Parayı duyunca çırağın başı dönmüş ve şöyle düşünmüş: "Bunu deneyeceğim! Eğer başarılı olup da adamın yüzünü kesmezsem, dört taler ile kendime pazardan yeni bir ceket ve bir bıçak alabilirim. Eğer başaramazsam da ne yapacağımı bilirim." Böylece müşterisini tıraş etmeye başlamış. Asker

içinde bulunduğu ölümcül tehlikeden habersiz, hiç hareket etmeden oturmuş ve yürekli çırak da, sanki dört taler ve yaşamına değil de; üç peniye, bir kutu kibrite ya da küçük bir defterine iddiaya girmişçesine, sakin sakin jileti adamın yüzünde, burnunun çevresinde dolaştırmaya başlamış. Sonunda adamın sakalını, ufacık bir damla bile olsa kan akıtmadan kesmiş ve işi bitirdiğinde içinden Tanrı'ya şükretmiş.

Adam ayağa kalkmış, aynada kendisine bakmış ve yüzünü kurulamış, sonra da çırağa dört taleri vermiş ve ona, "şimdi genç adam, söyle bakalım, ustabaşı ve patronun bu işten kaçtığı halde sen beni tıraş etme cesaretini nasıl gösterdin? Çünkü eğer yüzümü kesseydin, seni öldürürdüm!" demiş. Çırak gülümsemiş, kendisine verdiği para için teşekkür etmiş ve ardından, "hayır bayım, beni öldüremezdiniz, çünkü hareket etseydiniz ve ben de yüzünüzü kesseydim sizden daha hızlı davranır, usturamla boğazınızı keserdim," demiş. Yabancı bu sözleri duyup içinde bulunduğu tehlikeyi düşününce birdenbire korkudan rengi atmış ve çırağa bir taler daha vermiş. O günden sonra artık hiçbir berbere, "eğer yüzümü kesersen seni öldürürüm!" dememiş.

İmparator Napolyon ve Brienne'deki meyveci kadın

Gençliğini Brienne'deki bir askeri okulda öğrenci olarak geçirmiş olan büyük İmparator Napolyon'un nasıl bir öğrenci olduğunu merak ediyor musunuz? Bunu ordularını savaşa sürüş biçiminden ve yaptığı diğer işlerden anlayabilirsiniz. Öteki gençler gibi o da meyveye düşkündü. Hatta Brienne'de meyve satan bir kadın, ondan birkaç peni kazanmıştı. Parası olmadığı zamanlarda ise kadın ona borç veriyordu. O da eline para geçtikçe borcunu kapatıyordu. Fakat iyi eğitimli bir asker olarak okulu bitirdiğinde, öğrendiklerini uygulamadan önce bu meyveci kadına birkaç taler ödemesi gerekiyordu. Kadın ona son bir kez bir tabak sulu şeftali ve tatlı üzüm getirdiğinde, Napolyon ona, "genç bayan, şimdi gitmem gerek ve sana para ödeyemem. Ama unutulmayacaksınız," diye teşekkür etmiş. Meyveci kadın ise, "yolunuz açık olsun ve bunun için sakın endişelenmeyin bayım. Tanrı size sağlık ve mutluluk versin!" şeklinde şükranlarını dillendirmiş.

Fakat genç askerin içine gireceği yaşam biçiminde böyle ufak bir şey, dünyadaki en iyi bellek tarafından bile

kolaylıkla unutulabilirdi. Ta ki gönül borcu duyan bir yüreğin, bunun şakasını yaptığı ana kadar. Kısa bir zaman içinde Napolyon general olmuş ve İtalya'yı almıştı. Daha sonra İsrailoğulları'nın bir zamanlar bir kent kurdukları Mısır'a gitmiş ve bundan bin sekiz yüz yıl önce Meryem Ana'nın yaşadığı Nasura yakınlarında savaşmıştı. Düşman gemileriyle dolup taşan deniz yoluyla hemen Fransa'ya dönmüş ve Paris'e giderek başkonsolos olmuş. Napolyon, işlerin karışık olduğu ülkesine barış ve adalet getirerek Fransa İmparatoru olmuş. Meyveci kadın da hala onun "Unutulmayacaksın!" sözünden başka bir şeye sahip değilmiş. Fakat bu söz nakit paradan çok daha değerliymiş. Bir gün İmparatorun Brienne'ye gitmesi bekleniyormuş, fakat daha kimse onun çoktan orada olduğunu öğrenmeden o oraya gitmiş. Belki de geçmişini ve bugününü düşünürken, tanrının bu kısa zaman içinde kendisini nasıl bunca tehlikeden sağ çıkardığını ve krallık tahtına nasıl oturtturduğunu anımsayıp duygulanmıştı. Sonra birden bire yolda giderken durmuş ve önemli bir şey anımsamışçasına elini alnına götürmüş. Birkaç dakika boyunca Brienne'deki meyveci kadının adını söylemiş. Kadının, yıkıntıya benzeyen evini bulur bulmaz eski bir dost gibi içeri girmiş. Dar bir kapı aralığından geçmiş ve küçük, ama yine de düzenli bir odada meyveci kadını ve iki çocuğunu şöminenin önünde sade akşam yemeklerini hazırlarken bulmuş.

"Taze meyveniz var mı?" diye sormuş İmparator. "Evet var," demiş meyveci kadın. "Kavunlarım çok taze!" diyerek bir tane getirmiş. Kadın şömineye birkaç odun daha atarken, iki yabancı da getirdiği kavunu yemeğe koyulmuş.

İçlerinden biri kadına sormuş, "Bugün buraya gelmesi beklenen imparatoru tanıyor musun?"

"Daha gelmedi," diye yanıtlamış kadın.

"Şu anda yolda olsa gerek. Ama onu gerçekten tanıyorum! Burada okula gittiği dönemde benden hep sepet sepet meyve alırdı."

"Peki, hepsinin parasını ödedi mi?"

"Elbette ödedi, hem de kuruşu kuruşuna."

Bu lafı üzerine yabancı, kadına şöyle demiş; "Hanımefendi, ya yalan söylüyorsunuz ya da biraz unutkansınız. Birincisi, İmparatoru tanımıyorsunuz. İkincisi, ben imparatorum! Dahası sizin söylediğiniz gibi aldığım her şeyin parasını ödemedim. Sanırım size iki taler kadar bir borcum vardı. " Tam bu sırada yanındaki arkadaşı masanın üzerine sayarak tamı tamına 1.200 frank koymuş. Kadın ise imparatoru tanımış ve masanın üzerine düşen altın paraların sesini duyunca dizleri üstüne düşmüş ve şaşkınlık, sevinç ve gönül borçluluğu içinde kendinden geçmiş. Çocukları da onun arkasında birbirlerine bakarak ne diyeceklerini bilememişler. İmparator daha sonra evin yıkılıp aynı yere yeni bir ev inşa edilmesini emretmiş. "Brienne'ye yolum düştükçe," demiş İmparator, "bu evde kalacağım." Ve kadına, onun çocuklarına bakacağına söz vermiş.

Aslında kadının kızı için çoktan saygıdeğer bir yardım yapılmış ve oğlu da masrafları İmparatorun ödemesiyle, bu büyük kahramanın da çıktığı okulda okutulmuş.

Genç bir İngiliz'in talihsizlikleri

Günlerden birinde genç bir İngiliz, ilk kez, sakinleri arasında yalnızca kayınbiraderi ve onun eşi olan kız kardeşini tanıdığı büyük Londra şehrine, bir posta arabasında onları ziyaret etmek için gidiyordu. Üstelik posta arabasında tek başındaydı. Yanında sadece kondüktör vardı. (Bu posta arabasından, mektuplardan ve paketlerden sorumlu olan görevliydi.) O sırada bu iki adam, ikinci bir kez karşılaşabileceklerini düşünmüyorlardı bile.

Posta arabası Londra'ya ancak gece yarısında varabilmişti. Posta şefi yabancılara oda vermeyen huysuz bir adam olduğundan, genç adam geceyi postanede geçiremezdi. Gecenin bu karanlığında da kayınbiraderinin koca şehrin neresinde olduğunu bile bilmediği evini bulması, samanlıkta iğne aramaktan daha zordu. Bu nedenle kondüktör ona şöyle dedi; "Benimle gel genç adam! Hem ben de buralı değilim. Londra'ya geldiğim zamanlarda kuzenimin evinde, içinde iki yatak olan bir odada kalıyorum. Sana kapısını açacağından eminim ve sabah olunca da kayınbiraderinin evini bulup daha rahat bir yer edinirsin

kendine." Genç adamın bunu kabul etmekten başka şansı yoktu ve bu teklifi geri çevirmedi. Kondüktörün kuzeninin evine gittiklerinde bir kupa İngiliz birası içip, biraz da sosis yediler ve daha sonra yataklarına döndüler.

Genç adam gece dışarı çıkmak zorunda kaldı. Fakat öncekinden daha zor bir duruma düştü, çünkü o koca şehirde bir ev bulamadığı gibi, bu küçük evde de yolunu bulamadı. Şansına, tam o anda kondüktör de uyandı ve ona yolu tarif etti: "Sola, sonra sağa ve sonra yeniden sağa. Kapı kilitli, anahtarını da kaybettik. Ama paltomun cebinden büyük bıçağını al ve onu kapının arasına sıkıştır. Hemen açılacaktır. Yalnızca sesleri dinle, onu bulursun. Thames'in sesini duyacaksın. Ha, üstüne de bir şey giy, dışarısı çok soğuk!" Genç adam o aceleyle karanlıkta kendi ceketi yerine kondüktörün ceketini giydi ve yolunu buldu. Fakat fazla dikkatli olmadığından ve içtiği biranın da etkisiyle olsa gerek, köşelerden birini çok hızlı döndü. Burnunu bir yere çarparak çok kötü bir biçimde kanattı. Kaybettiği kan ve gecenin soğuğu onu bayıltır gibi olunca da bir köşeye kıvrılıp uykuya daldı.

Kondüktör de yatakta oturarak onu bekledi, genç adamın bunca zaman nerede kaldığını merak etti. Sonra bir ara sokakta bir ses duydu ve içinden, "zavallı adam ön kapıdan çıktı ve yolda yürürken zorla kaçırıldı!" diye geçirdi. Bilirsiniz, İngilizler gemileri için mürettebata gereksinim duyduklarında sokaklara güçlü adamlar salarlar ve onlar da meyhanelerle fakir fukaranın evlerine girerek uygun gördükleri kişileri, onlara adlarını ya da çalışmak isteyip istemediklerini bile sormadan zorla donanmalarına götürürlerdi. "Tanrı, o adama yardım etsin!" Gece

yarıları böyle avlanan adamların zorla askere alındığı söylenirdi. Bu nedenle bizim kondüktör de zavallı gencin bu duruma düştüğünü sandı ve "zorla askere alınmış olmalı," diye düşündü. Bu endişeyle hemen yatağından fırladı ve sokağa çıkarak zavallı adamı kurtarmaya çalıştı. Fakat sokağın birinde duyduğu sesleri izlerken, bu çetenin eline kendisi düştü ve istemediği halde bir gemiye götürüldü. Ertesi gün artık çok uzaklardaydı. Kondüktör çoktan gitmişti.

Daha sonra genç adam uyanarak aceleyle kondüktörün kuzeninin evini buldu ve arkadaşının yatağında olmadığını bile fark edemeden sabaha kadar bir güzel uyudu. Bu arada kondüktör sabah saat sekizde postanede bekleniyordu ve zaman ilerleyip de ortalarda görünmeyince onu bulmaları için bir adam gönderdiler. Fakat adam kondüktörü değil, yatakta elbiseleri kanlı bir adam, koridorda büyük bir bıçak, tuvalete giden yolda akan kanlar ve altta da akıp giden Thames nehrini buldu. İşte bu yüzden kan içindeki yabancı, kondüktörü öldürüp cesedini nehre atmakla suçlandı. Sorgulanmak üzere götürüldü ve üstünü aradıklarında paltosunun cebinde kondüktörün deri cüzdanını ve işaretli yüzüğünü buldular. Genç adamın işi artık hepten bitmişti. Adam kayınbiraderinin adını verdi, ama kimse onu tanımadı. Ardından kız kardeşinden söz etti ama onu da tanıyan çıkmadı. Başından geçenleri bildiği ve hatırlayabildiği kadarıyla anlattı. Ama hâkimler şöyle dedi: "Bunların hepsi palavra, asılacaksın!" İngiliz kanun ve gelenekleri doğrultusunda bu karar, söylenmesi üstünden çok zaman geçmeden, hemen aynı günün öğlenden sonrası uygulanmış. Görüyorsunuz işte! İngiltere kanun

kaçaklarıyla dolu bir ülke olduğundan, asılma olaylarına öyle pek fazla önem verilmezmiş. Sıradan bir olay olarak algılanırmış bu. Suçlular toplanıp bir at arabasına bindirilir ve bununla darağacının yanına kadar götürülürlermiş. Yukarıda asılacakları ipler sıkıca boyunlarına geçirilir ve altlarındaki at arabası çekilince zavallılar havada sallanırmış. Kimse de geri dönüp onlara bakmazmış. İngiltere'de idamlar burada olduğu gibi bir rezalet olarak görülmezmiş. Sonuçları yalnızca ölümdür. Bunun nedeni de, idam edilenin yakınları her şey bitince darağacının yanına gelip ve ayaklarından çekerek doğru dürüst asılıp asılmadıklarını kontrol etmeleriymiş. Bu, bir çeşit yardım olarak görülürmüş o ülkede.

Fakat dostluk ve sevgi dolu bu yardımı bizim genç adama hiç kimse göstermedi. Akşama doğru kol kola yürüyen bir çiftin yolu şans eseri idamın gerçekleştirildiği alana düştü. Çift oradan geçerken darağacına baktı. Kadın korku dolu bir çığlıkla, kocasının kollarına düştü. "Aman tanrım! Bu benim kardeşim!" darağacına asılı adam kız kardeşinin sesini duydu ve gözlerini açtı. Onlara baktığında, bu genç çift daha bir dehşete düştü. Adam, gördüğünüz gibi, hala yaşıyordu ve yanından geçen çift onun kız kardeşiyle kayınbiraderiydi. Neyse ki kayınbiraderi soğukkanlı davranarak darağacına baktı ve onu nasıl kurtarabileceğini düşündü. Burası gözlerden uzak bir yerdi ve herkes çoktan evine çekilmişti. Kayınbirader biraz para, biraz da tatlı sözle, birkaç cesur ve güçlü delikanlıya, asılı adamı sanki buna hakları varmış gibi darağacından indirtti. Ve onu evlerine taşırken kimse de bir şey demedi. Evin içine getirildiğinde genç adam birkaç

saat içinde kendine geldi. Biraz ateşi vardı, fakat kız kardeşinin iyi bakımıyla kısa zamanda iyileşti. Fakat bir gece kayınbiraderi ona şöyle dedi: "Kardeşim! Artık bu ülkede kalamazsın. Seni yeniden yakalarlarsa asılırsın ve bu sefer beni de seninle götürürler. Ve bu başına gelenler ne sana ne de ailene şeref getirmedi doğrusu. Amerika'ya gitmelisin. Bunun için sana yardım edeceğim."

Genç adam gitmek zorunda olduğunu anladı ve hemen güvenilir bir gemiye bindi. Seksen gün sonra da sağ salim Philedelphia Limanı'na vardı. Fakat üzgün bir halde ve içinden "Tanrı'm, keşke bana bir tek tanıdık yüz göstersen!" diye hayıflanarak kıyıya adım atarken –aman Tanrım! Bir de ne görsün?- fakir bir denizci kılığı içindeki kondüktöre rastladı. Genellikle tanıdığınız birini böyle umulmadık bir biçimde ve yurdunuzdan uzaktayken görmek şaşırtıcıdır. Ancak bu olayda hiç de sıcak bir karşılaşma gerçekleşmedi. Çünkü kondüktör gelenin kim olduğunu görünce sinirle yumruğunu havaya kaldırarak ona doğru yürüdü. "Hay seni Tanrı'nın cezası, nereden çıktın sen? Seni gece kaçkını! Senin yüzünden kaçırılıp zorla buralara getirildiğimden haberin var mı?" Bunun üzerine genç İngiliz, "kahretsin, seni uğursuz hayalet! Senin yüzünden asıldığını biliyor musun?" diye çıkıştı. Bu konuşmalarından sonra ikisi de beraberce Philedelphia Üç Kronen'e gittiler ve birbirlerine başlarından geçenleri detaylarına kadar anlattılar. Daha sonra genç İngiliz bir ticarethanede çalışarak işlerini ilerletti ve arkadaşının terhis parasını kazanana kadar durup dinlenmeden çalıştı ve sonunda arkadaşını yeniden Londra'ya yolladı.

Suvorov

İnsan, kendine hâkim olmayı bilmeli. Bunu başaramazsa gerektiği gibi davranıp saygınlık kazanamaz. Ve bir kere doğru olduğunu anladığımız bir şeyi, yalnızca bir kere değil her zaman uygulamalıyız.

Türkler, Polonyalılar, İtalyanlar ve İsviçreliler arasında iyi tanınan Rus General Suvorov sert ve katı bir yöneticiydi. Fakat en büyük niteliği, başkası tarafından veriliyormuşçasma kendi verdiği emirlere uymasıydı. Bazen emrindeki adamlar ona, kendi adını kullanarak şunu ya da bunu yapması için emir vermek zorunda kalır, o da bunlara hemen uyardı. Bir keresinde, askerlerden birinde, yaptığı yanlış bir davranış yüzünden öyle sinirlenmişti ki, hemen askere dayak atmaya başlamıştı. Emrindeki subaylardan biri de bunu görünce tüm cesaretini toplayarak, general ve askere iyilik etmiş olurum düşüncesiyle öne çıkıp şöyle demiş: "General Suvorov, herkesin sinirlerine hakim olmasını emretmiştir." Bunun üzerine Suvorov hemen durarak, "General'in emirlerine uyulması zorunludur," demiş.

Açıkgöz süvari

Geçen savaştaki bir süvari, yolda rastladığı bir çiftçinin, samanlarını yüz guildera sattığını ve parası cebinde evinin yolunu tuttuğunu bildiğinden ondan bir parça tütün ve kaynak alabilmek için biraz para istedi. Süvari belki de birkaç bozuklukla mutlu olurdu. Fakat çiftçi son kreuzerini yakınlardaki köyde harcadığına ve şimdi kesinlikle hiç parası kalmadığına yemin etti. "Eğer birliğime bu kadar uzak olmasaydık bu zor durumdan ikimiz de kurtulurduk fakat ne sende ne de bende para var. Bu durumda Aziz Alphonsus'a gitmekten başka çaremiz yok. Artık bize ne verirse kardeşçe paylaşırız" dedi kendini kurnaz sanan süvari.

Aziz Alphonsus denen bu adam, tarlaların ortasında, genellikle boş duran bir kilisede oyuk bir taşın içerisinde yatardı. Çiftçi ilk başta bu yolculuktan çekindi. Fakat süvari itiraz istemiyordu ve yolda giderken çiftçiyi Aziz Alphonsus'un kendisini hiç zor durumda bırakmadığını inandırıcı bir biçimde anlattı. Çiftçi de kendi adına umuda kapılıp neşelendi. Süvarinin arkadaşı ve suç ortağının

kilisede saklandığını düşünüyorsunuz değil mi? İşte burada yanılıyorsunuz! Orada hiç kimse yoktu ve yalnızca Aziz Alphonsus'un taştan heykeli duruyordu. Süvariyle çiftçi onun önünde eğildi. Süvari ateşli bir şekilde dua etmeye başladı. "İşte bu kadar!" diye fısıldadı çiftçiye. "Aziz bana işaret etti." Ayağa kalktı ve kulaklarını taşın dudaklarına koyup sevinçli bir şekilde çiftçinin yanına geldi. "Bana bir guilder verdi! Çantamda olduğunu söylüyor!" Gerçekten de ötekisinin şaşkınlığı içinde, süvari çantasından bir guilder çıkardı, fakat zaten o hep orada duruyordu ve söz verdiği gibi, yarısını kardeşçe çiftçiyle paylaştı. Bu, çiftçi için oldukça mantıklı bir hareketti ve süvarinin aynı şeyi yeniden denemesini kabul etti. Her şey az önceki gibi oldu. Bu sefer süvari azizin yanından ilkinden çok daha mutlu bir şekilde döndü. Aziz olacaklardan habersizdi. "Aziz Alphonsus şimdi de, sana bir defada yüz taler verdiğini söylüyor! Çantandaymış!" Çiftçi bunu duyunca bembeyaz kesildi ve hiç parası olmadığı konusunda yalanına ısrarla devam etti. Fakat süvari ona Aziz Alphonsus'a inanması gerektiğini belirtti ve bir bakmasını söyledi. Alphonsus onu hiç kandırmamıştı. Böylece çiftçi istemeye istemeye de olsa ceplerini boşaltmak zorunda kaldı ve yüz taler olduğu gibi ortaya çıktı. Süvarinin guilderini paylaştıkları gibi, bu yüz taleri de, yalvarmasına gerek kalmadan paylaşacaklardı.

Bu çok zekice düşünülmüş ve açıkgöz bir davranıştı, anacak bunun kilisede yapılmış olması doğru bir hareket değildi.

Kurnaz hacı

Bundan birkaç yıl önce başıboş biri, kırlık yerlerde kendini bir hacı olarak tanıtıp dolaşıyor ve insanlara Paderborn'dan gelip Kudüs'teki kutsal mezarlara gittiğini söylüyordu. Henüz Müllheim'da atlı arabadayken bile Kudüs'e kaç saat var diye soruyordu. Ona yanıtları, "700 saat var fakat Mauchen'den geçen yolu tutarsan bir çeyrek saat kazanırsın" şeklinde oluyordu. Bunun üzerine o da uzun yolculuğunda bir çeyrek saat kazanmak üzere Muachen'den geçiyordu. Bu o kadar da kötü bir fikir değildi aslında. Elinize geçen küçük bir fırsatı azımsamamalısınız, aksi takdirde daha büyüğü ile karşılaşamazsınız. Genellikle elinize bir florin değil de üç peni kazanacak fırsatlar geçer. Fakat sekiz tane üç peni bir florin eder ve 700 saat süren bir yolculukta her 5 saatte bir çeyrek saat kazanırsınız. Tüm yolculuk boyunca kazanacağınız zamanın ne kadar olacağını siz hesaplayın artık. Fakat bizim hacının aradığı, rahat bir yaşam ve iyi bir yemek olduğundan, nereye gittiği onun için pek de önemli değildi. Eskilerin dediği gibi, "bir dilenci asla yanlış yola sapmaz." Onun

için yoksul bir köy yolunca gide gide aşındırdığı ayakkabısının deri parasından fazla para toplayamadığı köylerdir, hele bir de yalınayaksa. Fakat bizim hacı yine de kenarlarında zengin evler ve iyi yemekler bulunan yollara mümkün olduğunca çabuk geri gelmeyi amaçlıyordu. Bu işe yaramaz adam geçen bir hacının olması gerektiği gibi, kendisine acınarak verilen sıradan yiyeceklerle mutlu olmadığı için yalnızca besleyici çakıl çorbası istiyordu.

Görüyorsunuz ki bu hacı yolda ne zaman güzel bir han görse, Krozingendeki Psthouse gibi ya da Schliengen'deki Basel Arms gibi, hemen içeri girer ve yalandan bir alçakgönüllülükle ve açlıkla hiç parası olmadığına yemin ederek içinde çakıl taşları olan besleyici bir çorba isterdi. Hancının eşi de ona acıyıp, "çakıl taşlarının sindirimi zordur," deyince, o da şöyle yanıt verirdi: "Ben de tam bu nedenle onları istiyorum. Çünkü çakıl taşları ekmekten daha uzun gidiyor ve Kudüs buradan çok ama çok uzakta. Fakat bana bir bardakta şarap verirseniz, Tanrı onları sindirmemde bana yardımcı olur."

Hancının eşi de üzülerek, "ama sevgili hacı, böyle bir çorba sana hiç güç vermez ki!"

"O zaman siz de normal su yerine et ve balık suyu kullanırsanız daha besleyici bir çorba olur"

"Korkarım dipteki parçalar hala biraz sert."

"Haklısınız et suyu da biraz açık olmuş hani. Buna birkaç kaşık sebze ekleyebilir misiniz acaba ya da bir paça et? Belki ikisinden de..."

Eğer hancının eşi ona hala acımaya devam ederde tabağına biraz et ve sebze koyarsa adam şöyle derdi: "Tanrı

sizi kutsasın. Şimdide bana bir parça ekmek verin. Verin de çorbanıza doğrayayım."

Daha sonra da hacılığının gerektirdiği tüm kuralları bir kenara bırakır ve oturup büyük bir keyifle yemeğini yerdi. Ve son ekmek parçasını da yiyip, şarabı sonuna kadar içip, son et ve kırıntılarını da bitirdiğinde ağzını masa örtüsüne ya da koluna siler ya da bununla hiç uğraşmadan şöyle söylerdi: "Sevgili bayan, çorbanız beni gerçek bir çorbanın güçlendirebileceği kadar güçlendirdi gerçekten de. Ne yazık ki çakıl taşları için artık midemde yer kalmadı. Ama neyse onları bir kenara bırakalım. Yolculuğumun dönüşünde size Ascalon'daki deniz kıyısından kutsal bir deniz kabuğu ya da bir Jericho gülü getireceğim."

Ne olursa olsun, elinizi uzatmak isterken kolunuzu kaptırmamak için tetikte olun!

Suçsuzluk idam edildi

Sıradaki anlatacağım olay, Spessart'da meydana gelmiştir.

Birkaç çocuk tepedeki ormandan anne ve babalarının veya ustalarının inek sürülerine bakıyorlardı. Zaman geçirmek için türlü türlü oyun oynuyor ve onların yaşında olan birçok çocuğun yaptığı gibi, yetişkin insanlarmış gibi davranıyorlardı. Büyüklerinin yaptığı işleri taklit ediyorlardı. Bir gün içlerinden biri "Ben hırsız olacağım!" dedi. " Ben de baş komiser," dedi ikinci çocuk da ve diğer çocuklara şöyle seslendi: "Siz de kâhya olun!" Son kalana da "Sen de cellât ol!" denildi. Her şey tamamdı, arkadaşlardan biri bir bıçak çaldı ve sonra da kaçtı. Hırsızlık olayı hemen baş komisere bildirildi. Kâhyalar bölgede bir araştırma yaptılar, hırsızı oyuk bir ağacın içinde buldular ve onu getirdiler. Baş komiser onu ölüme mahkûm etti. Bu arada ormanda bir silah patlama sesi duyulmasıyla birlikte köpekler havlamaya başladı. Bizim çocuklar buna aldırmadılar. Daha sonra cellât suçlunun boynuna hiçbir şeyi umursamadan ipi geçirdi ve artık aptallığından mı

yoksa dikkatsizliğinden mi bilinmez, onu bir ağaç dalına asarak ayaklarını yerden kesti. Sanıyordu ki bu durumda yalnızca bir iki dakikacık kalırsa bir şey olmazdı. Sonra birdenbire ormandaki kuru yaprakların arasından hışırtı sesleri geldi. Çalılardan da çatırtılar duyuldu. Ve çocukların idamı gerçekleştirdikleri alanda, kapkara korkunç tüyleri olan, parlak uzun dişli vahşi bir domuz beliriverdi. Bu kadar ciddi ve ürkütücü bir oyun oynadıklarına pişman olan genç çobanlar da bunun şeytan olduğunu sanıp olanları anlatmak için köye kaçtılar.

Fakat köylüler darağacındaki çocuğu kurtarmak için koşarak oraya gelmiş olsalar da çocuk çoktan boğularak ölmüştü. Bu yaşanan olay başkalarının kulağına küpe olmalı. Baş komiser ve kâhyalar üç haftalığına, cellât da altı haftalığına hapse atılmıştı. Daha sonra da anlaşıldı ki gördükleri şey şeytan değil, bir yaban domuzuydu. Çünkü avcılar onu öldürmüş ve orman bekçisinin evine götürmüşlerdi. Fakat biz biliyoruz ki, şeytan hala yaşıyor.

İyi yanıt

Verdiğiniz ölçüde almaya hazır olmalısınız.

Bir gün adamın biri atıyla birlikte hanın önünden geçiyormuş ve öyle kocaman bir göbeği varmış ki, semerin iki yanını da kaplıyormuş. Tam o sırada basamaklarda duran hancı da ona, "hey, arkadaş, neden eşyalarını arka tarafa değil de ön tarafına yerleştirdin ki?" diye seslenmiş.

Attaki adamsa, "gözlerimin önünde olsunlar diye. Arkada hırsızlar var da!" diye karşılık vermiş. Hancı da bir şey diyememiş.

Tuhaf bir gezinti

Adamın biri eşeğine oturmuş evine gidiyorken oğlu da arkasından yürüyerek onu izliyormuş. Yoldan geçen biri yanlarına gelip, "bu yaptığınız hiç de doğru değil, sen eşeğin üstünde giderken çocuğunu yürütüyorsun. Senin bacakların onunkilerden çok daha güçlü..." demiş. Bunun üzerine adam eşeğinden inmiş ve yerine oğlunu oturtmuş. Sonra yoldan geçen başka biri de yanlarına gelip "bu yaptığın doğru değil genç adam, baban yürürken sen eşeğe biniyorsun. Senin bacakların onunkilerden daha genç..." demiş. Bu defa eşeğin üstüne baba oğlu ile beraber oturmuş ve kısa süre bu şekilde yolculuk etmişler. Daha sonra yoldan geçen başka bir kişi de yanlarına gelip, "bu ne saçmalık! Zayıf bir hayvanın üstünde iki adam! İkinize de bir sopa çekip oradan aşağıya indirsem yeridir," demiş ve bunun üzerine ikisi de yere inip yolculuğa baba ve oğlu yan taraflarda, eşek de ortalarında, yürüyerek devam etmişler.

Yoldan geçen dördüncü biri de yanlarına geldiğinde şöyle demiş: "Ne kadar tuhaf bir üçlüsünüz siz böyle.

Hepiniz de kendinizi yormak zorunda mısınız? Eminim biriniz bacaklarını yormazsa daha iyi olur. Öyle değil mi?" Bunun üzerine baba eşeğin ön iki ayağını, oğlan da arka iki ayağını birbirine bağlamış ve eşeği yolun kenarında buldukları sağlam bir sopaya asarak, sopanın uçları omuzlarında, yolculuklarına devam etmişler.

İşte herkesi memnun etmeye kalkıştığınızda, başınıza geleceklerden sadece biri.

Tuhaf bir boşanma

Genç bir İsviçreli İspanyol donanmasına girmiş. İyi para kazanıp, zaman içerisinde kendisine küçük bir servet edinmiş. Yaşamı böyle güzelce akıp gitmiş. Derken, "yapayım mı, yapmayayım mı?" diye düşünmeye başlamış ve sonunda yapmaya karar vermiş, zengin bir İspanyol kızıyla evlenmiş. Böylece mutlu günlerine bir son vermiş olmuş. Çünkü İspanyol ailesinde kadın evin reisi, adam da evin hizmetçisi haline dönüşmüş. Zavallı adam en sonunda köle gibi kullanılmaktan ve kendisine yapılan bu eziyetlerden bıkmış usanmış ve eşine, sanki aklına öylesine gelmişçesine İsviçre'deki mutlu yaşamdan söz etmiş. Altın gibi dağları (Klus geçidinin oradaki dağların karla kaplı doruklarının güneş ışığındaki görüntüsünü anlatmak istemiş) ve Einsiedeln'e yapılan yolculuğun keyfini soğuk algılarının Aziz Nicholas'ın mezarında dua etmenin güzelliğini anlatmış. Ülke dışına çıkarılmadığı için orada bırakmak zorunda kaldığı büyük bir servetin sahibi olduğundan da bahsetmiş. Sonunda İspanyol kadının bu güzel ülke ve kocasının anlattığı zenginlikler nedeniyle ağzı sulanmış ve güzel malını mülkünü apar topar paraya çevirterek onunla

bu güzel ülkeye gitmeye karar vermiş. Böylece kadın parayla bir eşeğin üstünde adam da yanında yürüyerek Pirene Dağlarında ispanya ve Fransız sınırlarını belirleyen taşın yanından geçmişler. Fakat sınırı geçtikten sonra adam, " karıcığım buraya kadar İspanyol geleneklerine uyduk, artık her şeyi Alman geleneklerine uygun olarak yapacağız! Madrid'ten buraya eşeğin üstünde geldin. Şimdi de Solothurn kantonunda Balstahl'a kadar ona ben bineceğim. Yürüme sırası sende." Fakat kadın bunları dinlemek bile istememiş ve adama küfredip tehdit savurarak eşekten inmeyi inatla reddetmiş. "Kadın, ne dediğimi daha anlamadın herhalde?" demiş adam. "Ama seni suçlayamam." Bunun üzerine adam ağaçtan büyükçe bir dal kesip onunla Bastahl yasasının evlilik kurallarına ve kocalık haklarına uygun olarak karısına iyi bir ders vermiş. Kadın artık pes ettiğinde adam sormuş: "Şimdi benimle gelecek misin gelmeyecek misin seni cadoloz kadın! Terbiyeni takın yoksa seni geldiğin yere geri gönderirim. Bunu mu istiyorsun?" Kadın da hıçkırarak, "geldiğim yere gideceğim, evet!" Adam da zaten bunun böyle olmasını istiyormuş. Böylece dürüst İsviçreli servetlerini ikisi arasında paylaştırarak kadın haklarının Taşı'na uygun olarak boşanmışlar. Bu ünlü bir kitabın da adıymış hatta. Sonunda ikisi de ayrılıp, kendi ülkelerinin yolunu tutmuşlar. "Seninle beraber gelen dostunu da yanında götürebilirsin," demiş İsviçreli adam. "Hani şu üstüne bindiğin" diye de lafını bitirmiş.

Kadınlar, İspanyol krallığında oldukça ileri gidebilirler, fakat Balshtalda bunu erkekler de yapabilirler. Bir koca eşini asla dövmemeli yoksa şerefine leke sürmüş olur. Çünkü eşler tek beden gibidirler ve bir bütündürler.

Türkiye'den haber var

Türkiye'de adalet var. Bir tüccarın uşağı geceye ve yorgunluğa yenik düşmüş. Değerli mallarla yüklü olan atını karakolun yakınlarındaki bir ağaca bağlayıp ağacın dalları altına uzanmış ve derin bir uykuya dalmış. Ertesi sabah erken saatlerde sabah rüzgârı ve bıldırcın sesleriyle uyanmış. Sağlam bir uyku çekmişti, ama atı gitmişti.

Bunun üzerine aceleyle o bölgenin prensi Karaosmanoğlu'na gitmiş ve bu yakınlarda durduğu sırada soyulduğunu söylemiş. Prens fazla dinlememiş; "hem de karakola bu kadar yakın bir yerde ha! Neden elli metre daha yürüyüp kendini güvene almadın ki? Bu senin kendi aptallığın!" Fakat tüccar şöyle demiş: "Adil prensim! Sizin hükmettiğiniz bir yerde açık havada uyumaktan korkmalı mıyım ki ben?" Prens Karaosmanoğlu bundan hoşlanmış, ama aynı zamanda tüccara kızmış da. "Bu akşam biraz rakı iç," demiş tüccarın adamına, "ve aynı ağacın altında yine uyu!" Adam prensin dediklerini aynen yapmış. Ertesi sabah yine sabah rüzgârıyla ve bıldırcın sesleriyle uykusunu almış bir biçimde uyandığında, atını, tüm değerli

mallarıyla birlikte altında yattığı ağaca bağlanmış olarak bulmuş. Ağaçta bir de ölü bir adam varmış. Güneşin doğuşunu bir daha hiç göremeyecek olan hırsız, ağaçta sallanmaktaymış.

Bu günlerde, hâlâ Türkiye'de, bazı yerlerde büyüklü küçüklü ağaçlar görülmekteymiş.

Hersfeld'deki komutan ve piyade

Prusya ve Rusya'ya yapılan son seferde Fransız ordusuyla birlikte ona bağlı birliklerin büyük bir bölümü Polonya ve Prusya'da bulunuyordu. Baden Piyale alayına bağlı bir birlik de imparatorun, seferin ilk zamanlarında ele geçirip askerlerini soktuğu Hessen ile Hersfeld şehirlerine yerleşmişti. Bu kentlerde yaşayan ve eski düzenlerini arayan halkın bir bölümü konan yeni kurallara karşı gelmiş ve bir takım kanunsuz işler yapmışlardı. Özellikle Hersfelt'liler. Bu olayların birinde bir Fransız subayı öldürülmüştü. Fransız imparatoru pek çok düşmanla yüz yüze geliyordu. Ardından da düşmanlıklara veya ufak bir kıvılcımın büyük yangınlara yol açmasına izin veremezdi. Bu nedenle Hersfeld'in talihsiz halkı sert çıkmış olduklarına pişman olmuşlardı. İmparator şehrin yağmalanmasını ve sonra da her bir köşesinin yakılmasını emretmişti.

Bu Hersfeld şehrinde birçok fabrika vardı ve bir sürü de zengin insan. Bunlarla birlikte bu şehir onların güzel yapılı evlerini de içinde barındırıyordu. Bu nedenle kalbi olan herkes anneleri babaları ve aileleri olan talihsiz

Hersfeld'lilerin bu korkunç haberi duyduklarında neler hissettiklerini anlar.

Sahip olduklarını elleri ile taşıyabilecek olan fakirler de malları birkaç arabaya bile sığmayacak zenginler kadar üzülmüşlerdir. Kent merkezindeki büyük evler de, dar sokaklardaki küçük yerleşimler de, yandıkları zaman aynı olurlardı ne de olsa. Tıpkı mezarlardaki zengin ve fakir gibi. Fakat en kötüsü gerçekleşmedi. Kassel ve Hersfelt'deki Fransız kumandanlarla görüşerek ceza yumuşatıldı. Yalnızca dört ev yakılacaktı. Ve bu da hafif bir ceza sayılırdı. Fakat yağmalama emredildiği gibi gerçekleşecekti. Bu da çok ağırdı. Perişan olmuş halk, bu son haberi duyunca gözleri o kadar çok korkmuş ki, akıllarını yitirir gibi olmuşlar ve merhametli kumandanın kendisi onları uyarıp ağlayıp acı içinde yakaracaklarına hemen gidip kalan şu kısacık zaman içinde en değerli mallarını ortadan kaldırmalarını söylemiş. Korkunç saat gelmiş çatmış ve kederli iniltiler arasında trampet sesleri duyulmuş. Kalabalığın arasından çıkan askerler umutsuzluk ve çaresizlik içinde birlikteki yerlerini almışlar. Daha sonrasında Hersfelt'in merhametli kumandanı piyadelerin önünde diz çökmüş ve durmuş, önce kent halkının kötü kaderini canlı bir şekilde gözler önüne serdikten sonra; "Askerler bu noktadan itibaren istediğiniz her şeyi yağmalayabilirsiniz! Yağma yapmak isteyenler iki adım öne çıksınlar!" demiş. Bir tek asker bile yerinden kımıldamamış. Emrini tekrarlamış. Hiçbir bot kıpırdamamış. Eğer kumandan şehri yağmalamak istiyorsa bunu kendi başına yapmak zorundaydı. Fakat şu da çok açıktı ki olayların bu şekilde gelişmesine en çok o sevinmişti. Kent halkı bunu

duyunca kötü bir düşten uyanır gibi olmuş ve sevinçleri paha biçilmezdi. Kumandana bir grup insan yollayarak yapmış olduğu incelik ve yüce gönüllülüğü için ona teşekkür etmişler. Ona duydukları gönül borcunu göstermek için bir de armağan sunmuşlar. Kim bilir onun için daha neler yapılabilirdi. Fakat kumandan yaptığı iyi bir iş için ücret almayacağını söyleyerek ona sunulan armağanı da geri çevirmişti.

Bu olay 1807 yılında Hersfelt'te gerçekleşmiştir ve kent hâlâ olduğu gibi yerinde durmaktadır.

Moses Mendelsohn

Moses Mendelsohn Yahudi bir adamdı. Tekerleği icat eden kişi kadar olmasa da çok zeki ve içinde en azından tanrı korkusu olan bir tüccarın yanında çalışıyordu. Bu tüccar nitelikleriyle en bilgili ve yüksek sınıftan insanlarca bile saygı görüyor aynı zamanda çok seviliyordu. Bu gerçeğin ta kendisiydi. Bir insanı saçının uzunluğuna bakarak değerlendirmemelisiniz. Bizim adam Moses Mendelsohn da, sıradaki öykünün gösterdiği gibi, kendi yaşamından ve talihinden oldukça memnunmuş. Bir gün, ustalık isteyen hesap defterlerinin başında ter dökerken yanma bir arkadaşı gelmiş ve ona, "bu büyük utanç sevgili Moses, senin gibi birinin, bir mumu bile doğru dürüst tutamayan bir adam için çalışması korkunç! Her şey bir yana sen yalnızca küçük parmağında, onun bütün şişman bedeninde sahip olduğu akıldan daha çok akla sahipsin!" Bu sözler bir başkasının aklını başından alırdı belki ve elindeki kalemle mürekkep hokkasını ateşe attırıp birkaç da küfür savurmasına sebep olurdu. Fakat sağduyulu Mendelsohn hokkaya uzanmadı. Kalemini de

kulağının arkasına yerleştirerek sakin bir biçimde arkadaşına baktı ve ona şöyle dedi: "Her şey şu anki durumuyla güzel ve işim de bana Tanrı'nın bir vergisidir. Çünkü patronum benim çalışmalarımdan kazanabiliyor ve ben de geçimimi onun bana verdiği iş sayesinde sağlıyorum. Eğer ben patron, o da benim kâtibim olsaydı onun işine hiç yaramazdım."

Yanlış hesap

Zengin ve önemli insanlar zaman zaman iyi haberler duyarlar. Bu da genellikle kendilerinden başkasının bu işlerden hemen hemen hiç anlamayacağından, hizmetçilerinden olur.

Bir düğün için daha yeni giydiği takım elbisesini kendisinde oldukça beğenen ve kendisini de oldukça beğenmiş bir adam, aynada şişman kırmızı yanaklarına bakıyordu. Ardından aynadan başını çevirerek bir köşede sessizce onu izleyen uşağına baktı.

"Söyle bakalım Bob, sence ben şu anda kaç para ederim?" Bob yüzünü öyle bir kırıştırdı ki, gören de yarın bir krallığın değerini ölçüyor sanırdı. Bir süre sağ elini havaya kaldırdı, parmaklarını açtı ve bir o yana bir bu yana saymaya başladı. "En azından beş yüz elli guilder!" dedi. "Her şeyin pahalı olduğu bu günleri de hesaba kattım elbette." Efendisi ise şöyle dedi; "Seni aptal adam, yalnızca giydiğim giyeceklerin beş yüz guilder ettiğini bilmiyor musun sen zaten?" Bunun duyan uşak kapıya doğru birkaç geri adım atarak şöyle yanıt verdi: "Durumu yanlış anladıysam beni bağışlayın ama ben onun değerini biraz abartmışım, yoksa bu kadar yüksek bir fiyat söylemezdim ki!"

Gizli infaz

Haziran ayının on yedisinde Landau'daki cellâdın, yüce tanrısının dua kitabını güzelce okuyup, "Bizi doğru yoldan saptırıp şeytana sürükleme," deyip demediğini bilemeyiz elbette. Ama o gün kendisine Nancy'den yollanmış olan bir mektup geldi. Eğer dualarını okumamışsa, tam da gününde geldi demektir. Mektupta şöyle yazıyormuş; "Landau'daki cellât, hemen Nancy'e gel ve büyük kılıcını da beraberinde getir! Yapman gerekenler sana söylenecek ve karşılığında iyi para alacaksın." Dışarıda onu bir araba bekliyordu. "Bu benim işim," diye düşündü cellât ve arabaya bindi. Nancy'e bir saatlik yol kaldığında akşam olmuştu bile ve güneş kan kırmızısı bulutların arasında batıyordu. Arabacı: "Yarın da güzel bir gün olacak," dediği sırada, yolun kenarında bekleyen üç tane iri yapılı adam arabaya atlayarak cellâdın yanına oturdu ve kendisine bir zarar vermeyeceklerini söylediler. "Fakat gözlerini bağlamamıza izin vermelisin!" diye de eklediler. Cellâdın gözünü bağladılar. Sonra da "arabacı, devam et!" diye bağırdılar. Arabacı yoluna devam etti ve cellâda, yolculuk on iki saat sürmüş gibi geldi. Nerede olduğunu hiçbir şekilde anlayamamıştı. Gece yarısı öten baykuşları duydu sadece

ve horozların ötüşüyle sabah çanlarının çalışını. Sonra hiçbir şey söylemeden araba yeniden durdu. Cellâdı bir evin içine aldılar ve içecekle soslu bir sosis verdiler. Cellât yemek ve içecekle kendine geldikten sonra onu aynı binada birkaç kapıdan geçirip, alt ve üst katlar arasında yürüterek gözlerindeki bağı çıkarttılar. Büyük bir odanın içindeydiler. Her taraf kalın siyah perdelerle örtülmüştü. Masaların üzerinde mumlar yanıyordu. Odanın ortasında da bir sandalye, boynu açılmış, yüzüne maske takılmış bir kadın oturuyordu. Ağzı tıkanmış olmalıydı çünkü kadın konuşamıyordu. Kadının sadece hıçkırıkları duyuluyordu. Duvarların kenarında da yine yüzleri siyah kreponla kaplı birkaç adam dikiliyordu. Cellât bu adamlarla bir saat sonra karşılaşsa onları tanımazdı. Sonra adamlardan biri cellâda kılıcını vererek ona sandalyede oturan kadının kafasını kesmesini emretti. Zavallı cellâdın kanı dondu ve kendisini affetmelerini istedi. "Kılıcım kanun hizmetinde ve onu cinayetle lekeleyemem," dedi. Fakat odanın kenarında duran adamlardan biri ona doğru silah tutarak şöyle dedi: "Hadi yap şu işi! Sana söylenenleri yap yoksa bir daha asla Landau'daki kilise kulesini göremezsin!" Cellât, "eğer başka çarem yoksa..." demiş "ve bir günahsızın kanını akıtmam gerekiyorsa, günahı sizin boynunuza olsun!" diyerek, bir sallayışta zavallı kadının başını bedeninde ayırmış.

İş bitince adamlardan biri yanına gelip ona, içinde iki yüz altın olan bir kese vermiş. Yeniden gözlerini bağlamışlar ve onu geldiği arabaya geri götürmüşler. Cellâdı oraya getiren adamlar ona yine eşlik etmişler. Sonunda da araba hareket edip de aşağı inmesine izin verdiklerinde

gözündeki bağ çıkarılmış ve kendini, adamların arabaya atladıkları yol kenarında bulmuş. Landau yoluna henüz bir saat varmış ve araba geldiği gibi geri gitmiş.

İşte Landau'daki cellâdın başından geçenler bunlar. Aile dostunuza gelince, cellâdın böyle kanlı bir biçimde öldürmek zorunda kaldığı kadının kim olduğunu söylemediği için üzgün değildi. Hayır, onun kim olduğunu kimse öğrenemedi. Suçunun da ne olduğunu öğrenen olmadı ve nereye gömüldüğü de meçhul.

Yararsız kazanç

Genç bir adam bir Yahudi'ye, bir atışta, bir iğneyi uzunlamasına ortadan ikiye ayırabilecek kadar iyi bıçak kullandığını anlatıyor ve ona hava atıyordu. "Kardeşim yarın altına iddiaya girerim ki tırnağının beyaz ucunu yarın metre öteden bir saç teli inceliğinde kesebilir, üstelik bunu da bir damla kan akıtmadan yapabilirim!" Yahudi bunun olabileceğine ihtimal bile vermediğinden iddiayı kabul edilmişti ve paralar çoktan masanın üstüne konmuştu. Genç adam bıçağını çıkarmış ve aşağı sallamıştı. Fakat bıçak zavallı Yahudi'nin sadece tırnak ucunu değil, parmağının ön kısmını da kestiğinden iddiayı kaybetmişti. Yahudi çığlık atmış ve parayı alınca da şöyle demiş: "eyvah kazandım!"

Kazanmak için daha ciddi risklere girenler bizim Yahudi'yi akıllarına getirmeliler.

Şans ve şanssızlık

İyi ve kötü şans, Ruslar ve Türkler arasında gerçekleşen son savaşta iki askerin başına geldiği gibi tuhaf bir şekilde çok seyrek bir arada görünür. Savaşta işler iyice kızışmıştı. Toplar ıslık çalarak yanlarından geçiyor, tahta parçaları ve gemi direkleri paramparça oluyordu. Havada ateş topları uçuşuyor ve gemiler bir bir yanıyordu. Alevler dinmek bilmiyordu. Ölümüne denize atlamak ya da canlı canlı yanmak arasında bir seçim yapmak gerçekten çok zor olmalıydı. Fakat bizim iki Rus asker bu seçimi yapmak zorunda kalmışlardı. Gemilerindeki barut deposu alev almış ve içinde bulundukları tekne de korkunç bir patlamayla yerle bir olmuştu. Bu iki denizci de havaya sıçramış yükseklerde birbirlerinin üzerinde takla atmışlar ve hiçbir yara almadan da canlı bir şekilde tam düşman gemisinin arkasında denize düşmüşlerdi. Bu onların çok şanslı olduklarını gösteriyordu elbet, fakat Türkler, gemiyle onların üzerine doğru geliyordu. Bu iki gemiciyi suya düşmüş iki sıçan gibi denizden çıkarıp gemilerine almışlardı. Düşman oldukları için onları fazla ağırlayamamışlar. Kimse onlara Rus donanmasından ayrılırken

aç olup olmadıklarını sormadan, geminin ıslak ve karanlık bir hücresine kapatmışlardı. Bu da onların çok şansız olduklarını gösteriyordu. Bu arada toplar hala havada ıslık çalmaya devam ediyordu. Tahta parçaları ve gemi direkleri parçalanıyor ateş topları uçuşuyordu ve sonunda yine "bom!".

Bu sefer de iki tutsağın içinde bulunduğu Türk gemisi parçalanmıştı ve bin parçaya ayrılıp gökyüzüne fırlamıştı. Denizciler de parçalarla birlikte havaya fırlamışlar ve yine Rus donanmasının yakınlarında denize düşmüşlerdi.

Arkadaşları tarafından hemen denizden çıkarılmışlar ve hala daha yaşıyor oldukları görülmüştü. Bu onların çok şanslı olduklarını gösteriyordu. Fakat bu iki iyi adam tutsaklıktan kurtulmaları ve iki kere ölümden dönmeleri karşılığında büyük bir kayıp vermişlerdi. İkisi de bacaklarını yitirmişlerdi. Türk gemisi patlarken bağlı oldukları zincirler yüzünden bacakları çok kötü bir biçimde kırılmış ve parçalanmıştı. Savaş biter bitmez hemen diz altlarından kesilmek zorunda kalmışlardı. Bu da iki gemici için çok büyük bir şanssızlıktı. Fakat ikisi de bacakları kesildikten sonra birkaç yıl içinde takma bacaklarla yaşamayı başarmıştı. Sonunda birbiri ardına öldüler. Ve bunun da olabilecek en kötü şey olmadığını anladılar.

Bu öykü, sözüne güvenilir ve iki bacaksız gemiciyi görüp başlarından geçenleri bizzat kendi ağızlarından dinlemiş olan bir adam tarafından anlatılmıştır.

İyi bir reçete

Viyana' da İmparator Joseph'in akıllı ve iyi huylu bir hükümdar olduğunu herkes bilir, fakat bir zamanlar bir doktor olduğunu ve yoksul bir kadını iyileştirdiğini pek bilen yoktur.

Yoksul ve hasta bir kadın küçük oğluna, "bir doktor bul, acıya daha fazla dayanamıyorum!" diye dert yanmış. Oğlan, önce en yakın doktora sonra bir başkasına koşmuş, fakat hiçbiri gelmek istememiş. Çünkü Viyana'da bir vizite, bir *guilder*miş ve yoksul çocuğun da, cennette para yerine geçebilecek, ama yeryüzünde insanları pek fazla değer vermediği gözyaşlarından başka hiçbir şeyi yokmuş. Fakat ya üçüncü doktorun yolunu tuttuğunda ya da evine dönerken, oradan açık bir faytonda İmparator geçiyormuş. Çocuk ilk bakışta onu zengin bir adam sanmış ve İmparator olduğunun farkına varmamış. Şansını bir de bu adamda denemek istemiş. "Saygıdeğer beyefendi, lütfen bana bir *guilder* verin, lütfen!" İmparator düşünmüş; ağzını fazla yormak istemiyor, eğer bir *guilder* alırsa, bir *kreuzer* için altmış kez dilenmek zorunda kalmayacak altı

kreuzer, ya da iki yirmilik olmaz mı?" diye sormuş İmparator. Çocuk olmayacağını söylemiş ve bu paraya niçin gereksinimi olduğunu anlatmış ardından. Bunun üzerine İmparator ona *guilderi* vermiş ve annesinin adını ve tam olarak evlerinin nerede olduğunu öğrenmiş. Çocuk üçüncü doktoru çağırmaya giderken annesi de tanınmamak için pelerini takmış. Böylece dikkatle bakılmadıkça tanınmayacak bir kılığa girmiş. Fakat hasta kadının soluk ve cansız odasına girdiğinde kadın onu doktor sanmış ve hastalığından söz etmeye başlamış. Ne kadar yoksul olduğunu ve kıt kanaat geçinmeye çalıştığını anlatmış. İmparator şöyle demiş, "size hemen bir reçete yazacağım," demiş. Kadın da, ona kâğıt ve kalem olan yeri göstermiş. Böylece reçete yazılmış ve İmparator kadına, oğluna geldiğinde ilaçları hangi eczaneden alacağını söylemiş. Reçeteyi masanın üzerine koymuş. İmparator evden birkaç dakika sonra ayrılmış ve ardından gerçek doktor gelmiş. Adamın doktor olduğunu duyunca oldukça şaşıran kadın üzgün olduğunu çoktan bir doktorun gelip bir reçeteye yazdığını söylemiş. Beklediği tek kişi de oğluymuş. Doktor reçeteyi alıp hangi doktor tarafından yazıldığına ve ne tür ilaçlar içerdiğine bakmak için kâğıda göz atınca az şaşırmamış. "Güzel," demiş. "Çok iyi bir doktorun elindesiniz, çünkü size bankadan çekmeniz için yirmi beş bin *doubloon* yazmış. Adı da Joseph'miş. Bu ismi daha önceden duymuş olmalısınız? Ben midenizi düzene sokacak, kalbinizi yumuşatacak ve gözlerinize yaşam getirecek daha etkili bir ilaç yazamazdım doğruyu söylemek gerekirse". Zavallı kadın bunları duyunca gözlerini göğe kaldırmış ve duyduklarına şükranla konuşamaz hale gelmiş. Daha

sonra parası kendisine ödenmiş bir doktorun hazırladığı bir ilaçla ve iyi bir beslenmeyle bir iki gün içinde yeniden kendine gelmiş. Böylece hasta kadını doktor, yoksul kadını da imparator iyileştirmiş oldu. Kadın, hala sağ ve yeniden evlenip mutlu bir yuva kurdu.

İyiliğin ne zaman ve ne şekilde geleceğini hiçbir zaman bilemezsiniz.

Sahte mücevher

Strasbourg'da bir kasap kapısının önünde, herkesin kibarca parasıyla gidip eğlenebileceği bir bahçe varmış. Adamın biri bir gün bu bahçede oturmuş. Herkes gibi şarabını içmiş ve parmağında değerli bir taşı olan ve ışıl ışıl da parlayan yüzüğüne bakmış. Bir Yahudi adam yanına gelip, "bayım, parmağınızdaki mücevher inanılmaz güzel. Tıpkı Aron'daki papazın madalyonundaki Urim ve Tummim gibi parlıyor, öyle değil mi?" diye sormuş. İyi giyimli yabancı, "bu mücevher sahte. Eğer sahte olmasaydı benim değil, bir başkasının parmağında olurdu," demiş. Yahudi yüzüğe daha da yakından bakmak istemiş. Elinde evirip çevirmiş ve başını eğerek her açıdan ona bakmış. "Sadece bu taşın sahte olduğunu söylüyor," diye düşünmüş. Fakat yabancı buna çok kızmış. "Neden bana inanmıyorsunuz? Size söyledim, bu sahte!" Yahudi, yüzüğü bir uzmana göstermek için izin istemiş. Onların yakınında oturan biri de; "İsrailoğluna kefil olabilirim. Kendisi mücevherlerden iyi anlayan biridir" demiş. Yabancı, "kimseye danışmama gerek yok, bu mücevher kesinlikle sahte!" demiş.

Bütün bunlar olup biterken, sizin aile dostunuz da aynı bahçede başka bir masada oturuyor, ev arkadaşlarıyla hoşça vakit geçiriyordu. Arkadaşlarından biri de mücevherlerden anlayan bir demirciymiş. Austerlitz Savaşı'nda burnunu yitiren bir askere demirden bir burun yapmış ve onu ten rengine boyamıştı. Çok da güzel bir burun olmuştu. Fakat yapamadığı tek şey bunun içinden yaşamın soluğunu geçirmekmiş. Yahudi, demircinin yanma gelerek şöyle demiş: "Beyefendi bunun sahte bir mücevher olduğuna inanabilir misiniz? Hazreti Süleyman'ın bile hazinesinde böyle değerli bir taş var mıdır ki acaba?" Bu işlerden anlayan demirci de şunları söylemiş: "Gökyüzündeki Aldebran gibi parlıyor bu yüzük. Sana bunun için doksan *doubloon* veririm. Eğer daha ucuza almayı başarabilirsen gerisi senin olur.

Bunu duyan Yahudi yabancının yanına geri dönmüş. "Sahte olsun olmasın, size bunun için altı *doubloon* sayarım," demiş ve tek tek paraları masanın üzerine koymuş. Yabancı yüzüğünü geri takarak, "ondan ayrılmaya hiç niyetim yok. O kadar iyi bir taklit ki, siz bile gerçek sanıyorsunuz ve bu da benim gözümdeki değerini azaltmıyor," demiş ve elini cebine sokarak istekli Yahudi'nin yüzüğü görmesini engellemiş. "Sekiz *doubloon*!" "Hayır" "On *doubloon*!" "Hayır" – "Tamam! On beş *doublon*!" "Tamam, oldu," demiş en sonunda yabancı, "beni rahat bırakmayacaksan ve her ne olursa olsun kazıklanmak istiyorsan ben bir şey yapamam!" Fakat tüm bu beylerin önünde tekrar söylüyorum, bu mücevher kesinlikle sahtedir ve öyle olmadığını da söylemeyeceğim. Çünkü başımın belaya girmesini hiç istemiyorum. Yüzüğü alabilirsin, artık senindir."

Sonunda Yahudi yüzüğü almış ve sevinçle demircinin yanına koşmuş. "Paramı almaya yarın gelirim artık" demiş. Fakat şimdiye kadar kimse tarafından aldatılmamış olan demirci gözlerini şaşkınlıkla açarak yüzüğe bakmış ve şöyle demiş, "dostum, bu bana demin gösterdiğin mücevher değil ki! Bu taş etse etse yirmi *kreuzer* eder. Bu Sankt Blaisen'de yaptıkları cam işlerine çok benziyor." Aslında yabancının cebinde, parmağında takılı olan yüzük kadar ışıltılı olan sahte bir yüzük varmış. Elini cebine soktuğunda parmağıyla gerçek yüzüğü çıkarıp, yerine sahtesini takmış ve Yahudi'ye de bu sahteyi satmış. Bunun üzerine zavallı saf Yahudi çıldırmış bir şekilde yüzüğü satın aldığı adamın yanına gitmiş. "Vay başıma gelenler, vay başıma gelenler, bu yüzük sahte! Dolandırıldım!" Fakat yabancı gayet rahat bir şekilde şöyle demiş: "Ben bunu sana zaten sahte diye sattım. Buradaki beylerin hepsi buna tanık. Artık o senin. Onu satın al diye ben sana ısrar etmedim. Sen yüzüğü sana satınam için ısrar ettin." Çevredekilerin hepsi de bunu gördüklerini söylemişler; "Evet, o sana taşın sahte olduğunu söyledi, ama almak için sen üsteledin." Bunun üzerine Yahudi yüzüğü almak zorunda kalmış ve konunun üstünde daha fazla duramamış.

Kannıtverstan

Hepimizin kesinlikle küçük yerlerde, Amsterdam gibi yerlerde, günlük işlerimiz düşer ve böyle zamanlarda dünyevi şeylerin gelip geçiciliğini anlayabilir ve bir elimiz balda olmasa da sahip olduklarımızla yetinmemiz gerektiğini öğrenebiliriz. Fakat bu gerçeği Amsterdam da çalışan genç bir alman bir yanlış anlama sonucu en dolambaçlı yollardan öğrendi. Bu limanda gemilerin gelip gittiği ve çalışkan insanları olan büyük ve zengin ticaret şehrine geldiğinde Duttdingen'den Amsterdam'a kadar olan yolda bir benzerini görmediği büyük ve gösterişli bir evden etkilenivermişti. Uzun uzun hayranlıkla bu çatısında altı bacası olan güzel kornişli ve her biri babasının evindeki kapıdan daha büyük olan uzun pencereli görkemli konağa bakakalmıştı. Sonunda kendisini daha fazla tutamayıp, yoldan geçen birini durdurarak sormuş. "dostum" demiş, "pencereleri lale nergis ve şebboylarla süslü bu muhteşem evin sahibi olan beyefendinin adını söyler misin? Diye sormuş. Fakat büyük bir olasılıkla yapacak daha mühim işleri olan ve ne yazık ki hiç almanca

bilmeyen adam yalnızca bir anlığına durup "Kannitverstan" demiş. Bu sözcük, daha doğrusu üç sözcük Hollandaca seni anlayamıyorum demekmiş. Fakat yabancı ülkelere gitmiş bizim genç adam bunun öğrenmek istediği isim olduğunu sanmış. "Bu Bay Kannıtverstan çok zengin bir adam olmalı," diye düşünmüş adamımız ve yoluna devam etmiş. Birçok sokağa girip çıktı sonra. Derken adı "Het Ei" olan Y harfi anlamına gelen bir koya gelmiş. Burada birbiri ardına dizilmiş gemiler ve yine birbiri ardına dizilmiş gemi direkleri varmış. İlk önce iki gözünün bu kadar harikayı nasıl gördüğüne şaşırmış. Daha sonra bakışları doğu Hint Adalarından gelen ve yükünü boşaltan oldukça büyük bir gemiye takılmış. İskelede uzun sandık ve balya sıraları oluşmuştu bile. Daha fazlası da getirilmeye devam ediyordu. Şeker ve kahveyle dolu fıçılar... Ama ne yazık ki aralarında fare dışkıları olan pirinç ve biberler, birbiri ardına rıhtıma yığılıyordu.

Bunları bir süre izledikten sonra sırtında sandık taşıyan bir adama, kim olduğunu sordu. Yani Kannitverstan'dı. Ve bizimki şöyle düşündü. Aha, demek öyle! Şaşılacak bir şey değil doğrusu. Eğer deniz bir insana bunca mal getirirse o insan da o karada böyle güzel evler yaptırabilir tabii ki de ve pencerelerine altın yaldızlı saksılar içinde laleler ekebilir! Adam geldiği yolları geri dönerken, dünyadaki bunca zengin insan içinde kendinsin ne kadar yoksul olduğunu düşünerek hüzünlendi bir an. "Keşke ben de bu Bay Kannıtverstan kadar zengin olsaydım, diye düşünürken köşeyi döndü ve derken büyük bir cenaze töreniyle karşılaştı. Siyahlarla donatılmış dört at, ölü bir adamı sonsuza dek dinleneceği yere götürdüklerini biliyormuşçasına,

mutsuz ve yavaş bir biçimde, siyah kumaşla örtülmüş bir cenaze arabasını çekiyordu. Arkada da ölen kişinin arkadaşlarından ve tanıdıklarından oluşan, iki sıra halinde, siyahlara bürünmüş uzun bir insan grubu sessizce ilerlemekteydi. Uzaklarda yalnızca bir çanın sesi duyuldu. Şimdi de bizim Amsterdam'daki yabancı, kalbi doğru yere yerleştirilmiş ve bir cenaze gören normal insan gibi derin bir hüzne kapılmış, şapkası elinde saygıyla alay geçene kadar bir kenarda dikili kalmıştı. Fakat geçidin en sonunda, eğer yüz birimde fiyat on *guilder* artarsa, pamuğundan elde edeceği kazancının ne olacağını hesaplayan bir adama yaklaşarak hafifçe kolundan dürtmüş ve özür dileyerek, "kendisi için çanların çaldığı bu beyefendi" demiş, "sizin iyi bir dostunuzdu herhalde, çünkü geride öyle düşünceli ve üzgün yürüyorsunuz ki... "Kannıtverstan" diye bir yanıt gelmişti yine. Ve bizim Duttlingen'den gelen iyi yürekli genç adamın gözlerinden bir çift iri yaş süzülmüş ve derken birdenbire kalbi hüzünle ama ruhu bir rahatlıkla kaplanmış. "Zavallı Kannıtverstan" diye inlemiş. "Tüm zenginliklerin şimdi ne işe yarayacak ki? Benim fakirliğimin bana bir günde vereceğinden daha fazlasını mı alacaksın sanki?" Bir tabut ve bir de beyaz bir kefen. Tüm o güzel çiçeklerinden yalnızca bir demet biberiye ya da bir sedef konacak soğuk göğsüne." Bu düşüncelerle mezarlığa kadar sanki bir parçasıymış gibi korteji izledi ve Bay Kannitverstan zannettiği adamın mezara indirilişini izledi. Mezarı başında Hollandaca okunan duadan tek bir sözcük bile anlamadığı halde, anlayıp dikkatini vermediği Almanca dualardan kat ve kat fazla etkilendi. Sonunda rahatlamış ve kaygısız bir kalple cenaze

alayını diğerleriyle terk etmişti. Almanca konuşulan bir handa, bir porsiyon Limburg peynirinden oluşan iyi bir yemek yedi. O günden sonra ne zaman kendini dünyadaki onca zengin insan içinde yoksul hissetse, aklına ilk gelen şey Amsterdam'daki Bay Kannıtverstan'ın muhteşem evi, zenginliklerle dolu gemisi ve dar mezarı olmuş.

Zengin de olsanız, gününüz geldiğinde gidersiniz.

Küçük ödül

Son Prusya savaşında Fransız ordusu, Prusya kralının bulunduğu Berlin'e geldiğinde, gerek kraliyet ailesine gerek diğer insanlara birçok mal alınıp satılmak üzere götürülmüştü. Savaş her zaman bir şeyler alır, fakat hiçbir şey getirmez. Ne kadar iyi saklanmış olsa da birçok şey yağmalanmıştı, fakat tam olarak her şey değil. Kraliyet ailesine ait büyükçe bir depo yapı kerestesi gözden kaçmış ve uzunca bir süre dokunulmadan kalmıştı. Fakat en sonunda kralın kendi emri altında işe yaramaz adamın biri bu işten iyi para kazanacağını düşünmüş ve sırıtarak Fransız kumandanına yeri gösterip, orada ne kadar güzel ve birkaç bin guilder değerinde, meşe ve çam kütüklerinin yattığını söylemiş. Fakat Fransız kumandanı ona bu ihanetini acı ödetmiş ve "sen o güzel kütükleri olduğu yerde bırak. Düşmanı en temel gereksinimlerinden etmenin bir gereği yok. Çünkü kralın geri dönünce, senin gibi sadık vatandaşları için yeni hapishaneler yapma gereği duyacak!

Aile dostunuza bunu alkışlamak düşer ve gerektiğinde size kendi koruluğundan birkaç kütük armağan edilebilir, tabii eğer dilerseniz.

İki öykü

Bazı insanlar gereksiz şeylere çok çabuk kızıp sinirlenirler ve aynı şekilde, umulmadık ve zeki tepkilerle karşılaştıklarında da kolayca akılları başlarına gelir. Bunun bir örneğini efendisinin çorbayı camdan dışarı fırlattığı zeki uşağın anlatıldığı öyküde görmüştük. Bu sefer ki öykü de buna benzer bir ders veriyor:

Sokaklarda gezen afacan bir çocuk, yoldan geçen iyi giyimli birinden bir peni istedi. Adam buna yanaşmayınca çocuk ona bir peni karşılığında, nasıl sinirlenip küfürbaz ve saldırgan olduğunu öğreteceğini söyledi. Küfrün ve saldırganlığın hiç de iyi şeyler olmadığını düşünerek, bunların öğretilmesinin bir peni değil, çeyrek peni bile etmeyeceğini söyleyecek çocuğunuz. Çünkü kötü bir şeyin nasıl oluştuğunu bilirseniz, onu önlemeyi de başarırsınız. Yoldaki iyi giyimli adam da böyle düşünmüş olacak ki, çocuğa istediği bir peniyi verdi. Fakat afacan çocuk bu kez bir peni daha istedi. Sonra bir üçüncüsünü, dördüncüsünü ve en sonunda altıncısını da aldı. Daha sonra işin sonuna varınamıştı ki, adamın dayancı tükendi.

Çocuğu "utanmaz bir dilenci" diye çağırıp onu sopasıyla kovalamaya başladı. Sonunda da ona birkaç kez vurdu. "Seni vahşi hayvan!" diye bağırdı çocuk, "her şeyin doğrusunu bilecek kadar yaşlısın! Sana nasıl sinirlenip küfürbaz olunacağını öğreteceğimi söylememiş miydim ben? Bunu yapmam için bana altı peni veren de sen değil miydin sanki? Şimdi saldırganlaştın ve bunun nasıl ortaya çıktığını da gördün işte! Peki, bana niye vuruyorsun şimdi?" Adama olayların bu biçimde gelişmesine kızsa da, çocuğun haklı, kendisinin de haksız olduğunu kabul etti. Sakinleşti ve bunu, kendisine bir daha aniden kızıp sinirlenmemesi için bir uyarı olarak değerlendirdi. Kendisine verilen dersin altı peniye değer olduğu kanısına da varmış oldu.

Başka bir kentte de bir adam ciddi bir biçimde aceleyle yolda yürüyordu. Sanki önemli bir yere ya da işe yetişmek zorunda gibiydi. Herkesin işine burnunu sokan ve çabuk sinirlenen bir adam olan yargıç da oradan geçmekteydi ve kâhyası da arkasından onu izliyordu. "Böyle aceleyle nereye gidiyorsunuz bayım?" diye sordu yolda yürüyen adama. Adam gayet sakin bir şekilde yanıt verdi; "efendim, bunu ben de bilmiyorum." "Fakat hiç de gezintiye çıkmış gibi gözükmüyorsun. Gitmek zorunda olduğun önemli bir yer mi var?" Yolda yürüyen adam, "olabilir" diye devam etti, "ama yemin ederim ki nereye gittiğimi ben de bilmiyorum." Bunun üzerine yargıç çok sinirlenmişti. Belki o da adamın iyi bir iş peşinde olmadığını düşünmüş, ama bunu açığa vuramamıştı. Her neyse, yargıç tüm ciddiliğini koruyarak, eğer nereye gittiğini söylemezse onu tutuklamak zorunda kalacağını söyledi. Fakat bu da pek işe

yaramadı ve en sonunda yargıç gerçekten uşağından bu adamı uzaklaştırmasını istedi. Fakat çok akıllı olan adam şöyle dedi: "Efendim, şimdi görüyorsunuz ki size doğruyu söylemişim. Bir dakika önce hapishaneye gittiğimi nereden bilebilirdim ki? Ve şimdi bile nereye gittiğimden kesinlikle emin olabilir miyim?" Yargıç, "hayır, olamazsın," dedi "ve hapishaneye de gitmeyeceksin!" Yolda yürüyen adamın zekiliği, yargıcın aklını başına getirmişti. Yargıç kendi kendine, bu kadar hırçın ve sinirli davrandığı için sitem etti ve adamı özgür bıraktı.

Bazen, oldukça sıradan gözüken bir insan, kendisini çok akıllı ve bilgili sanan birine bile dersini verip bir şeyler öğretebilir.

Gümüş kaşık

Viyana'da bir subay akşam yemeğini bu kez de Red Ox'da yemeyi düşünür ve Red Ox'a gider. Her yerde olduğu gibi orada da tanıdık ve yabancılar, önemli ve önemsiz insanlar, dürüst ve işe yaramazlar vardır. Hepsi de az ya da çok bir şeyler yiyip içiyor ve havadan sudan konuşurken birbirilerine Moravya'da Stannern'de nasıl taş yağdığını anlatırken, Fransa'daki korkunç kurtla savaşan Machin'den söz ediyorlardı.

Yemek neredeyse sona erdiğinde içlerinden birkaçı iyi bir bitiş yapmak için küçük bir testiden şarap içiyor, birisi ilaç yapan bir eczacı gibi ekmek kırıntılarını yuvarlayarak küçük yumaklar haline getiriyor, öteki de bıçağı, çatalı ya da gümüş kaşığıyla oynuyordu. İşte tam bu sırada subay, yeşil bir avcı giysisi giymiş bir adamın gümüş bir kaşıkla oynarken onu aniden ceketinin kolunun içinde kaybolduğunu ve bir daha da oradan çıkmadığını görür.

Eğer subayın yerinde bir başkası olsaydı olayı yaygaraya verir, bir şey söylemez ve "bundan bana ne?" diye

düşünürdü. "Bu yeşilli gümüş kaşık avcısının kim olduğunu ve ne yapacağımı bilmiyorum." Lokanta sahibi paraları toplamak için gelene kadar çıtını çıkarmaz. Fakat lokanta sahibi yanma geldiğinde, subay da bir gümüş kaşık alıp, tıpkı savaş sırasında kaşığını yanlarına alan, ama çorba bulamayan askerlerin yaptığı gibi bir ucunu ceketindeki düğme deliklerinden birinin içine sokup diğerinden çıkarır... Subay hesabını öderken lokanta sahibi de onun ceketine şöyle bir bakıp "bu beyin madalyası da amma ilginçmiş! Bunun gibi gümüş bir kaşıktan yapılma madalyonu kazanmak için bir tabak dolusu ıstakozla savaşmış olmalı! Ya da benim kaşıklarımdan biri?" şeklinde imalı bir konuşma yapar. Subaysa hesabı ödedikten sonra hiç gülmeden, "kaşık da dâhil değil miydi? Anlıyorum. Hesabın kabarıklığına bakacak olursak bu kaşığı alabilirim," der. Lokanta sahibiyse şunları söyler: "Böyle bir şey daha önceden hiç başıma gelmemişti! Eğer evinizde kaşığınız yoksa size tenekeden yapılmış bir tane verebilirim, fakat gümüş kaşıklarımdan alamazsınız!" Bunun üzerine subay ayağa kalkar ve lokanta sahibinin omzuna dostça vurarak güler. "Bu bizim sana bir şakamızdı," der. Karşıda oturan ceketli beyle birlikte yaptık! Sevgili arkadaşım, eğer sen kolundaki kaşığı verirsen ben de benimkini vereceğim." Kaşık hırsızı yaptığı işin farkına varıldığını ve dürüst bir gözün dürüst olmayan elini gördüğünü anlar ve aklmdan şunları geçirir: "En iyisi şaka numarasına katılayım." Ardından kaşığı geri verir. Böylece lokanta sahibi malına kavuşur ve kaşık hırsızı da gülümser, fakat bu uzun sürmez. Durumun farkına varan diğer müşteriler

adama sayıp sövmeye başlarlar ve sonsuza kadar peşini bırakmazlar. Lokanta sahibi de arkasından koca sopalarla adamlar yollar ve saygıdeğer subaya tüm dürüst insanların şerefine bir fıçı şarap armağan eder.

Asla gümüş kaşık çalmamalısınız!

Unutmayın, doğruyu savunan biri her zaman çıkacaktır.

Köstebek

Yavrusunu emziren tüm hayvanlar içerisinde, yiyeceğini tek başına yerin altındaki karanlık tünellerde arayan tek hayvan köstebektir.

Bu gerçeğin bile çok fazla olduğunu söyleyenler çıkacaktır elbet içinizden ve tarlalarınız, çayırlarınız aklınıza gelecektir. Köstebek tepeleriyle kaplanıp kalbura dönen toprağın delik deşik olduğunu ve bu alçak hayvanların yukarıda kalan bitkilerin köklerini yemeleriyle onların nasıl çürüyüp öldüklerini düşüneceksiniz.

Şimdi gelin, bu suçluyu bir güzelce yargılayalım!

Belli durumlarda yerin altında kazdığı yollarıyla toprağı gevşetip ona zarar verdiği doğru, buna karşı çıkamayız.

Ayağıyla fırlattığı toprak yığınlarının tarlanın verimli tabakasının üzerini örtüp altında kalan sürgünlerin gelişmesini önlediği, hatta onların havasız kalıp ölmelerine yol açtığı da doğru. Ancak ne var ki bu yığınlar, özenli ve dikkatli bir elin tuttuğu tırmıkla sorun olmaktan çıkarılabilir.

Ama hanginiz bir köstebeğin bitkilerinizin köklerini yediğini gördü? Bunu yaptığını kim söyleyebilir?

İnsanların söyledikleri şu: "Her nerede kökler yeniyor ve bitkiler ölüyorsa, orada kesin köstebekler vardır. Köstebekler yoksa böyle bir şey de olmaz." Bunu söyleyenler büyük bir olasılıkla şunu söyleyenlerle aynı kişiler olmalı: "Eğer kurbağalar baharda erken vraklarsa, o bahar yapraklar daha erken açacaktır; fakat kurbağalar sessiz kalırlarsa filizler açmayacaktır. Bu nedenle yaprakların açması için, kurbağaların vraklaması gerekir."

Neyse ki mahkemede köstebeklerimiz adına konuşabilecek bir avukatımız var. Kendisi deneyimli bir çiftçi ve aynı zamanda da bir doğa bilimci. Bakın şimdi, insanlar nasıl da yanılıyorlar.

Şöyle diyor, doğa bilimci:

"Bitkilerin kökleri yiyen köstebekler değil, yerin altındaki kurtçuklar ve beyaz solucanlardır. Bunlar daha sonra mayıs böcekleri gibi çeşitli böceklere dönüşürler. Köstebekler ise bu solucanları yiyerek toprağın zararlı haşerelerden kurtarmış olur."

Böylece neden köstebeklerin otların ve çimlerin zayıflayıp sarardığı yerlerde görüldüğünü biliyoruz, çünkü solucanların peşindedirler. Ama onlar çiftçilere yardım etmelerine karşılık olarak solucanların sorumlu verdiği zararlardan tutuluyorlar ve lanetlerle, ölüm kararıyla ödüllendiriliyorlar!

"Bu da düş ürünlerinden başka bir şey olmayan, kitaplarda rastladığımız, üstelik köstebeklerle ilgili hiçbir

şey bilmeyen biri tarafından anlatılmış öykülerden biri," diyeceksiniz kesinlikle.

Aceleci davranmayın! Sizin de şimdi göreceğiniz gibi, az önce duyduğunuz adam, köstebekleri hepinizden daha iyi tanıyor, uzman köstebek avcılarından bile daha iyi. Üstelik doğruyu söyleyip söylemediğini anlamak için iki test yapabilirsiniz.

Öncelikle köstebeğin ağzına bakmakla başlayabilirsiniz. Çünkü tüm dört ayaklı hayvanlar ya da memeliler, doğal olarak kökleri kemirebilmek için, her iki çenelerinde de üst ve alt olmak üzere yalnızca iki keskin ön dişe sahiptirler. Fakat hiç köpekdişleri yoktur. Sade öğütücü dişlerinin ön tarafında boşluklar vardır. Buna karşılık, başka hayvanları yakalayıp yiyen vahşi hayvanların altı ya da daha fazla sivri uçlu dişleri vardır. Çenelerinin her iki tarafında da köpek dişleri ve bunların arkasında da bir dizi öğütücü diş bulunur. Şimdi, bir köstebeğin çenesi incelendiğinde şunları görürsünüz; üst çenelerinde altı, alt çenelerinde ise sekiz tane keskin ön diş ve her ikisinin arkasında iki yanda alt ve üstte köpek dişleri bulunur. Bu da köstebeklerin bitki köklerini kemiren hayvanlardan olmadığını ve başka şeyleri yiyerek beslendiğini gösterir.

İkinci olarak, ölü bir köstebeğin karnını kesip açarak içeride ne olduğuna bakabilirsiniz. Yediği şey karnına gittiğinden midesinde ne varsa onunla besleniyor demektir. Bu testi yaptığınızda köstebeğin midesinde kesinlikle bitki köklerinin parçalarını bulamayacak, onun yerine toprak solucanlarının ve benzeri haşerelerin derisini bulacaksınız.

Evet, dava nasıl bir hal aldı bakalım?

Eğer hayatı köstebeklere zindan etmeye ve onlardan kurtulmaya çalışıyorsanız, kendinize büyük bir zarar ve solucanlara büyük bir yarar veriyorsunuz demektir. Bu durumda tarlalarınız ve otlaklarınız büyük zararlar görebilir. Solucanlar da güzelce büyüyüp şişmanladıktan sonra, balıarda mayıs böcekleri olarak ortaya çıkarlar ve bu sefer de ağaçlarınızı soyup soğana çevirirler. Siz de öylece bakakalırsınız.

İşte her şey gerçekliği ile ortada.

Rahat nöbetçi kulübesi

Bir nöbetçi kulübesinin iki tarafında da, dışarıya bakabilmek için, geniş pencereler vardır. Bu pencereler o kadar büyüktür ki, içindeki asker cereyanda kalır ve üşürdü. Bu nedenle o kulübeye nöbete gittiğinde asker, onbaşısına bu pencereleri tahtalarla çivilemenin iyi olup olmayacağını sorar. Onbaşı da sakalını sıvazladıktan sonra şöyle yanıt verir: "Hayır, bu olanaksız, çünkü mevsim kış! Kışın kalın paltolar giyilir, yazın ise gömlek." Bunun üzerine bir sonraki nöbeti geldiğinde, er, kollarını kulübenin deliklerinden dışarı uzatarak, her şeyin bir askerin yaşamını kolaylaştırmak için yapıldığını düşünerek askerliği sevmeye başlar.

Neisse'daki asker

Fransız Devrimi'nin başladığı zamanlarda, Fransızlarla savaş içinde olan ve Champagne ilinin içlerine doğru ilerleyen Prusyalılar, işlerin tersine dönüp de Fransızların 1806 yılında davet edilmeden Prusya'ya geleceklerini akıllarına bile getirmemişlerdi. Düşman topraklarında iyi askerlerin davranması gerektiği gibi davranmamışlardı. Mesela Prusyalı esmer ve kötü karakterli bir asker, o bölgedeki yerel halktan birinin huzur dolu evine zorla girmiş ve adamın tüm parasıyla birlikte maddi değerlerden öte birçok şeyini alıp gitmişti. En sonunda yepyeni yatak örtüleriyle kaplı bir yatağı bile almış, adama ve karısına bir sürü eziyet çektirmişti. Sekiz yaşlarındaki bir erkek çocuk da dizlerinin üzerine çökmüş, askere yalnızca anne ve babasının yataklarını geri vermesi için ona yalvarmıştı. Ama acımasız asker onu geriye itmiş. Ailenin küçük kızı da onun arkasından koşarak askerin giysisini çekiştirmiş ve ondan merhamet dilemiş. Asker onu kaldırıp acımasızca bahçedeki kuyuya atmış ve yağmasına devam etmiş. Bir süre sonra bu asker terhis edilince, Silesia'da Niesse kasabasına

yerleşmiş ve yaptıklarını bir daha hiç aklına getirmemiş. O günden bu yana zaman birçok şeyi değiştirmiş.

Peki, siz 1806 yılında ne olduğunu biliyor musunuz? Fransızlar Niesse'e girmişler ve bir gece yarısında genç bir çavuş kendisine iyi davranan bir kadının yanına yerleştirilmiş. Çavuş da iyi bir insanmış. Kadına iyi davranıp mutlu gözükmüş. Ertesi sabah çavuş kahvaltıya inmemiş. Kadın onun hala uyuyor olabileceğini düşünerek kahvesini sıcak tutmuş. Ancak adam hala ortalıkta görünmeyince kadın endişelenip odasına çıkıp sessizce kapıyı açmış ve aralıktan her şeyin yolunda olup olmadığına bakmak istemiş.

Genç adam uyanıkmış ve yatağın üstünde oturur bir şekilde sanki evini özlemiş ya da çok kötü bir şey olmuşçasına ellerini ovuşturup iç geçiriyormuş. Kadın bunun farkına bile varmamış. Fakat kadın sessizce onun yanına giderek sormuş: "Ne oldu çavuş, neden bu kadar üzgünsünüz?" Genç adam yaşlı gözlerliyle kadına bakmış ve o gece üzerinde uyuduğu yatak örtüsünün hikâyesini anlatmaya başlamış. Bir zamanlar, bundan on sekiz yıl önce, Champagne'de anne ve babasına ait olduğunu söylemiş. Yağma sırasında her şeylerini yitirmişler ve yoksul düşmüşler. Şimdi de her şeyi yeniden anımsadığı için kalbi acıyla dolmuş. Çünkü bu çavuş, Champagne'deki adamın oğluymuş ve üzerinde annesinin işlediği kırmızı harfler de hala orada olduğundan yatak örtülerini hemen tanımış. Zavallı kadın dehşete düşmüş ve yatak örtülerini, burada, Niesse'de yaşayan esmer bir askerden satın aldığını söylemiş. Bunun kendisinin suçu olmadığını da eklemiş. Fransa'dan gelen asker de bunun üzerine ayağa kalkmış

ve kadından kendisini o askerin evine götürmesini istemiş. Ve onu hemen tanımış.

"Bundan on sekiz yıl önce," demiş askere, "Champagne'de suçsuz bir adamın evini soyduğu nu ve yatağını bile elinden aldığını, sekiz yaşındaki bir çocuğun senden merhamet dilediğini hatırlıyor musun? Peki ya kız kardeşimi?" Dehşete düşen asker önce kendini affettirmeye çalışmış; savaş zamanı talihsiz olaylar olurmuş ve eğer bir şeyi sen almazsan bir başkası alırmış, bu nedenle en iyisini insanın kendinsin önce davranmasıymış. Fakat önündeki çavuşusun, anne ve babasını yağmalayıp onlara eziyet çektirdiği çocuk olduğunu anlayınca ve kız kardeşine yaptıklarını anımsayınca, kötü vicdanı ve korkusuna tutsak düşüp tek bir söz edememiş. Titreyerek dizlerinin üzerine çöktüğünde yalnızca "Beni, bağışla!" diyebilmiş. Ama bunun fazla işe yaramayacağını zaten biliyormuş.

Belki sen de, sevgili okuyucu, Fransız çavuşun bu askere iyi bir dayak atacağını düşünüyor ve bunu da dört gözle bekliyorsundur. Fakat böyle bir şey olmadı, olamazdı da. Çünkü eğer bir insanın yüreği acı içindeyse, intikam almak için fazla bir istek duymaz. Bu intikam duygusu ona küçük ve önemsizmiş gibi görünür. Böyle bir insan bunun yerine herkesin Tanrı'nın boyunduruğu altında olduğunu düşünür ve kendisine taş atana taş atma gereğini duymaz. İşte bizim Fransız çavuş da böyle hissetmişti ve askere şöyle dedi: "Bana acımasız davranmıştınız, bunun için sizi bağışlıyorum. Aileme de eziyet çektirdiniz ve onları yoksulluğa ittiniz, onlar da sizi bunun için bağışlar. Kız kardeşimi kuyudan aşağı attınız ve bir daha hiç yukarı çıkmadı, Tanrı umarım bu günahınızı da

bağışlar!" Bunları söyledikten sonra çavuş, askere elini bile vermeden oradan ayrıldı ve yeniden mutlu oldu. Fakat bu olaydan sonra asker kendisini sanki kıyamet gününde sorgulanıyormuş gibi hissetmiş. O andan sonra da ruhu huzur bulmamış ve bize söylendiğine göre üç ay sonra da ölmüş.

Yabancı bir ülkedeyken kendi ülkenizdekilere yapılmasını istemediğiniz bir şeyi yapmamalısınız.

Şunu da unutmayın ki, üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin, bazı suçlar asla ama asla bağışlanmaz.

Hırsızın yanıtı

Adı çıkmış bir hırsıza bir gün sormuşlar: "Sen kendini ne sanıyorsun? Geldiğin yere geri dönemezsin ve seni buraya tıktığımıza bile sevinmelisin".

"Siz öyle sanın," demiş hırsız, "evdeki efendilerim bana öyle düşkünler ki, oraya gittiğimde beni bir daha dışarı çıkarmayacaklarından adım gibi eminim."

Akıllı yargıç

Doğudaki olaylar her zaman kötü değildir. Birazdan anlatılacak olan olayın orada gerçekleştiğini işittik.

Zengin bir adam dikkatsizliği yüzünden kesesinin içinde duran yüklüce miktarda parasını yitirdi. Adam, bunu herkese duyurmuş ve genelde de olduğu gibi parasını bulana bir miktar ödül vereceğini belirtmiş. Ödül yüz talermiş. Çok zaman geçmeden iyi ve dürüst bir insan onu görmeye gelmiş, "Paranızı buldum," demiş, "bu sizin olmalı." Adamda vicdanı rahat, dürüst bir insanın yüzü varmış ve bu iyi bir şeydi. Zengin adam da sevinmişti; ancak sadece değerli parasını gördüğü için. Adamın dürüstlüğüne gelince, bunu göreceğiz! Zengin adam parasını saydı ve birdenbire sözünü verdiği ödülü vermekten nasıl kurtulabileceğini düşündü. "Sevgili arkadaşım", dedi, "bu kesenin içinde aslında sekiz yüz taler vardı. Fakat şu anda sadece yedi yüz var. Sanırım kesenin bir köşesini açıp ödülünü almışsın. İyi yapmışsın. Sana çok teşekkür ederim."

Bu hiç iyi değildi; fakat daha işin sonuna gelmedik. Dürüstlük en iyi yol ve düzenbazlığın sonu hiçbir zaman iyi değildir derler. Alacağı ödülden çok adının saygınlığına değer veren dürüst adam, keseyi bulduğu gibi verdiğini söyleyerek zengin adama karşı çıktı. Sonunda ikisi de mahkemelik oldu. İkisi de kendi anlattıklarının doğru olduğu konusunda ısrarlı davrandı. Biri, kesede sekiz yüz taler olduğunu söylüyor diğeri ise keseyi bulduğu gibi verdiğini ve içinden hiçbir şey almadığını belirtiyordu. Ne yapılması gerektiği konusunda karar vermek oldukça zordu. Fakat yargıç, işin başından beri birinin dürüstlüğünün diğerinin ise kötü niyetli oluşunun farkındaydı ve olaya şu şekilde yaklaştı. İkisi de söylediklerinin doğru olduğuna dair ant içtikten sonra şu yargıya vardı: "Biriniz sekiz yüz taler kaybettiğini ve ötekiniz, içinde sadece yedi yüz taler olan bir kese bulduğu için, ikinci kişinin bulduğu kese, sekiz yüz taler kaybeden kese olamaz. Sen, benim dürüst arkadaşım, bulduğun parayı geri al ve yedi yüz taler kaybeden kişiden ses çıkana kadar onu iyi sakla. Ve size gelince bayım, sizin için yapabileceğim tek şey sekiz yüz taleriniz bulunana kadar sabırlı olmanızı dilemekten öteye gidemez."

Karar buydu ve olay böylece layığını bulmuştu.

Umulmadık bir birleşme

İsveç'te Falun'da bundan şöyle bir elli yıl öncesine kadar genç bir madenci, yakında eşi olacak genç güzel gelin adayını öptü ve şöyle söyledi: "Aziz Lucia yortusunda papaz aşkımızı kutlayacak ve seninle karı koca olup kendi evimizi kuracağız. Esenlik ve aşk dolu günlerde orada bizimle olsun." Adamın sevimli gelini de tatlı tatlı gülümsedi. "Çünkü sen benim her şeyimsin ve sensiz kaldığımda mezardan başka bir yerde olmayı istemem." Fakat Aziz Lucia yortusundan önce papaz kilisede onların adlarını ikinci kez okuyup, "Eğer içinizden biri bu iki çiftin kutsal evlilik bağıyla birleşmesini engelleyecek bir neden biliyorsa," diye sorduğunda ölüm bir yanıt verdi. Ertesi gün genç adam sevgilisinin evinin önünde siyah madenci giysisi ile geçti. Bir madenci kendi cenaze törenine hazır olmak için hep siyah giyinirdi. Her zaman yaptığı gibi yavaşça camını tıklattı ve ona iyi sabahlar dedi. Fakat iyi akşamlar dileyememişti. Bir daha maden ocağından eve dönmedi ve o sabah düğün günlerinde

genç adamın giymesi için siyah bir boyun atkısına kırmızı kenar süsü ören sevgilisi genç adamın gelmediğini görünce umutsuzca örgüyü bir kenara bırakarak onun için ağladı. Ve onu hiç unutmadı.

Bu arada Portekiz'deki Lizbon şehri bir depremde yıkılmış, yedi yıl savaşı başlayıp bitmiş, İmparator Francis ölmüş, Cizvitler dağılmış, Polonya bölünmüş, İmparatoriçe Maria Theresa ölmüş, Struence idam edilmiş, Amerika özgürlüğüne kavuşmuş, Birleşik Fransız ve İspanyol odluları da Cebelitarık kuşatmasında başarısızlığa uğramıştı. Türkler Macaristan'da General Stein'i Veterane mağarasında sıkıştırmış ve imparator Joseph de ölmüştü. İsveç kralı Gustavus Rus Finlandiyası'nı ele geçirmişti. Fransız Devrimi gerçekleşmiş ve sonrasındaki uzun savaş başlamış ve İmparator 2. Leopold da görülmüştü. Napolyon Prusya'yı yenmiş, İngilizler Kopenhag'ı bombalamış ve çiftçiler ekip biçmişti. Değirmenciler mısır öğütmüştü, demirciler çekiçlerini kullanmış ve madenciler de yerin altında maden filizleri bulmak için kazı yapmışlardı.

Fakat 1809 yılında Aziz Johan Yortusunun birinci ya da ikinci gününde, Falun'daki madenciler iki sütün arasında bir geçiş açmak için kazı yaparken yerin yaklaşık 300 metre altında blokaj taşları ve maden sülfatları arasındaki suyun içinde genç bir erkek cesedine rastladılar. Ceset hiç çürümemişti. Bu nedenle yüz çehresi vücut hatları ve yaşı sanki daha bir saat önce ölmüş ya da iş arasında uyuklamışçasına belirgindi. Ne var ki, onu

yeryüzüne çıkardıklarında annesi, babası, dostları ve iş arkadaşları çoktan ölmüşlerdi. Kimse bu uyuyan genci tanıyamamıştı. Ve talihsizliğini anımsamamış. Bir zamanlar onunla sözlenen kadın gelene kadar... Saçlarına aklar düşmüş ve bedeni artık eğilmiş olan kadın bastonuna dayanarak ağır aksak genç adamın yattığı yere gelmiş. Güveyini hemen tanımış. Üzüntüsünden değil, sevincinden kendinden geçerek sevgili cesedin üzerine yığılmış. O ilk ateşli heyecanı geçince de, "Bu benim sözlüm" demiş. "Şu son elli yıldır onun için yas tutuyorum ve şimdi Tanrı bana onu ölmeden önce bir kez daha görmem için şans verdi. Düğünümüzden bir hafta önce yerin altına gitmiş ve bir daha da yukarı çıkmamıştı."

Güzellik ve sağlığın kendisini terk ettiği geçmişteki gelin adayını çiçeği daha burnunda olan damadın yanında gören herkesin yüreği titremiş ve gözleri yaşla dolmuştu. Elli yıla rağmen hala taze kalmış aşkın ateşi ve yaşlı kadının göğsünde yeniden canlanmış. Ama damat gülümsemek için ağzını açmamış. Ve gözleri onu tanımamış. Sonunda gencin biricik yakını ve ona sahip çıkacak tek kişi olan yaşlı kadın onu madencilere taşıtıp evine getirmiş. Ve genç adamın cesedi için kilise avlusunda ona bir mezar kazılana kadar orada durmuş. Ertesi gün kilisedeki mezar hazırlanınca ve madenciler genci almaya gelince yaşlı kadın küçük bir kutudan çıkardığı kenarı kırmızı olan siyah oyalı ipek boyun atkısını onun üzerine koymuş ve sanki o gün onun cenaze töreni değilmiş de kendisinin düğün günüymüşçesine

en güzel Pazar elbisesini giyinmiş. Genç adam mezara indirilirken kadın şöyle demiş:

"Soğuk düğün yatağında birkaç gün ya da bir hafta kadar daha uyu ve zamanın seni bunaltmasına izin verme. Yapacak birkaç işim kaldı ve kısa zamanda ben de senin yanma geleceğim ve o zaman düğün günümüz olacak."

"Yaşam bir kez sana verdiğini sonuna dek senin için saklar" demiş kadın son olarak oradan uzaklaşıp bir kere daha geriye bakarken...

Pinti

Bir adamın kasabada yapacak kazançlı bir işi çıkmış. Fakat orada her şey biraz daha pahalı olduğundan, kasabaya yarım saat uzaklıktaki bir köyde oturur, her sabah oraya yürüyerek gider ve akşamları da köye aynı şekilde dönermiş. Komşularından biri, "Benim için kasabada şunu ve bunu yapar mısın?" gibi bir ricada bulunduğunda şöyle bir yanıt vermiş: "Ayakkabının derisini kendi işlerimi yaparken eskitmem bana yeter, senin işini yaparken de mi onları giymemi bekliyorsun benden?" Komşusu, "Bana bu küçük yardımı yapsan da yapmasan da oraya nasıl olsa gitmek zorunda kalacaksın," dediğindeyse, yanıtı şu olmuş pinti adamın: "Ama gitmezsem, kasabaya gitmek için kendi ayakkabılarını kullanacaksın,". Komşusu sonunda şöyle demiş: "Biliyor musun, sana ayakkabılarını ödünç vereceğim".

Böylece pinti adam komşusunun isteklerini yerine getirmiş. Fakat ayakkabılarını ödünç almasaymış, komşusuna bu iyiliği yapmazmış.

İnat

Bir gün Fransız, atıyla bir derenin üzerindeki köprüden geçmiş. Köprü o kadar darmış ki, yan yana iki at geçemiyormuş. Öteki taraftan da yine atıyla bir İngiliz geçiyormuş. Fakat köprünün orta yerinde buluştuklarında birbirlerine yol vermek istememişler. "Bir İngiliz Fransız'a yol vermez!" demiş İngiliz. "Pardieu!" demiş Fransız da, "Benim atım da İngiliz soyundan geliyor! Üzgünüm ki, bu nedenle geri dönüp size yol veremem. Ama en azından siz, bindiğiniz şu İngiliz atın, benimkine yol vermesini sağlayabilirsiniz. Hem sizinki daha sıradan bir atmış gibi görünüyor buradan bakınca. Benimkisi 1702 yılında Kieferholz Savaşı'nda İmparator XIV. Louis'e hizmet etmiş bir at."

Fakat İngiliz bundan pek etkilenmediğini belirtmek için, "Benim zamanım çok," demiş. "Siz geri dönmeye karar verene kadar da ben burada durur gazetemi okurum." Böylece İngiliz gayet sakin bir hal içerisinde cebinden gazetesini çıkarmış ve sayfalarını açarak atının üzerinde ve köprünün tam ortasında okumaya koyulmuş.

Bir saat böyle geçmiş. Geçen zamanla birlikte güneşte yavaş yavaş batmaya başlamış. Bir saat sonra gazetesini okumayı bitirmiş ve onu katlayıp cebine koyarken Fransız'a bakıp şöyle demiş: "Eh bien?" Fakat Fransız başını kaldırıp şöyle demiş: "İngiliz beyefendi, gazetenizi biraz bana da verir misiniz acaba? Böylece siz geri dönmeye karar verene kadar onu biraz da ben okurum." İngiliz, rakibinin dişli biri olduğunu anlamış ve şöyle demiş: "Tamam, size yol veriyorum!"

Böylece İngiliz, Fransız'a yol vermiş.

Asker

Swabian Alayı'na 1795 yılında iri yapılı bir delikanlı er olarak gitmiş. Subay ona kaç yaşında olduğunu sorduğunda er, "21 yaşımdayım," demiş ve davam etmiş: "Bir yıl boyunca hastaydım, yoksa yirmi iki yaşında olacaktım."

Verdiğin kadar alırsın

Bir gün lokantanın birine, çok önemli biriymiş gibi görünen, ama hiçbir incelik belirtisi göstermeyen bir adam geldi. İçerdekiler onu görünce şapkalarını ya da başlıklarını çıkardılar; fakat içlerinden yalnızca biri onun içeri girdiğinin farkına bile varmadı. Çünkü komşusuyla o sırada oynadığı "Mariage" denilen oyunda kazandıklarını sayınakla meşguldü. Tam o sırada da eline bir kupa ası almıştı ve şöyle söylemişti: "Elli iki, on bir daha, altmış üç eder." Bunları söylerken hala içeri yeni giren ve büyük bir olasılıkla da önemli biri olan adamı fark etmemişti.

Bunun üzerine yabancı, kart oynayan adamın yanına giderek şöyle demiş: "Beyefendi, siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?" Masadaki oyuncu da, "Sanırım siz kibar bir beyefendisiniz, ama kim olduğunuzu çıkartamadım," demiş. Yabancı ise devam etmiş: "Bu ne yüzsüzlük!" Bunun üzerine kart oynayan adam masadan kalkmış ve şöyle demiş: "Ya siz beyefendi, siz benim kim olduğumu biliyor musunuz peki?" Yabancının yanıtı ise sadece, "Görgüsüzün tekisiniz!" olmuş. Kart oyuncusu ise buna, "Çok

yüzsüzmüşsünüz! Sanırım sizin düzeyinizi pek de iyi anlayamamışız!" şeklinde cevap vermiş.

Böylece, güzel giyeceklerin altında görgüsüz bir adamın gizlenebileceğini anlayan lokantadaki insanlar, şapkalarını çıkardıkları gibi kafalarına tekrar takmışlar, Yabancınınsa gelecekte daha ince davranışlar göstermesi dışında başka bir seçeneği kalmamış.

Zeki kız

Zengin ve soylu beyefendilerden oluşan bir topluluk, tatil günlerini büyük bir kasabada geçiriyorlardı. İçlerinden biri şöyle düşündü: "Eğer handa tüm giderler ve müzisyenler dâhil bin beş yüz guilder'i geçmeyecek miktarda harcama yaparsak, yoksullara da bir şeyler verebiliriz demektir." Ve tam eğlencenin doruktа olduğu bir sırada şirin, hoş giyimli küçük bir kız gelip bir tabak uzatarak, gülümseyerek ve tatlı sözler söyleyerek yoksullar için sadaka istedi. Hepsi de keselerinin ve kalplerinin büyüklüğüne göre, az veya çok bir şeyler verdiler. Küçük keseli ve sıkı yürekli olanlar az, büyük keseli ve geniş yürekli olanlar da bolca verdiler. Kızın şimdi yaklaştığı adam ise geniş yürekli biriymiş. Çünkü kızın ışıldayan sevimli gözlerine bakınca neredeyse yüreğini ona kaptırmış. Kızın elindeki tabağa iki tane lois d'or koymuş ve kulağına şöyle fısıldamış; "O bir çift mavi gözlerin için!" Adam bu sözlerle şunu demek istemiş; "Böyle güzel gözlerin olduğu için, benim küçük dilencim, sana iki tane louis d'or veriyorum, yoksa bir tane verirdim!" Fakat kurnaz

kız, adamın bu sözlerini çok değişik bir açıdan yorumlamış. Adam, "Senin o bir çift şirin mavi gözlerin için" dediğinden kız utanarak tabağın üstündeki iki louis d'or'u almış ve onları kendi cebine atarak tatlı bir halle şöyle demiş:"O zaman incelik gösterip yoksullar için de bir şey verin bayım." Adam bunun üzerine tabağa iki louis d'or daha koymuş ve kızın yanağından arkadaşça bir makas alarak şöyle demiş: "Seni küçük şeytan seni!" Yanındakiler onunlar alay etmişler ve küçük kızın sağlığına kadeh kaldırmışlar. Orkestra da canlı, neşeli bir şarkı çalarak ortama neşe katmış.

Şu insan ne gizemli bir yaratık

Bir gün Fransa Kralına ustalarından biri, yetmiş beş yaşına geldiği halde Paris'in dışına bir kez bile çıkmamış bir adamdan bahseder. Bu adamın, sadece taşralardaki dar yollardan ve bahar zamanından haberi varmış. Yirmi yıl önce kıyametin koptuğuna bile inandırabilirmişsiniz. Kral, bu adamın hasta ya da sakat olup olmadığını sorunca uşak, "Sudaki balık kadar sağlıklı" cevabını verir.

"Peki, bir derdi mi varmış?"

"Hayır, bir kanarya kadar mutlu..."

"Kalabalık bir aileyi geçindirmek için çok mu çalışıyormuş?"

"Hayır, varlıklı biri. Başka bir şey görmek istemiyor işte"

Merakı iyice artan Kral bu adamı görmek ister.

Her arzusu gerçekleşmese de Kralın bu isteği yerine getirildi. Kral, adamla havadan sudan konuşmasını bitirdikten sonra ona her zaman mutlu ve rahat mı diye sordu.

"Evet efendim. Yaşadığım yetmiş beş yıl boyunca mutlu ve rahattım," diye yanıtladı adam.

"Paris'te mi doğdun?"

"Evet, Efendim. Başka bir yere de gidemezdim zaten, çünkü hiç dışarı çıkmadım."

"Bu beni şaşırtıyor. Seni bu nedenle çağırttım. Duyduğuma göre buradaki şehir girişlerinde merak uyandıran yürüyüşler yapıyormuşsun! Bir süredir izlendiğini biliyor musun? "

Bu suçlama karşısında şaşkına dönen adam bir isim benzerliği olabileceğini ve bunu kendisinin yapmadığını söyledi. Ama Kral sözünü keserek: "Sus! Konuşma! Umarım bir daha özel iznim olmadan kentten dışarı çıkmazsın!"

Emir alan gerçek bir Parisli, bunun Kraldan da olsa, gerekli olup olmadığı konusunda fazla düşünmez ve buyruktan kaçmanın yollarını aramadan kendisine söyleneni yerine getirirdi. Yaşlı adamımız da Parisliydi; ancak yine de evine giderken yanından geçen postacıyı görünce şunu düşünmeden edemedi: "Ah, sizler ne kadar şanslısınız! Paris'ten dışarı çıkabiliyorsunuz!"

Yaşlı adam evine gittiğinde her zamanki gibi gazetesini okudu. Ancak bu kez okuduğundan pek bir keyif alamadı. Ardından pencereden dışarısını izlemeye koyulsa da, bu da onu oyalamadı. Bunun üzerine kitap okumaya başladı; ama kısa bir süre sonra bunu da anlamsız buldu.

Yürüyüşe çıktı, tiyatroya gitti, kahveye uğradı... Bunların hepsi de ne kadar sıkıcıydı!

Böylece yılın ilk çeyreği geçti, sonra ikinci çeyreği ve derken kahvede yanında oturanlara ara sıra şöyle demeye başladı: "Arkadaşlar, Paris'ten hiç ayrılmadan geçirdiğim

şu yetmiş beş yıldan sonra, bana kentten dışarı çıkma yasağı konuyor ve bu gerçekten de çok katı bir emir."

Yılın üçüncü çeyreği de geçtiğinde artık sabrı kalmayan adam, günlerce izin istedi durdu, hava çok güzeldi ve yağmurdan sonra daha da güzelleşmişti. Bir, hatta gerekirse iki adama, kendisine eşlik etmeleri için seve seve para ödeyebilirdi. Ama bu da sonuç vermedi. Derken evine geldiği bir akşam eşine, kaşlarını çatarak, "Dışarıda duran bu yeni araba da ne? Birisi benimle dalga mı geçiyor?" diye sordu.

"Ah canım, her yerde seni arıyorduk! Bu arabayı sana Kral yolladı ve istediğin yere gidebileceğini söyledi.

"Ma foi!" dedi adam ve yüzü rahatladı. "Adi Kral!"

"Ama söylesene, yarın arabayla şöyle bir kırlara gideriz, değil mi?" dedi eşi.

" Hmm," dedi adam ve hiçbir heyecan belirtisi göstermeden, "bakarız, yarın olmaz da başka bir gün belki. Hem orada ne yapacağız ki? Paris'in içi her yerden kat kat daha iyi."

Yasak olan tatlı gelir insana ve yasak kalktığında cazip görünen şey bir anda anlamını yitiriverir nedense...

Kısa istasyon

Bir posta müdürü, iki atıyla dağıtım istasyonuna gelen bir Yahudi'ye, "Buradan sonra üç at koşmalısınız! Tepeye doğru yokuş olduğundan ilerlemek oldukça zor ve toprakta hala yumuşak. Bu gidişle oraya ancak üş saatte varırsınız." dedi.

Yahudi sordu: "Eğer dört at alırsam ne kadar zamanda ulaşırım?"

-İki saatte.

-Peki, altı taneyle?

-Bir saat içinde...

-"Bak ne diyorum," dedi Yahudi ve sözüne şöyle devam etti, "sen bana sekiz at bağla. Böylece yola çıkmama bile gerek kalmaz!"

Ucuz öğlen yemeği

Eski bir atasözü vardır: "Biri bir kuyu kazarsa, içerisine kendisi düşer" diye. Ancak küçük bir kasabada Lion lokantasının sahibi, kuyuyu kazmadan içine düşmüştür bile.

İyi giyimli bir müşteri bir gün ondan parasının karşılayabileceği kadar, kibarca, lezzetli bir tabak çorba ister. Sonra da parasına göre biftek ve sebze ister. Lokanta sahibi de kibarca bunların yanına bir bardak da şarap isteyip istemediğini sorar. "Tabii ki, evet," diye yanıtlar konuğu, "Eğer paramın karşılığında iyi bir tane varsa."

Adam, her anından keyif aldığı yemeğini bitirdikten sonra cebinden eskimiş bir altı kreuzer çıkarır ve "İşte bayım, param bu!" der. Lokanta sahibi adama bunun ne anlama geldiğini sorar. "Bana bir taler borçlusunuz," diye de ekler. Müşteri, "Ben bir talerlik değil, kendi param kadar yemek istedim. Benim bütün param bu. Bana paramın yetebileceğinden daha çok yemek verdiyseniz bu benim değil, sizin hatanız." şeklinde yanıtlar. Doğrusu bu pek de akıllıca bir hile değildir. Sadece sonuçlarının hesaba

katılmadığı bir yüzsüzlüktür. Tabi henüz her şey bitmemiştir. Dahası da vardır.

"Sen tam bir serserisin!" der lokanta sahibi, "Bunu hak etmiyorsun; ama yine de yemek için senden para almayacağım. Hatta bu yirmi kreuzeri de üstüne, size vereceğim. Yalnız bunu kimseye söylemeyin ve komşumun işlettiği yandaki şu dükkâna gidip bana oynadığınız oyunun aynısını ona da oynayın!" Adam yandaki komşuyla kavgalı olduğundan ve iki komşuda birbirlerini batırmak istediğinden bunları söylemiştir.

Kurnaz müşteri sinsice gülümser ve bir eliyle kendisine uzatılan parayı alarak, öteki elini dikkatlice kapıya uzattıktan sonra, lokanta sahibine iyi günler dileyip şöyle der: "Ben zaten ilk önce oraya gitmiştim ve beni buraya yollayan da oranın sahibiydi!"

Böylece iki lokanta sahibi de aldatılmıştır; hatta müşteri de onların kavgasından faydalanmıştır. Bu yaptıklarına karşılık eğer lokanta sahipleri bu olanlardan kendilerine ders çıkarıp barışmışlarsa, iki lokanta sahibi de kendilerini aldatan bu müşteriye bir teşekkür borçlular demektir.

Çünkü barış her daim kazanan taraftır, kavga ise kaybeden.

Sıra dışı bir özür

İlginçtir ki, bir düzenbaz kendisine dürüst denmesinden hiç hoşlanmaz, bunu büyük bir hakaret olarak görürmüş.

Yakınındaki köylerden birinde iki adam handa oturuyorlarmış. İçlerinden birinin kötü bir adı ve ünü varmış. İnsanların arka bahçesine giren bir kokarca ne kadar sevilirse, o da ancak o kadar seviliyormuş. Fakat mahkemeye gidildiğinde aleyhinde hiçbir şey kanıtlanamıyormuş. Öteki adam handa otururken işte bu adamla kavga etmiş ve sinirinden, ayrıca içtiği şarabın da etkisinden olsa gerek, kafası iyice bozularak adama, "Seni hilekâr düzenbaz seni!" demiş. Bu tür insanlar için de bu yeter; fakat bu adam bununla yetinmemiş. Hakareti geri göndererek daha fazlasını ve kanıt gösterilmesini istemiş. Bunun üzerine; "Seni hırsız! Seni dolandırıcı!" gibi bir söz ötekine yol açarak hakaretler artmış. Adam hala tatmin olamamış ve olay yargıya kadar gitmiş. Bu durumda elbette hakaretler yağdıran adam zor bir duruma düşmüş. Sözlerini geri de almak istemiyormuş. Fakat bildiklerini

doğrulayacak görgü tanıkları olmadığı için söylediklerini kanıtlayamıyordu. Bu nedenle dürüst birini hilekâr ve düzenbaz diye çağırdığı için bir guilderlik cezaya çarptırılmıştı. Ve o adamdan özür dilemeye zorlanmıştı. Kendi kendine şöyle düşünmüş: "Şu bir bardak şarap bana pahalıya mal oldu doğrusu." Cezasını ödedikten sonra yargıca şunu sordu: " fendim dürüst bir insana hilekar ve düzenbaz demek bir guilder ediyor değil mi? Peki örneğin aklınız başında olmadan diyelim ya da başka bir nedenden düzenbaz ve hilekar birine dürüst derseniz ne kadar ceza yersiniz? Yargıç gülümsemiş ve şöyle yanıt vermiş: "Bunun bir cezası olmaz. Bir hakaret değil çünkü."Bunu duyan suçlu düşmanına dönerek şöyle söylemiş: "Üzgünüm benim dürüst arkadaşım beni bağışla dürüst dostum hoşça kal. Dürüst arkadaşım." Bunu duyan şikâyetçi bunun ne anlama geldiğini gayet iyi anlamış ve sinirlenerek yargıca yakınmış ve bunun bir önceki hakaretten daha beter olduğunu öne sürmüş. Fakat bu adamın şüpheli biri olduğunu anlamış olan yargıç bu konuda daha fazla bir şey yapamayacağını söylemiş ve konuyu kapatmış.

Hainlik hak ettiği ödülü alır

Fransa ve Prusya arasında gerçekleşen savaş sırasında Fransız ordusunun bir kısmı Silesia'ya gitti. Ren konfederasyonuna ait birlikler de ordaydı. Bavyera'dan da Württemberg'den gelen bir subay da soylu bir adamın evine yerleştirilmişti. Kendisine duvarlarında bir sürü güzel resimlerin asılı olduğu oda verilmişti. Subay buna sevinmiş ve kendisine çok iyi davranılan evde birkaç gün kalmış. Sonra da evin sahibinden bu resimlerden birini kendisine armağan olarak vermesini istemiş. Soylu adam buna sevineceğini ve subaya hangisini isterse alabileceğini söylemiş.

Eğer armağanınızı seçmek size bırakıldıysa bildiğiniz üzere akıl ve görgü kuralları gereğince en iyi ve en değerli olan şeyi istemezsiniz. Bu fırsat size böyle yapasınız diye verilmemiştir. Subay da bunun farkındaydı ve tüm tablolar içinde en az etkileyici olanını seçmiş. Ne var ki bizim Silesia'lı soylu adam bundan pek hoşlanmamış ve subaya en değerli tabloyu alması için ısrar etmiş. "Sevgili albayım" demiş kendini sakin göstermeye çalışarak. "Neden

en kötüsünü seçiyorsunuz ki? Hem ben o tabloya başka nedenlerden dolayı değer veriyorum. Bakın buradakini almaz mısınız ya da şurada duran tabloyu?" Fakat subay onu dinlememiş ve ev sahibinin giderek endişelenmesine aldırmayarak seçtiği tabloyu duvardan aşağıya indirtmiş. Derken tablonun asılı durduğu duvarda büyük ve nemli bir leke belirmiş. "Bu nedir?" Diye sormuş subay yanında bembeyaz kesilmiş duran soylu adama. Adam biraz sinirlenerek eliyle duvarı dürttükten sonra birkaç yeni yerleştirilmiş tuğla yerinden düşmüş. Arkada duran soylu adamın tüm paraları, altınları ve gümüşleri ortaya çıkmış. Önce bunların hepsini kaybettiğini düşünmüş. Karşısındaki düşman askerin bunların büyük bir kısmını alacağını sanıyormuş. Bu nedenle bu konuda fazla düşünmeden sonuca boyun eğmiş ve subaya yalnızca paraların bu duvarın arkasında olduğunu nereden bildiğini sormuş. Subay yanıtlamış: "Bana bu bilgiyi veren kişiyi hemen yanıma çağıracağım ne de olsa ona bir borcum var. Ve kısa bir süre sonra uşağı içeri girmiş. İster inanın ister inanmayın ama bu duvardaki deliği tuğlalarla ören ve bu iş için para alan duvarcının ta kendisiymiş uşak."

Bu şeytanın bir insanın başına örebileceği ve günah listesini uzatacak en alçak tuzaklardan biri olsa gerek. Çünkü bir ticaret adamı eğer yanlış bir iş yapmıyor ya da kanuna karşı gelmiyorsa müşterilerine bağlı olmak ve onların özel işlerini sır olarak saklamak mecburiyetindedir. Tıpkı büyük ve kutsal bir yemin etmişçesine...

Fakat insanlar para için neler yapmaz ki? Çoğu zaman kazandıkları tek şey iyi bir dayak, hapishanede bir tutsaklık ya da darağacında sallanma olsa da... Halbuki bunlar

çok farklı amaçlar değil mi? Bizim düzenbaz usta duvarcımız bunu yakında anlayacaktı. Değerli subay onu dışarı çıkarmış her biri krallığın en iyilerinden olan ve kesinlikle içine sahte karışmamış yüz kırbaçla ödüllendirmiş ve soylu adamın malını olduğu gibi iade etmiş.

Gelin her iki davranışı da alkışlayalım ve evine asker yerleştirilen herkese böyle dürüst bir konuğu olması için şans dileyelim. Her hainliğin buna benzer bir biçimde ödüllendirilmesini ummayı da unutmayalım.

Dişçi

Çok tembel olduklarından ve kendilerine hiçbir meslek edinmedikleri için bir süredir köylerde aylak aylak gezinen iki serseri en sonunda köşeye sıkışmışlardı. Hiç paraları kalmamıştı ve nasıl kazanacaklarını da bilmiyorlardı. Sonra akıllarına şöyle bir fikir geldi; kapı kapı dolaşıp ekmek dilenmeye çıktılar, ama midelerini doldurmak için değil, bir oyun oynamak için. Kendilerine verilen ekmekleri yoğurup yuvarlayarak küçük toplar haline getirdiler ve eski, aşınmış bir tahta parçasının tozlarıyla kaplayıp bunları tıpkı eczanelerde satılan ilaçlara benzettiler. Sonrasında bir ciltçiden birkaç penilik kırmızı kâğıt aldılar. –iyi bir renk insanları her zaman kendilerine çekerdi.-

Kâğıtları kesip, her pakete altı veya sekiz tane olmak üzere ilaçları sardılar. Sonra içlerinden biri, içinde fuar olan bir köye gidip, iyi bir kalabalığın olduğunu umduğu Red Linon'a girdi. Bir bardak şarap ısmarladı, fakat onu içeceğine bir köşeye oturup elleriyle yüzünü tutarak rahatsızlanmış numarası yaparak inlemek üzere oturdu. İyi niyetli çiftçiler ve köylüler zavallı adamın dişinin ağrıdığını

sandılar. Fakat ne yapılabilirdi ki? Ona acıdılar ve kısa bir süre sonra geçeceğini söylediler ve sonra içkileriyle günlük işlerine geri döndüler. Bu arada öteki serseri de içeri girmişti. İki serseri de birbirlerini daha önceden hiç görmemiş gibi davrandılar. Bir diğeri bir köşeden ötekinin inlemelerinin farkına varmış gibi yapmadan birbirlerine bakmadılar. "Dostum, dişin mi ağrıyor ?" diye sordu arkadaşına yavaşça ona doğru yürürken. "Ben, Trafalgar'dan Dr. Schnauzius Rapunzius." Diye devam etti sözlerine. Kulağa böyle yabancı gelen tınılı sesler insanların tıpkı parlak renkler gibi ilgisini çeker, bilirsiniz. "Eğer benim diş haplarından bir tane alırsanız ağrılarınızdan kurtulursunuz. Bir, bilemediniz iki tanesi işinizi görür. "Umarım söylediklerinizdoğrudur" dedi diğer düzenbaz. Böylece bizim iyi doktor cebinden kırmızı ilaç paketlerinden birini aldı ve ilacın dilin üzerine konulup hızlıca ısırılması gerektiğini söyledi. Öteki masalardaki müşteriler de yavaş yavaş başlarını uzatmışlardı. Neler oldu dersiniz? Fakat öyle olmadı, ilk ısırış hastaya hemen hemen hiç etki göstermedi. Ona yalnızca deli gibi bir çığlık attırdı. Doktor hoşnuttu! Bu yolla ağrının daha çabuk geçtiğini söyleyerek hiç ara vermeden ikinci tableti uzattı. Derken birdenbire ağrı bütünüyle gitmişti. Hasta neşeyle yerinde sıçramış ve hiç terlememiş olmasına karşın alnındaki teri silmiş. Teşekkürünü göstermek için kurtarıcısının eline, aslında pek fazla olmayan bir parayı sıkıştırmıştı. Oyun kurnazca oynanmış, istenilen etki uyandırılmıştı. Çünkü orada bulunanların hepsi de bu harika ilaçtan istiyorlardı. Doktor, ilacın paketine yirmi dört taler istedi ve hepsi birkaç dakikada satıldı. Elbette iki düzenbazda oradan ayrı ayrı ayrıldı ve

yeniden karşılaştıklarında insanların aptallıklarına güldüler ve paralarıyla hoş zaman geçirdiler.

Aptallar da birkaç ekmek parçacığı için iyi para ödemişlerdi doğrusu! Kıtlık zamanında bile yirmi dört kreuzere bu kadar az ekmek vermezlerdi size. Fakat işin kötü yanı yalnızca paranın boşa gitmesi değildi. Zamanla küçük ekmek yumakları doğal olarak sertleşmişlerdi. Bu nedenle bir yıl geçtikten sonra dişi ağrıyan saf ve aptal birinin güvenle bu haplardan birini alıp, çürük dişinin üzerine koyup ağzını hızla kapayınca duyduğu acıyı bir düşünün! Yirmi dört kreuzere ne tedavi ama değil mi?

Buradan, yaşamınızda ilk kez gördüğünüz ve bir daha belki hiç göremeyeceğiniz, boştan gezen bir serserinin söylediklerine inandığınız takdirde aldatılmanın ne kadar kolay olduğunu öğrenebilirsiniz. İçinizden bazılarınız bu yazıyı okurken şöyle düşünebilirisiniz: " Ben de bir keresinde böyle aptalca bir şekilde kandırılmıştım ve bundan çok fazla zarar görmüştüm!"

Unutmayın: Usulünce para kazanmayı bilen insanlar, köyden köye ve çarşı pazarda, çoraplarında delikler ve ayakkabılarının bir tokası beyaz, ötekisi ise sarı bir biçimde dolaşmazlar.

Tuhaf hesaplaşma

Bazen küstahça bir düzenbazlık ortaya çıkar ve bu da sizi ceketinizden, çoğu zaman da derinizden eder. Fakat şimdi okuyacağınız öyküde olan neyse ki yalnızca ceketlere oluyor. Bir gün yolculuk eden üç neşeli öğrencinin, paralarının tümünü rahat bir zamanlarında harcadıklarından beş kuruşları kalmamıştı. Fakat yine de, kimseye görünmeden arka kapıdan çıkarız düşüncesiyle bir hana girdiler. İçeri girdiklerinde yalnızca han sahibinin genç eşini bulmaları işlerine gelmişti doğrusu. Keyifle yiyip içiyorlar ve dünyanın altı bin yaşında olduğundan ve bir o kadar daha yaşayacağından ve bugün, bu saatte ne oluyorsa, altı bin yıl öncesinin aynı gün ve saatinde de aynısının olduğundan söz ediyorlardı. Sonunda içlerinden birisi, camın kenarında oturup örgü ören ve kendilerini ilgiyle dinleyen han sahibinin eşine dönerek şöyle dedi, "işte böyle, hanımefendi, bunu o koca kitaplarımızdan öğrendik biz." Bir diğeri de altı bin yıl önce burada bulunduklarını ve han sahibinin eşinin sevimli yüzünü gerçekten anımsadığını söyleyecek kadar ileri gitti. Bir süre daha konuşmaya

devam ettiler. Hancı kadın onların söylediklerine inanmış gözüktükçe onlar bunu fırsat bilip da daha fazla şarap, et ve ekmek ısmarladılar. Sonunda hesapları beş guider ve onaltı kreuzel oldu. Tıka basa yiyip içmişlerdi ve şimdi sıra önceden planladıkları oyuna gelmişti.

"Hanımefendi", dedi içlerinden birisi, bu defa paramız biraz kısıtlı, çünkü yolun üzerinde bir sürü han vardı. Ama biz sizin akıllı bir kadın olduğunuzu bildiğimiz için, eski dostlar olarak burada güven uyandırdığımızı sanıyoruz. Eğer kabul ederseniz, borcumuzu yenisiyle beraber altı bin yıl sonra buraya geldiğimizde ödeyelim." Aklı başında olan hancı kadın buna şaşırmamıştı. Genç adamlara iyi hizmet edilmesinden mutluluk duymuştu. Fakat kadın onlar farkına varmadan ön kapıda öğrencilerin önüne dikilmişti ve onlardan kibarca altı bin yıl önceki beş guilder ve on altı kreuzerlik borçlarını da ödemelerini istemişti. Ne de olsa bugün olan her şeyin altı bin yıl önce olanın bir kopyası olduğunu söylemişlerdi değil mi? Ne yazık ki tam o sırada, içeri, yanında birkaç iri yarı adamla köyün belediye başkanı girdi. Bu bizim neşeli haylazların hiç işine gelmemişti. Çünkü karar verilmiş ve uygulanmıştı: "Bunu, size altı bin yıllık kredi açan birine vermeliydiniz!" Bu nedenle üç genç ya borçlarını hemen ödeyecekler ya da sırtlarındaki yenice ceketlerini rehin olarak bırakacaklardı. İkinci seçeneğe uymayı tercih etmek zorunda kaldılar ve hancı kadın, ceketlerini altı bin yıl sonra, biraz daha fazla parayla yeniden geldiklerinde alabileceklerini söyledi.

Bu olay 1805 yılında, nisan ayının on yedisinde, Segringen'deki bir handa gerçekleşmiştir.

Almanca biliyor

Herkesin bildiği üzere Fransız ordusunda, Almanya doğumlu bir sürü asker vardır, fakat bunu çoğu kez birliklerinde ya da kıtalarında pek açığa vurmazlar. Bu hiç Fransızca bilmeyen ve böyle bir askeri, normal bir Fransız sanıp da evinde barındıran bir ev sahibi için gerçekten büyük sorunlara neden olabilir. Salzwedek'de oturan birinin, son savaşta, evine Alsanslı bir Fransız askeri yerleştirilince bunun ne demek olduğunu iyice anladı. Alsanslı'nm tek anlaşma yolu el kol hareketleriydi ve bir şey istediği zaman kılıcıyla bir ona bir buna işaret ediyordu. Ev sahibi de bir türlü ne istediğini ve ne demek istediğini anlayamıyordu. Eğer ne dediğini anlayabilseydi, istenileni seve seve verirdi. Umutsuzluk içinde yandaki evde oturan ve bir parça Fransızca bilen kuzenine koştu. Kuzeni şöyle dedi: "Dauphine'den olacak. Şimdi her şeyi yoluna koyarım, merak etme sen", fakat hiç de söylediği gibi olmamıştı. İşler daha önce kötüydü, şimdi ise daha da kötü. Alsanlı, iyi adamın yerine getiremediği emirler veriyordu. Sonunda adamcağızın gücü tükendi ve "bu adam,

birlikteki memurun bana eziyet çektirmek için bu güne dek yolladığı en işe yaramaz lanet heriflerden biri!" dedi. Fakat daha bu sözler ağzından çıkar çıkmaz, Fransız geçinen bu asker, adamın kulaklarına bir yumruk indirdi. Bunun üzerine adam, "kuzen, artık ondan korkmaya gerek yok, baksana Almanca konuşuyor!" dedi.

Bahçedeki öğle yemeği

Sık sık, bazı insanlarla geçinmenin ne denli zor ya da olanaksız olduğundan yakınırız. Bu tabii ki doğru olabilir. Fakat bu tür insanların hepsi de kötü değildir, sadece biraz tuhaftırlar ve eğer onlarla kurduğumuz ilişkilerde onların tüm iyi ve kötü yanlarını bilip, ne fazla hoşgörü ne de fazla sert davranmazsanız, çoğunu kolaylıkla yola sokabilirsiniz. Üstelik bir uşak, bunu efendisine uygulama konusunda başarılıdır. Bu uşak, bazen hiçbir şeyi doğru düzgün yapamaz ve böyle anlarda genellikle olduğu gibi kendi suçu olmayan hatalar yüzünden haksız yere suçlanırdı. Günün birinde, efendisi sinirleri tepesinde eve gelir ve öğle yemeğine oturur. Çorba ona ya çok soğuk ya da çok sıcak gelirdi bazense hiçbiri. Hem zaten hiç fark etmezmiş çünkü sinirleri tepesindedir! Bu nedenle tabağı eline alır ve pencereden aşağısındaki bahçeye atar. Uşak, bunun üzerine ne yaptı dersiniz? Masaya getirdiği eti bir an bile düşünmeden çorbanın arkasından bahçeye fırlattı. Ardından ekmeği, şarabı ve en sonunda da üzerindekilerle beraber masa örtüsünü... Efendisi sinirle ve

gözdağı verircesine ayağa kalktı ve "sen ne yaptığını sanıyorsun?" dedi. Uşaksa sessiz ve sakince, "isteklerinizi yanlış anladıysam beni bağışlayın. Bugün bahçede yemek yiyeceğinizi sanmıştım. Hava sıcak, gökyüzü masmavi ve şu yeni yeni oluşan elmacıklarla, çiçeklerde dolaşan iştahlı arılara bir bakın!"

Artık çorba hiçbir zaman camdan dışarı fırlatılmayacaktı. Efendisi hatasını anlamış ve güzel bahar gününe bakıp neşelenmişti. Uşağının bu inceliğine gülümsemiş ve içten içe kendisine bir ders verdiği için ona minnet duymuştu.

HEBEL

KOPENHAG'DA TRAJİK BİR OLAY & TÜRKİYE'DEN HABER VAR!

Ne garip! Hebel'in kıssaları, ne kadar da Doğu'nun anlatılarına benziyor! Birçoğu ilk defa Türkçe'ye çevrilen bu kısa anlatılarda, sıradan insanların günlük yaşamlarında başlarına gelen olayları, bir nevi kıssalar dizisi olarak okunabiliyor. Buna sırasıyla, çevirmen ve editör şaşırdı. Şimdi şaşırma sırası sende, bu kitabın sevgili okuru. Şaşırma refleksi, haberin olsun, hemen arkasından bir rahatlamayı, güven hissini getiriyor, çünkü şunu öğreniyorsun: Yeryüzü gibi büyük bir hikâyenin birbirine benzeyen, güzel çocuklarıymış tüm anlatılanlar.

1760-1826 yılları arasında yaşamış olan Alman yazar Johann Peter Hebel'in 1811 yılında yayımladığı bu kitapta sadece kıssalar değil, aynı zamanda kimi edebiyat eleştirmenleri tarafından Bertolt Brecht, Ernst Bloch, Franz Kafka gibi çağdaş kısa öykü yazarlarının öncüsü olarak kabul edilen Hebel'in bu kıssalardan çıkardığı eğlenceli hisseleri de bulacaksın. Ne denir: Büyüklerin sana hikâyeler anlatmadıysa, en azından çocuklarına bu kitaptan aktaracakların var.

9 786054 708192

dedalus

Öykü: 9

www.dedaluskitap.com